BIBL. NAZ.
EMANUELE III
XVIII*
E
74
NAPOLI

XXII.* D. 15

XVI
F
58

XXVIII*
E
74

LVI
F
58

SPICILEGIUM
ANTIQVITATIS.

65 · 6

SPICILEGIUM ANTIQVITATIS

SIVE

VARIARUM

Ex Antiquitate

ELEGANTIARUM

vel

Novis luminibus Illuſtratarum

vel

Recens etiam editarum

FASCICULI,

Exhibente

L. BEGERO,

Sereniſſimi Electoris Brandenburgici Conſiliario ab Antiquitatibus & Bibliotheca.

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI
NAPOLI

COLONIÆ BRANDENBURGICÆ,
Typis ULRICI LIEBPERTI, Electoralis Typographi.
Anno M DC XCII.

PER-ILLUSTRI ET GENEROSISSIMO,
DOMINO
EBERHARDO
CHRISTOPH. BALTHASARO
à
DANCKELMAN,
Serenisſimi Electoris Brandenburgici,
MINISTRO INTIMO
à CONSILIIS
STATUS, FEUDALIBUS ET BELLICIS &c. &c.
Domino meo, omni devotæ mentis cultu Devenerando.

PER-ILLUSTRIS ET GENEROSISSIME,
DOMINE ET PATRONE GRATIOSISSIME

SI præcellens Tuorum meritorum jubar tanta mihi facultas foret deſcribendi, tanta Tibi patientia contemplandi, quanta eſt Tua Dignitas & gloria, quantusque animi mei ardor, in laudes Tuas, PER-

ILLU-

ILLUSTRIS DOMINE, *plena Panegyri aſſurgerem. Ferit oculos non unius tantum Regionis, ſed totius politioris Terrarum Orbis, indefeſſa illa* Providentia, *qua Marchiæ Brandenburgicæ, Provinciarumque Electoralium felicitati conſulis, Teutonici Imperii gloriam curas, Pacis Belliqve negotia promoves. Admirationi eſt invicta illa* Fides, *qua* SOLIUM ELECTORALE, ACHILLEMQVE BRANDENBURGICUM, AUGUSTUM *inquam* MARCHICI SCEPTRI MODERATOREM, *non Domi tantum, inter ſanctioris Juſtitiæ faſces, ſed etiam in bello, inter turbidos furibundi Martis clangores, quibus* DIVINUS ILLE HEROS, *pro ſecuritate publica, glorioſo auſu, ſeſe immittere ſolet, amplecteris.*

Quis crederet ex tanto faſtigio, inter tot, tantosque virtutum tuarum labores, gratioſum benevolentiæ radium, in tenebroſas gementium Exulum ſpeluncas, in obſcura trepidantium Muſarum antra penetrare poſſe? At defluit in utrosque, Te & procurante, & diſpenſante, continuus Electoralium beneficiorum imber. Te Gallus Religionis Zelo fugitivus, poſt inclytum illum AETOΦOPON, *Patronum ſuum veneratur! Te Palatinus, Bellonæ furiis patria pulſus, Præſi-*

dium

dium ſuum adorat! Te Artium ſcientiarumque Myſta, dulce Decus ſuum, ſuſpicit.

Quid ego, qui duplici nomine Tibi obſtrictus ſum? Quod Palatinos gratioſò favore reficis, ipſe Palatinus quidni gratias Tibi referam? Quod Muſis, inter bellicos Populorum fremitus, ſecuritatem præſtas, largâque manu ſubſidia affundis, ipſe Muſarum ſacerdos quidni holocauſtum Tibi accendam? Adeſt victima, ſi non tuis condigna meritis, attamen devoti Tibi, pro immenſò beneficiorum agmine, animi mei index.

Africa mittit Ebur, mittunt ſua Thura Sabæi,
Electrum Pruſſus, pretioſas India baccas.

Mihi nec Pactolus, nec Hermes divitias ſuppeditat: Opes Heliconis curæ ſunt, quem & APOLLO NOSTER *Auguſto jubare irradiat, & Tu,* GENEROSISSIME MÆCENAS, Herculis Muſagetæ *inſtar, ſollicitè tueris. Hîc non tantum Heſperidum hortos, non tantum hortos Alcinoi, aut biferi Pæſti roſaria carpo; Tota Græcia, quam latè olim diffluxit, ſinum ſuum mihi patefecit: Terrarum Gentiumque dominatrix Roma ambitum ſuum aperuit, ut dignos Tua magnitudine floſculos colligere, arisque Tuis imponere poſſem. Ex his accipe, quicquid hoc eſt, ſubmiſſi calami mei hoſti-*

mentum!

mentum! Accipe hoſtiam, non quæ nitidis ignibus, ſed quæ calidis pro Salute & felicitate Tua Votis ardet. Deus felicitatis ſummus arbiter, Te felicitatis noſtræ, poſt inclytam BRENNI *dextram, Statorem indefeſſum, omni felicitate coronet! Vitæ fons, Vitam Longam Tibi largiatur! Gloriæ author, gloria perenni per ora Poſteritatis Tua merita ferat! Sic feliciter agent, non Helicon tantum, ſed & ſolium Electorale! non Marchia tantum, ſed & Orbis Brandenburgicus; imò & ejectæ ſedibus ſuis & Pietas & Innocentia! Ita vovet,*

PER-ILLUSTRIS ET GENEROSISSIME DOMINE!

GLORIOSISSIMI TUI NOMINIS

Cultor obſequentiſſimus

LAURENTIUS BEGER.

DUm innocenti Libertate per amœniſſima nobilioris Antiquitatis Viridaria ambulo, id mihi accidit, quod etiam in hortis ſolet. Diffuſus undique variantium floſculorum decor non tantùm ſui in contemplationem me trahit, ſed & eò audaciæ propellit, ut ex immenſa ſegete elegantiora quædam colligere, & in publicum efferre ſuſtineam. Primas tenent Numiſmata. Procedit

I.
ΗΡΩΣ ΕΥΜΕΝΗΣ

DUas hoc in nummo figuras cernimus. Altera certa eſt, altera hactenus incerta. Illam Apollinis eſſe, ex radiis diſcimus: Hanc eſſe Ηρῶος Ευμενῦς *Herois Manſueti & Benevoli*, conjecturâ aſſequimur, eâ potiſſimùm ratione, quòd nec Deum inſignia determinent, nec Heroem haſtile neget: Chiorum autem, quorum Numiſma eſt, hiſtoriam verſantibus non alius occurrat, cui potius ea figura tribui

poſ-

poſſit. Audiamus Nymphodorum apud Athenæum lib. 6. p. 265. & quidem, cum locus prolixior ſit, ex Dalechampii interpretatione; ita ille: *Parum ante noſtram ætatem, Chii narrant, ſervum quendam profugum in montibus conſediſſe, illicque fuiſſe commoratum, animi quidem virilis hominem ac bellicoſum, & qui, velut exercitus Rex, fugitivorum ductor ac Imperator eſſet. Adverſus illum Chii cum expeditionem ſæpius feciſſent, ac irrito conatu nihil profeciſſent; ut eos perire fruſtra videt DRIMACUS, (ſic enim fugitivus ille nominabatur) his verbis ipſos eſt allocutus: Quod negotium vobis, ô Chii Dominique noſtri, ſervi faceſſunt, nunquam ceſſabit. Quo enim pacto deſinere poſſit, cum Oraculo, id eventurum, Deus prædixerit? At mihi, ſi vos obtemperetis, & quieſcere nobis per vos liceat, multorum ego vobis bonorum Author futurus ſum. Fœdus ergo Chii cum iniviſſent, ac inducias in aliquot tempus eſſent pacti, menſuras, pondera & ſigilla peculiaria ſibi fabricatus, ea Chiis oſtendit ac dixit, quicquid ii daturi eſſent, eo ſe accepturum pondere & menſura: acceptis verò, quæ ſatis ſint, pretium relicturum notatum impreſſo eo ſigno: De fugitivis poſtea illorum ſervis ſe inquiſiturum & fugæ cauſam examinaturum: ſi quid atrociſſimum & inexpiabile paſſi fuiſſe videantur, eos ſe habiturum: ſi juſtam ſuæ fugæ cauſam non dicant, ad heros ſe remiſſurum.*

Eas fœderis & pacis leges reliqui ſervi cum viderent Chiis acceptas eſſe, multò minus aufugiebant, illius judicium metuentes; Ejus autem comites fugitivi, magis ab eo ſibi timebant, quam à Dominis, & quæ ſui muneris eſſent, omnia illius, ut Imperatoris, juſſu, obedientes exequebantur. Protervos enim & extra ſuum ordinem palantes is puniebat, agrumque populari nemini concedebat, aut ſe nolente injuſtè patrare quippiam. Diebus verò feſtis ex montibus in agrum deſcendens, vinum opimasque hoſtias auferebat, & ſi quid aliud Domini largirentur; Si quem autem ſentiret, inſidiantem ſibi, aut exitium molientem, ab eo pœnas exigebat. Cùm verò Civitas per præconem denunciaſſet, magnam ſe pecuniæ vim daturam, ſi quis eum caperet, aut abſciſſum ejus caput afferret, Drimacus jam natu grandior Amaſium ſuum in ſecretum locum abduxit, & ſic affatus eſt: Ego quidem omnium hominum te maxime dilexi. Tu porro mihi puer es, filius, & alia omnia. Jam temporis ſatis vixi. Tu verò Juvenis es. Ætatis eſt iſte vigor ac flos. Quorſum hæc?

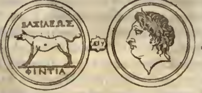
Stre-

Strenuum te eſſe, ac fortem virum oportet. Quandoquidem Chiorum civitas, ſi quis me interficiat, percuſſori plurimam cum libertate pecuniam pollicetur, volo te amputatum mihi caput Chium perferre, receptaque à civitate pecunia Te poſthac beatam vitam degere. Abnuenti negantique, ſe id facturum, Juveni, morem ſibi ut gereret, tandem perſuaſit: Exectum illius caput ad Chios Juvenis defert. Chii, quos præco nummos promiſerat ſolvunt. Corpore fugitivi ſepulto, in patriam is remeat. Verum, cum ab infeſtis ſervis, Chii adhuc multis Injuriis afficerentur & diriperentur, memores æquitatis ac lenitatis mortui, in agro ſuo HEROUM illi exſtruxerunt, appellaruntque ΗΡΩΟC ΕΥΜΕΝΟΥΣ, *HEROIS MANSUETI AC BENEVOLI, cui etiamnum fugitivi decimas omnium, quæ deprædantur, offerunt. Illum quoque, ajunt, in ſomnis Chiorum multis apparere, & ſignificare, quid inſidiarum ſervi machinentur: ac eos quibus noctu viſus eſt, in Heroi locum profectos illi ſacrificare.*

Hæc à Nymphodoro apud Athenæum relata, & de ſacrificio teſtantur, quod in numiſmate per aram exprimitur, & cauſam ſimul aperiunt, cur *Heros* hic *manſuetus* Apollini junctus ſit; Primò enim ejus Dei cultorem fuiſſe, inde patet, quod Oraculo, Chiis ſervorum inſultus denuncianti, credidit: deinde eosdem cum Deo fatidico honores meritum, inde conſtat, quod Chiis per ſomnum apparuit & ſervorum machinationes detexit. Hæc duo, qui probe conſiderat, quin Heroem manſuetum in numiſmate Chiorum ſimul cum Apolline mecum faſſurus ſit, nullus dubito.

II.

PHINTIAS REX.

DE hoc nummo, an ad Phintiam Regem, an ad urbem *Φιντιάδα* referendus ſit, anceps apud authores diſquiſitio proſtat. Ad rem decidendam, Diodorum Siculum adducimus, qui non tantùm de Phintiade Urbe, ſed etiam de Phintia Rege, Phintiadis Urbis conditore, docet. Ita ille in Ecclogis ex libro XXII. Κατὰ δὲ Σικελίαν ἦσαν τύραννοι Ἱκέτας ἐν Συρακούσῃ, ΦΙΝΤΙΑΣ ἐν Ακράγαντι, καὶ Τυνδαρίων ἐν Ταυρομενίῳ, καὶ ἕτεροι τῶν ἐλαττόνων πόλεων. Φιντίας δὲ καὶ Ἱκέτας πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐνστησάμενοι παρετάξαντο περὶ τὸν Ὕβλαιον, καὶ τὴν Νίκην Ἱκέτας ἀπηνέγκατο. & paulo poſt: Κτίζει δὲ Φιντίας πόλιν, ὀνομάσας αὐτὴν Φιντιάδα, Γελώους ἀναστάτους ὄντας οἰκίσας ἐν αὐτῇ· ἔστι δὲ αὕτη παραθαλάσσιος. Καθαιρῶν γὰρ τὰ τείχη καὶ τὰς οἰκίας, καὶ τοὺς λαοὺς τῆς Γελας εἰς τὴν Φιντιάδα μετήνεγκε, κτίσας τεῖχος καὶ ἀγορὰν ἀξιόλογον, καὶ ναὸυς θεῶν. hoc eſt: *In Sicilia Tyranni erant, Hicetas Syracuſis, PHINTIAS Agrigenti, Tyndarion Tauromenii, urbiumque minorum alii. Phintias autem & Hicetas conflato inter ſe bello, ad Hyblæum acie inſtructa concurrerunt, victoriamque retulit Hicetas.* & mox. *PHINTIAS urbem condidit Phintiadam, Gelenſesque è Patria ſubmotos in ea collocat. Sita autem hæc eſt ad mare. Muris enim domibusque Gelæ deſtructis, populum Phintiadem tranſtulit, poſtquam mœnia forumque inſigne ac Templa Deorum condiderat.*

Hæc cum ita ſint, conſequens eſt, *primò:* Ut Caput in numiſmate laureatum, non Gelonis, ſed ipſius Phintiæ ſtatuamus. *Secundò:* Si quid vetuſtate detritum in Numiſmate fuit, quod equidem ne dubium ſit, per quam vereor, ut non nomen id Regis eſſe, ſed loci fortaſſis arbitremur, & quid ſi ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΩΝ? eodem modo, quo in nummis Nicomedis, aliisque quibusdam Nomina Regis & Urbis conjuncta cernimus? *Tertiò:* Ut corrupta Authorum Nomina apud Ptolemæum, cui *Φθίντια*, & Antoninum in Itinerario, cui Plintis Urbs Phintiæ dicitur, cum Doctis corrigamus, & illic *Φίντια* hic *Φίντις* reſtituamus; ut taceam Plinium, ubi *Phintienſes* & *Phintia* de fonte Siciliæ, ubi Codex Chiffletianus *Pinthia*, alii *Pythia* legunt, cùm tamen apertè *Phintienſes* & *Phintia* legi debeat. *Quartò:* Ut Damonis amicum, qui vulgo Pythias dicitur, rectè à Plutarcho *περὶ πολυφιλίας* ΦΙΝΤΙΑΝ credamus dici, quo nomine etiam Jamblicho memoratur, qualiter etiam in Veteribus Ciceronis libris ſe reperiiſſe Turnebus teſtatur. *Quintò:* ut adverſæ canem non ad Pyrrhum Gelonis referamus,

mus, quod Golzius non improbabili conjectura ſibi videtur facere, ſed ad Phintiæ venandi ſtudium, quod ex aliis Regis Phintiæ apud Parutam numiſmatibus, Aprum & Dianam exhibentibus, abunde patet, quorum huc ectypa transferimus.

Addatur in rei fidem & lucem idem Diodorus Siculus, quo teſte etiam ſomnium, Phintiæ funeſtum, venationem adumbravit. Φιντίας ὁ Φιντιάδος κτίσας, Ἀκράγαντος τύραννος ἔιδεν ὄναρ δηλοῦν τὴν τοῦ βίου καταστροφήν. ὗν ἄγριον κυνηγοῦντος ὁρμῆσαι κατ' αὐτοῦ τὴν ὗν, καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ τοῖς ὀδοῦσι πατάξαι, καὶ διελάσαντα τὴν πληγὴν κτεῖναι. *Phintias, Conditor Phintiadis & Agrigenti Tyrannus, ſomnium vidit, exitum illi vitæ repræſentans: Dum Aprum venatur, ſus in eum ruere, latus ejus ferire dentibus & transadacto vulnere, ipſum perimere viſus.* Non caruit ſomnium eventu: Phintias, eodem Authore, ob Gelenſes exciſos, reus cædis factus, urbium cunctarum illi ſubditarum odiis flagravit, quæ & præſidia expulerunt, inter quos primi fuere Agyrinæi.

 III.

III.
ΑΕΤΩΜΑΤΑ
Ædificiorum.

QUid ſub vocabulis ἀετὺ καὶ Ἀετώματος, ubi de ædificiis & Templis ſermo eſt, intelligi debeat, anceps apud Authores Sententia proſtat. Suidas Tecta ipſa ita vocata arbitratur ſub voce Ἀετώματα. Τὰ τῶν ἱερῶν ςεγάσματα, inquit, πτέρυγας καὶ ἀετὺς καλῦσιν: *Templorum tecta alas & aquilas vocant*, allegatque hæc Aristophanis.

Τὰς οἰκίας ἐρέψομεν πρὸς ἀετόν.
domos tegemas ad Aquilam.

additque ita dicta ἀντὶ τὺ ςεγάσομεν. pro voce *tegemus.* Sed videtur ipſe Suidas hujus ſuæ opinionis firmus non fuiſſe, cum paulò ante Ἀετὸν οἰκοδομημάτων non ςέγασμα tectum, ſed τὸ κατὰ τὸν ὄροφον *eam partem*, dixerit, *quæ in tecto eſt*, quamque quidam Ἀέτωμα vocant Hesychius ita dici ſcribit, τὸ κυμάτιον τὸ ἐν τοῖς γείσοις *Cymatium in Suggrundis.* Suggrundæ ſunt tecti exſtans inferior pars, parietes à pluvia defendens, & Cymatium iis ſuppoſita linea, fluctuum in ſpeciem efformata: Proindeque ἀετὸς & ἀέτωμα ſecundum hunc eſſet in lateribus domuum aut Templorum. Galeno *in Lexico Hippocrateo* eſt ἀέτωμα, τὸ εἰς ὕψος ἀνατεταμένον τῆς ὀροφῆς, ὥσπερ τρίγωνον, *illa pars tecti, quæ triangulari forma in ſublime elevata eſt.* Hæc apud Antiquos. Recentiores & ipſi opinionibus in diverſum abeunt. Coelius Rhodiginus Suidæ aſſentitur: *Legimus,* inquit *in Templis nominari* ἀετὺς. *Id non aliud indicat, quam tecta, quæ item* πτερὰ *vocant, ſed &* ἀετώματα.

Henricus Stephanus Ἀέτωμα, *id quod* ἀετὸς *peculiariter dicitur, de faſtigio ædificiorum aquilæ volantis ſpeciem repræſen-*

tan-

tante. Ex quibus ſimul & vocis ratio redditur, quamvis ad illud Pindari Olymp. Od. XIII.

Τίς θεῶν ναοῖσιν οἰωνῶν βασιλῆα δίδυμον ἔθηκε.

aliam, & quidem numiſmatibus noſtris apprimè convenientem, ſuggerat Smidius. *Intelliguntur*, inquit, μεταληπτικῶς ἀετώματα vel ἀετοὶ *id eſt Aquilarum ſigna Metallica, quæ faſtigiis Templorum & aliorum ædificiorum imponi ſolent.*

Hæc ſententia, cùm non tantùm rationi conſentanea ſit, ſed & allatis venerandæ Antiquitatis monumentis confirmetur, conſequens eſt *Primò:* Ut rejecto Suida & Heſychio, Ἀετώματα non in tecto, ſed in faſtigio & culmine ædificii quæramus. *Secundò:* Ut propriè aquilas ipſas faſtigiis templorum vel impoſitas, vel appoſitas, impropriè autem & μεταληπτικῶς, faſtigium ipſum, ut Galenus ait, trigoni in formam effigiatum intelligamus. *Tertio:* Ut rationem, ab Aquilis illis impoſitis approbantes, eam frivolam pronunciemus, quam EUSTHATHIUS profert, his verbis: Μέρος τὸ τῶν ναῶν οὐ μόνον ἀέτωμα ἐλέγετο, ἀλλὰ καὶ ἀετοὶ διὰ τὸ ἐοικέναι φασὶ πτέρυξιν αὐτῶν. *Quartò:* Quando apud Comicum dicitur.

Τὰς γὰρ ὑμῶν οἰκίας ἐρέψομεν πρὸς ἀετόν.

Veſtras enim domos tegemus ad Aquilam.

non idem eſſe, ac στεγάσομεν, ut SUIDAS, nec idem, quod *ad Aquilinarum alarum ſimilitudinem* tectum eorum in ſummo faſtigio faciemus; Sed quod στεγάσομεν πρὸς ἀετώματα, tegemus ad Aquilas, ut Schol. Græc. id eſt, ad culmen uſque.

Ad Pindarum adhuc ſubjicienda veniunt Scholiaſtis verba, ex quibus non tantùm patet, aquilas Templis impoſitas, ſed & gemina fuiſſe ἀετώματα: οἰωνῶν βασιλέα, τὸν ἀετὸν φησι. λέγει δὲ τὸ κατὰ τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν ἀέτωμα. τίς οὖν φησιν ἐν τοῖς ναοῖς τῶν θεῶν τὸν βασιλέα τῶν ὀρνίθων ἐπέθηκε τὸ λεγόμενον ἀέτωμα. Δίδυμος δέ φησιν, ὅτι διπλᾶ τὰ ἀετώματα, ὄπισθεν καὶ ἔμπροσθεν. Διὰ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν κατασκευάζεσθαι αὐτά. Ἄλλως. οἰωνῶν βασιλέα. ὁ ἀετὸς οἰωνῶν βασιλεύς ἐστιν ὁ ἐπὶ τῶν ἱερῶν τιθέμενος. τινὲς δὲ τὸ ἀέτωμα, ὥς φησι Δίδυμος, παρατιθέμενος Τίμαιον λέγοντα. καὶ τοῦτο ἐν ταῖς οἰκοδομίαις αὐτῶν. εὕρημα καὶ τὰ ἑξῆς.

IV.

IV.
SYRI
Sub Ariete.

Animal ſupra caput turritum in Nummis ab Antiochenſibus percuſſo Triſtanus *Leonem* putat, Cybeles capiti impoſitum. Alii *Ovem* interpretantur, alii & quidem rectè arietem, quem cum ſtella ſolitum quidem faciunt Antiochenſium ſymbolum, cur autem in eorum nummis fulgeat, hactenus, quod ſciam, nemo aperuit. Mihi ſub Ariete *Signum cœleſte* latere videtur, idque non tantùm, quòd Stella & Luna, in quibusdam arieti jungantur, ſed etiam, quòd aries capiti turrito, imò & templis ut plurimùm impoſitus ſit, quod utique contra artis præcepta foret, ſi animal terreſtre ſub eo lateret. Favet aſſerto MANILIUS, qui ſub ariete cœleſti ſigno Syros ponit, quorum Metropolis Antiochia fuit.

Laniger in medio ſortitus ſidera mundo
Adſerit in vires Pontum, quem vicerat ipſe,
Illum etiam venerata colit vicina Propontis
Et SYRIÆ Gentes. &c.

Ex

Ex his Manilii conſtat, eandem rationem etiam eſſe arietis, in nummo Κυῤῥηστῶν, templo Jovis καταιβάτου impoſiti;

Neque enim ſoli Antiochiæ Arietem tribuit Manilius, ſed *Gentibus Syriæ*, quarum civitas etiam Cyrrhus erat. Quanquam Sidus in Numiſmate, utpote cum luna conjunctum, non tam ſtellam aliquam putarem, quam Solem ſiderum principem. De Luna appoſite ſuccurrit ARATUS in Phœnomenis, v. 225.

> αὐτοῦ καὶ κριοῖο θοώταταί εἰσι κέλευθοι,
> αὐτὸς μὲν νωθὴς καὶ ἀνάστερος οἷα σελήνῃ
> σκέψασθαι.
>
> *Illic etiam arietis celerrimi ſunt curſus.*
> *Ipſe quidem languidus & obſcurus, utpote Lunam*
> *Obſervando.*

De Sole & Luna audiatur COEL. RHODIGINUS, cujus hæc ſunt: *Ajunt, quum primum in ordinem hunc & nitidisſimam claritatem facta, expurgata; compoſitaque Elementa ſunt, quem diem mundi eſſe natalem prædicant, ARIETEM ſignum media cœli tenuiſſe, qui locus ceu quidam mundi vertex intelligitur; proindeque factum, ut PRINCIPEM in ſignorum duodecim limbo LOCUM ARIES habere credatur, quippe in genituris omnibus cœlum medium principem habet locum. Nam & ex hoc totius genituræ fundamenta colligunt. Inde concinne admodum ex hoc ſigno reliquis omnibus initium factum, præſertim cum ſtellarum pars maxima, ſed & Lumina utraque, SOL & LUNA, radios ſuos in hoc collimârint.*

En Solem & Lunam radios ſuos in Arietis ſignum collimantes! Solem & Lunam, quæ in nummo Arieti junguntur! En Arietem Signorum duodecim principem! Principem, qualem Antiochiam

 ſi non

ſi non mundi, tamen Orientis dictam (quæ alias poſt Romam & Conſtantinopolim, aut Carthaginem aut Alexandriam, quibus tamen interdum & præponitur, tertia fuit] PerIll. SPANHEMIUS docet ad Cæſares Juliani, pag. 402.

THEON Autor eſt, ab Ariete ordiri Ægyptios, quod ſigna omnia cum membris analogon habeant; eſſe autem Caput arietem, conjectant, quia in capite ſit animæ principatus, & ovium Dux Aries ſit. Hæc mecum ſi conſidero, facilè mihi perſuaſerim, urbem faſtigii principalis æmulam, imò & citerioris Aſiæ non ſemel Dominam, ideò arietem hunc numiſmatibus ſuis expreſſiſſe, ut primam ſibi gloriam non ambitione humana, ſed divino naturæ conſilio teſtaretur adjudicatam.

V.
AMORGINI
Samiorum Colonia.

CUr in Amorginorum nummis expreſſus ſit Apollo cum Sphæra & circino, an ob excellentes aliquos Aſtrologos, quos habuerit hæc Inſula? inquirendum Lectori NONNIUS relinquit. Alii

Alii id factum arbitrantur ob receptum fortè in Civium numerum Pythagoram Samium, Oenipodemve Chium, aut quempiam alium è priſcis illis Aſtrologiæ Magiſtris: adduntque, in nummis Samiorum Pythagoram baculo Sphæram monſtrare. Exſtat numiſmatis illius Ectypon in *Specimine Morelliano*, ex quo & hic denuo ut proponam, quid prohibet?

Multum certe facit, & ad confirmandam de Pythagora opinionem, & ad rejiciendam de Oenipode; non equidem, ut in civium numerum ab Amorginis receptum Pythagoram credamus, ſed ut *Amorginos ex Samo* Pythagoræ patria diſcamus *oriundos*. Pythagoras non tantùm Samius fuit, præter alios & Ovidio canente Met. 15.

Vir fuit hic ortu Samius.

Sed & Aſtrologiam, imo & Geometriam, quæ ſub Circino adumbratur, & integram Matheſin in tantum calluit, ut non abs re idem Author cecinerit:

— — Cæli regione remotos,
Mente Deos adiit, & quæ natura negavit
Viſibus humanis, oculis ea pectoris hauſit.

Pythagoras in nummo Samiorum Sphæram tangit, qualis & in numiſmate priore Amorginων viſitur. Quis ex hac convenientia non aliquam utriusque Inſulæ cognationem præſumat? Eam apertis verbis edocet Suidas, quem & Nonnio citatum videmus, quanquam rei baſin aſſecutus non ſit. Ita ille.

Σιμμίας. Ῥόδιος. γραμματικός. ἔγραψε γλώσσας βιβλία γʹ. ποιήματα διάφορα βιβλία δʹ. ἦν δὲ τὸ ἐξαρχῆς σάμιος. ἐν δὲ τῷ ἀποικισμῷ τῆς Ἀμοργοῦ, ἐστάλη καὶ αὐτὸς ἡγεμὼν ἀπὸ σαμίων. ἔκτισε δὲ Ἀμοργὸν εἰς γʹ πόλεις, μινώαν. Αἰγιαλόν. Ἀρκεσίμην.

VI.
CHIUS
Cretenſium Colonia.

GOltzius hoc Numiſma proponit. Interpres Nonnius de aversâ tacet. Tacent & alii, quoscunque de Chiorum Numiſmatibus inſpexi. Mihi *Labyrinthus* videtur, idque ob perplexos parietes, continuosque anfractus, cœcasque viarum ambages, quibus labyrinthus apud Authores deſcribitur, & hodiénum in Numiſmatibus Gnoſſiorum occurrit. En Exemplum ex Gaza Electorali Brandenburgica!

Sed de Labyrintho Cretico conſtat. Conſtat & de Ægyptio, & de Italico, & de Lemnio. Quis autem unquam in Chio Labyrinthum poſuit? Et ſi non fuit, quæ ratio ejus in numiſmate Chiorum expreſſi?

Dicam quod ſentio. Ratio duplex eſſe poteſt: Minois potentia & Oenopionis in Inſulam tranſitus. Minos, qui Labyrinthum in Creta exſtruxit, potentia navali imperium maris & Inſulas obtinuit: Quidni igitur & Chium, occurrente famoſiſſima Labyrinthi ſtructura in Chiorum nummo? Oenopion ex Ariadna Minois filia genitus, à Rhadamanto, juſtiſſimo ſub Minoe Cretenſium Judice, Chi-

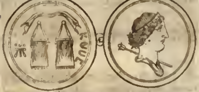
um

um poſſidendam accepit, Viniquc confectionem, quam à Patre Baccho didicerat, proculdubio primus intulit. Diodorum audiamus. Τὸν δὲ Ῥαδάμανθον Οἰνοπίωνι τῷ Ἀριάδνης τῆς Μίνω Χίον ἐγχειρίσαι φασίν. ὃν ἔνιοι μυθολογοῦσι Διονύσου γενόμενον, μαθεῖν παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν οἰνοποιΐαν. *Rhadamanthum autem Oenopioni, ex Minois Ariadna, genito Chium poſſidendam tradidiſſe, eumque è Baccho natum, vini confectionem à patre didiciſſe, memorant.*

VII.

COI

ab Argis oriundi.

LUdovicus Nonnius in hoc nummo quidem Junonem & duo Conopea agnoſcit, ſed nullum Authorem, qui lucem affunderet, memorat. Simili modo & HARDUINUS, magnum nobilioris Antiquitatis lumen, nummum ex Cimelio Regio producit, Antonini Pii dicatum gloriæ, in cujus averſa Juno ſit in curru juncto pavonibus, nulla tamen ex authoribus adjecta rei cauſa. Mihi dum Athenæum luſtrarem, commodè occurrit, quod pag. 639. Macario referente legitur. *Coos* ſc. *dum JUNONI ſacrificant, ſervilia prohibere ad Epulas accedere.* Ex eo ſane Junonis cultus apud Coos indubitato apparet, cujus ſi originem deſideres, Tacitum audi, lib. XII. Annal. *Retulit dein de immunitate COIS tribuenda, multaque ſuper antiquitate eorum memoravit. ARGIVOS, vel cum Latona parente, vetuſtiſſimos Inſulæ cultores. &c.* En Argivos vetuſtiſſimos Inſulæ cultores! Argivos apud quos, Strabone lib. IX. teſte, Juno nata ferebatur, quique Ἡραῖα ſeu *Junonis ſacra* ſolenniſſime celebrabant, id quod pluribus apud idoneos Authores docetur. Quis ex his non colligat, Junonis cultum ſimul cum Argivis in Inſulam in-

troductum fuiſſe, idque Vetuſtatis ſuæ monumentum Poſteros in numismaubus ſuis conſecraſſe? Tantus ſcilicet Argis Junonis cultus fuit, ut & inde cognomen Deæ imponeretur: Ἥρη Ἀργείη memoratur HOMERO: Ἥρα Ἀργεία numismati Neronis in ſpecimine Morelliano: & apud Gruterum pag. XXIV. legitur. JUNONI ARGIVÆ: ut taceam Ἥρας Ἀργείας ναὸν, Junonis argivæ templum, cujus Pauſanias in Laconicis meminit, adeô ut non abs re Horatius cecinerit:

Plurimus in JUNONIS honorem
Aptum dicit Equis ARGOS.

De duobus Conopeis quod dicam, nondum habeo, niſi quod ob tenuia quibus obteguntur, telarum umbracula in mentem venit *tela bombycina* & *Coa*, cujus prima inventrix fuit, quæque tanta ſubtilitate texebatur, ut corpus non tegeret, ſed denudaret. De qua Plinius lib. XI. cap. 23. & Tibullus

Illa gerit TENUES VESTES, quas FOEMINA COA
Texuit.

Credendum ſcilicet, quâ toto orbe celebrabantur, artis ſpecimen etiam Deæ Coos conſecraſſe, quam non Vetuſtatis tantum ſuæ teſtem habebant, ſed & inter præſides ſuos venerabatur.

Quòd autem duo Canopea ſupervolante velo quaſi juncta cernamus, forſitan ideò factum, quòd non tantum Junoni, ſed & Junonis marito Jovi honorem haberent, quem & ipſum Argivos variis ſub cognominibus coluiſſe, ex Pauſania patet.

VIII.

VIII. COLCHORUM.

apud Goltzium nummi An ad Golgos Cypri pertineant?

UT nummos, etiamſi aliorum calamo jam explicatos, rurſus in Theatrum adducere neceſſe habeamus, diverſitas opinionum facit, quibus jam dilucidata interdum aliò detorquentur, eoque, dum juſta Sententiarum fulcra latent, nihil aliud, quam luci tenebræ inferuntur. Idem & propoſitis videtur accidiſſe. Nonnius in priore Minervam agnoſcit, caſſide armatam, quam ramus Oleæ coronat: idque ideo, quod in Colchide *Minerva Aſia* fuerit culta, in cujus memoriam, teſte PAUSANIA, à Caſtore & Polluce poſt reditum ab expeditione Colchica, etiam Templum *Minervæ Aſiæ* conditum fuerit in Laconia. In poſteriore agnoſcit Apollinem, capite laurea coronato, denuo ob cultum Solis, tanquam Regum ſuorum Authoris, apud Colchos plane peculiarem, cum Diodorus referat, Solem duos procreaſſe filios, Æeten ſcilicet & Perſen, quorum ille Colchidos, hic Tauricæ regnum tenuerit. Quare Valerio Flacco hac de cauſa & in Templo Apollinis jus dicere conſueviſſe, libro 5. memoretur.

Phæ-

— — Phœbi genitoris ad aras
Ventum, ait, huc adytis jam ſe de more parentis
Rex feret, Hic proceros audit, populosque precantes
Alloquiis facilis præſens pater admonet æquis.

Quis poſt tam claram interpretationem, aliam adhuc orituram credidiſſet? Sed orta eſt, & quidem calamo ejus, cujus Eruditio multum lucis deliciis noſtris attulit. Rev. Harduinum dico, cujus æquitas haud opinor mihi ſuccenſebit, ſi hoc loco opinionem ſuam clarius deducendi occaſionem ei exhibeam. Ita ille: Κολχων. *apud Golzium in Aſia Tab. 1. ſed dubie* Γολχων *ab eo legi oportuit, qui nummos inſpexit. Nam in his Venus inſculpta, ſeu armata ſeu laureata, & ex parte averſa Veneris ſeu Luciferi ſtella, quam leo gradiens reſpicit, nomenque Prætoris adjectum* ΔΩΡΟΘΕΟΣ, *quæ ſunt omnia a Colchorum lingua & moribus aliena. At Golgi in Cypro ſacrum Veneri oppidum Catullus in Epithal.*

Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondoſum

Γόλγοι πόλις κύπρου *Stephano. Unde &* Ἀφροδίτη Γολγία. Hactenus HARDUINUS, cujus ſententia, ſi nummis indubitatæ antiquitatis fulciatur, procul dubio aſſenſum meruerit; ſin ad ectypon Goltzianum inclinet, vereor ut ſubſiſtere poſſit. Dubium movet duplex nummus, in quo difficilius fuit errare, & loco Γ. literam K. ſubſtituere. Deinde utriusque nummi Effigies, quæ neutiquam Venerem referunt, ſed omnino altera Minervam caſſide & jubata & oleæ ramo redimitâ, altera Apollinem laureatum: Utrumque qualiter Centenis in Numiſmatibus proſtant.

Quod de Stella Veneris adfertur, nihilo firmius eſt, quis enim neſcit ſtellæ figura in numiſmatibus Solem præfigurari ſolere? Quis neſcit Regii hunc, quod jam ſupra diximus, generis fuiſſe progenitorem? Quid ex vocabulo ΔΩΡΟΘΕΟΣ contra Nonnium, quid ex leone exſurgat, non video. Leo ſolare animal quidni ad Solem reſpiciat? Dorotheus quid potius ad Cyprum, quam ad Colchos? An lingua differunt? At omnia ejus tractus urbium numiſmata Græca ſunt, quidni & Colchorum? fateor me rationem, cur à Nonnii ſententia recedendum ſit, non aſſequi, & gratiſſimum foret, ſi de veritate opinionis contrariæ, rationibus firmis edocerer.

IX.

IX.

BOVES.

Larini & Ceſtrini.

GEneroſa Epirum armenta producere, & Tauros præcipue, ex OVIDIO notat Goltzii interpres NONNIUS:

> *Quanto MAJORES herbida TAUROS*
> *Non habet EPIRUS.*

Rev. Harduinus addit Plin. l. VIII. Sect. LXX. *In noſtro orbe bubus Epiroticis laus maxima, à Pyrrhi, ut ferunt, jam inde Regis cura.* Et Ariſtotelem L. III. hiſt. animal. c. XVI. p. 361. Ἠπειρωτικαὶ βόες αἱ μεγάλαι. Sufficiens hæc bovis in Epirotarum Numiſmatibus cauſa foret, niſi & argumentum peculiare vetuſtiſſimæ Originis aliunde affulgeret. Cognomine *Larini* dicebantur. Originem ab Hercule repetebant, nequicquam Pyrrhi curam laudante Plinio: niſi exploſa Lyci Rhegini, aut Proxeni authoritate Apollodorum ſequaris. Suidas audiatur, libero ſtatuendi arbitrio: Λαρινοὶ βόες. οἱ ἐν ἠπείρῳ, ἀπὸ Λαρίνου βουκόλου, κλέψαντος τὰς Ἡρακλέους βοῦς ὡς Λύκος ὁ Ῥηγῖνος, ὅτε τὰς Γηρυόνου βοῦς ἤλαυνε. Πρόξενος δὲ αὐτὸν τὸν Ἡρακλέα. ἀνεῖναι τινας τῷ Δωδωναίῳ Διΐ. Ἀπολλόδορος δὲ αὖ, τοὺς Εὐτραφεῖς, λαρινούς. λαρινεύειν γὰρ τὸ σιτεύειν. Ἀριστοφάνης Ὄρνισι, ζητῶ δὲ λαρινὸν ἔπος, ὁ τὴν τούτων θερίσει ψυχήν. ἀντὶ τοῦ μέγα, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν βοῶν, ἀπὸ Λαρίνου τινὸς βουκόλου ταύτην τὴν προσηγορίαν ἐσχηκέναι. εἰσὶ δέ τινες, οἱ παρὰ τὸ λαρὸν ἀξιοῦσιν αὐτοὺς οὕτω καλεῖσθαι. οἱ δὲ τὴν PI συλλαβὴν δασύνουσιν. ἵν' ᾖ λαρινούς, τοὺς μεγαλορίνους. *Larini boves, qui ſunt in Epiro, (ſic dicti) à Larino bubulco, qui boves Herculis furatus fuerat, (ut ſcribit) Lycus Rheginus, quum Geryonis boves abigebat. Proxenus vero dicit ipſum Herculem, quosdam boves Jovi Dodonæo dicaſſe. Contra vero Apollodorus ait,* bo-

X.
UVA NICOSTRATIA ET HIPPONIA.

UVam apud Rhodios *Rhodiæ* cognomen habuiſſe in Theſauro Palatino ad propoſitum numiſma ex Plinio dictum lib. 14. c. 3. Hîc adjicimus cognomentum *Hipponiæ* ex Athenæo lib. 14. p. 654. Ex cujus loco ſimul & de *Nicoſtratia*, quæ in Attica naſcebatur, clarum fit. Ita ille: Λυγκεὺς δ᾽ ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς Διαγόραν ἐπαινῶν τὸν κατὰ τὴν Ἀττικὴν γινόμενον ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΕΙΟΝ ΒΟΤΡΥΝ, καὶ ἀντιτιθεὶς αὐτῷ τοὺς ΡΟΔΙΑΚΟΥΣ φησιν. τῷ δ᾽ ἐκεῖ καλουμένῳ βότρυϊ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΙῼ ΤΟΝ ΙΠΠΩΝΙΟΝ ἀντεκτρέφουσι βότρυν. ὃς ἀπὸ ἑκατομβαιῶνος μηνὸς, ὥσπερ ἀγαθὸς οἰκέτης διαμένει τὴν αὐτὴν ἔχων εὔνοιαν. *Lynceus in Epiſtola ad Diagoram, Uvas NICOSTRATIAS Laudans, quæ in Attica proveniunt, & comparans ex adverſo cum illis RHODIACAS ait: UVÆ quam illic NICOSTRATIAM vocant, bonitate parem alunt UVAM HIPPONIAM, quæ veluti frugi famulus, à Junio menſe eandem ſemper benevolentiam erga herum ſuum retinet.*

XI.
OLLULA RHODIACA.

NUmiſma hoc, cùm in Theſauro Palatino publice contemplandum proponerem, vaſculum, quod ei præter roſam impreſ-

ſum eſt, Cantharum arbitrabar, & ex vino, de quo mox di-cturi ſumus, interpretationem recipere, nunc alia ſubiit opinio. Cùm nulla anſa vaſculum hoc exornet, non Cantharum crediderim, ſed *ollam*, & quidem ex eorum genere, quas *Rhodiacas* dictas & ex Myrrha, odorati junci flore, Croco, Balſamo, Cinnamomo ſimul coctis fieri, ebrietatemque & Venerem arcere & extinguere, ex Ariſtotele Athenæus docet. Verba ſubjicere placet. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης. αἱ Ῥοδιακαὶ φησὶ προσαγορευόμεναι χυτρίδες, διά τε τὴν ἡδονὴν εἰς τὰς μέθας παρεισφέρονται, καὶ διὰ τὸ θερμαινομένας τὸν οἶνον, ἧττον ποιεῖν μεθύσκειν. Σμύρνης γὰρ καὶ σχοίνου, καὶ τῶν τοιούτων εἰς τὸ ὕδωρ ἐμβληθέντων ἕψονται. Καὶ παραχεόντων εἰς τὸν οἶνον, ἧττον μεθύσκουσιν. Κἀν ἄλλῳ δὲ μέρει φησὶν, αἱ Ῥοδιακαὶ χυτρίδες γίνονται, σμύρνης, σχοίνου, ἄνθους, κρόκου, βαλσάμου, ἀμώμου, κινναμώμου, συνεψηθέντων, ἀφ᾽ ὧν τὸ πινόμενον τῷ οἴνῳ παραχυθὲν οὕτω μέθας ἵστησιν, ὥστε καὶ τῶν Ἀφροδισίων παραλύειν, τὰ πνεύματα πέττον. Hoc eſt, vertente Dalechampio Çodomenſi: *Ariſtoteles in libro de temulentia: quas OLLULAS, inquit, RHODIACAS nominant, & voluptatis gratia afferunt in Convivia, & quod ex calfacto vino bibentes minus ut inebrientur efficiunt. Etenim Myrrha, odorato junco, & aliis ejusmodi conjectis in vinum coquuntur, ideoque vinum affuſum minus inebriat. Idem in Ejusdem libri alia parte ſcribit. RHODIACAS OLLULAS fieri myrrha, odorati junci flore, Croco, Balſamo, Cinnamomo, amomo ſimul coctis, qua de cauſa vinum affuſum & potum tam valenter arcet ebrietatem, ut etiam cocto diſcuſſoque vaporoſo ſpiritu Venerem extinguat.*

XII.

XII. CHALCEDONENSES.
à Megarenſibus oriundi.

AD Apollinem his in numiſmatibus expreſſum NONNIUS Petrum Gyllium citat, libro de Boſphoro Thracio, Antiquiſſimum Apollinis templum Chalcedone memorantem, peculiari in honore, & nullis Veterum Oraculis cedens; additque, apud Scriptores cæteros altum eſſe de eo ſilentium. Rev. HARDUINUS, & fere eodem tempore & Ego *in Theſauro Palatino*, LUCIANUM in medium adduximus, ex quo Petrus Gyllius aſſertum ſuum hauſiſſe videtur; Nunc altius aſſurgendum arbitror, nec tantum Apollinis cultum ſub ejus effigie agnoſcendum, ſed & Originem Coloniæ. A Megarenſibus conditam STRABO lib. 7. & THUCYDIDES lib. 4. memorant. Megarenſes autem peculiari cultu Apollinem proſecutos, non tantum ſequens eorum numiſma arguit:

Sed & hiſtoria, qua Apollinem Alcathoum in extruendis mœnibus

occu-

occupatum legimus juviſſe, quo quidem tempore Citharam ad lapidem depoſuit, qui inde, ſi quis calculo tetigerit, eundem ſonitum fingebatur edere, quem Cithara, ſi pulſetur. Ea de re VIRGILIUS *in Ciri.*

Sæpe lapis recrepat Cyllenia munera pulſus
Et veterem ſonitu Phœbi teſtatur honorem.

Sed hæc & ea, quæ Ovidius ea de re cecinit, ad propoſitum nummum jam attulit Nonnius. Luciani verba ſubjicimus. ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα, χρήσιμον γάρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν, ἔδοξεν ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ δὲ ἀρχαιότατόν ἐστιν Χαλκηδονίοις &c. *Cum Chalcedonem veniſſent (nam id oppidum viſum eſt hac parte non nihil illis conducibile habere) in APOLLINIS TEMPLO quod eſt apud CHALCEDONIOS ANTIQUISSIMUM* &c. Subjicimus & teſtimonium de Colónia à Megarenſibus deducta, in quo totius aſſerti noſtri cardo vertitur, & ex quo ſimul patebit, non abs re Luciano Apollinis apud Chalcedenſes templum antiquiſſimum dici, utpote, quòd primi ejus incólæ Megarenſes hoc munere Apollinem, etiam ad hujus ſuæ urbis primordia & incrementum vocaverint, ſimulque ſuas origines, ſimul cum patriæ divinitatis cultu, conſecraverint. Verba THUCYDIDIS ſunt: Ἀφικνεῖται ἐς Χαλκηδόνα τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πόντου Μεγαρέων ἀποικίαν. *pervenit* Lamachus *CHALCEDONEM in Ponti faucibus ſitam, MEGARENSIUM COLONIAM.* STRABONIS ſequentia: τὸν Ἀπόλλω φασὶ τοῖς κτίσασι τὸ Βυζάντιον ὕστερον μετὰ τὴν ὑπὸ Μεγαρέων Χαλκηδόνος κτίσιν χρηστηριαζομένοις προστάξαι. *Apollinem ferunt iis, qui CONDITA jam CHALCEDONE à MEGARENSIBUS, Byzantium condiderunt, oraculum ſuſcitantibus mandaviſſe* &c.

XIII.
SYRACUSANI
ſub
ICETA.

QUid vocabulum ΕΠΙΙΚΕΤΑ in aureo Syracuſanorum, quod proponimus numiſmate ſignificet, Neminem ſcio, qui explicatum dederit. ΕΠΗΚΕΤΑ legunt Goltzius & Paruta, & quicunque de eo verba fecerunt. Mihi nummum Cimeliarchii Electoralis Brandenburgici accuratius inſpicienti virgula illa, quæ II in H conjungit, non apparet; prout nec apparet in trigeſimo primo aureorum Parutæ: Indeque conjectura ſubit, hanc vocem non conjunctim ΕΠΗΚΕΤΑ, ſed diviſim ΕΠΙ ΙΚΕΤΑ legendam eſſe, eodem modo, quo ΕΠΙ ΙΕΡΑΚΟC *ſub Hierace* in Arzanitων numiſmate apud Rev. Harduinum. Licet enim Icetas Leontinorum Tyrannus fuerit, conſtat tamen, eum Syracuſanum Origine, imò & contra Dionyſium juniorem à Syracuſanis evocatum eſſe: Et licet Tyrannidi eorum inhiaret, tamen alio prætextu urbem obſediſſe, eaque præter Inſulam potitum eſſe, eò usque, donec Timoleontis metu Leontium regrederetur. Hæc à DIODORO SICULO & STRABONE latius deducta, ſufficientem conjecturæ noſtræ lucem videntur afferre; Neque mirum eſt, quod Icetas non, ut reliqui Tyranni, *βασιλεὺς* cognominetur; ad exitum enim rem non perduxit, neque dejecto Dionyſio, Regium apud Syracuſanos culmen aſcendit. Non obſtat, quod Diodoro Siculo *Syracuſanorum Tyrannus* & *Δυνάςης Princeps* vocatur; hæc enim vocabula non regiæ dignitatis ſunt, ſed poteſtatis perpetuæ, ea in civitate, quæ libertate antea uſa fuerat. De vocabulo *Tyranni*, & Teſtimonio CORNELII NEPOTIS conſtat, &

ex-

exemplo Miltiadis. Hic enim eodem authore *in Cherſoneſo Tyrannus erat appellatus, regiamque dignitatem obtinuit, quamvis careret nomine.*

XIV.
ΑΚΡΑΓΑΣ ΝΥΜΡΗΑ.

CAput, hoc Numiſmate expreſſum, Goltzius in Indice conjicit eſſe Demaretæ, Theronis filiæ, à qua Demareteus nummus fuit. Mihi id mirum videtur, idque ea potiſſimum ratione, quod Demaretæ effigies, ſi in numiſmatibus expreſſa fuit, expreſſa procul dubio fuit in nummis ab ea cognominatis, in quorum numero propoſitum ut colloces, adſcripta magnitudinis menſura impedit, quæ vix 2. drachmas adæquat, cùm tamen Demareteus nummus X. drachmarum fuerit. Quid dicemus? an caput hoc PROSERPINÆ tribuemus? an PUDICITIÆ? an JUNONI LUCINÆ? an CONCORDIÆ? Concordiæ templum Lilybetani ab Agrigentinis victi ex fœdere erexere. Templum Junonis Lucinæ peſſum dedit Gelliæ deſperatio, nobilitavit Deæ ſimulacrum, Zeuxidis opus, quod ad exemplum quinque præſtantiſſimarum virginum expreſſerat. Fanum Pudicitiæ omnium, excepto Jovis Olympici, maximum erat, & celeberrimum. Templum Proſerpinæ tanta Anacalypteriorum & Theogamiorum veneratione colebatur, ut hinc Lyrico Agrigentum *Proſerpinæ ſedes* vocetur. Sed de Concordia, Junone & Pudicitia nulla lis eſſe poterit; Concordia enim comas lauro nexa Ovidio canitur, quod in propoſito ſecus eſt: Junonem abſentia ſceptri arcet: Pudicitiam arcet veli dèfectus: De Proſerpina dubitari poſſet, niſi adſcriptæ literæ AKP. potius ad AKPAγαντα, Nymphæ ſub Schemate præfiguratam, reſpicere juberent. Urbes fœminea ſpecie vel centena numiſmata exhibent; Sed id Agrigentum peculiare habet, quod

quod non turrito capite, ſed ſplendidæ cujusdam Reginæ forma prodeat, plane qualem Pindarus allocutus eſt, in Pyth. Od. XII.

Αἰτέω σε Φιλάγλαε καλ-
λίστα βροτεᾶν πολίων,
Φερσεφόνας ἕδος, ἅ-
τ' ὄχθαις ἔπι μηλοβότου
Ναίεις Ακράγαντος εὔ-
δματον κολώναν, ὦ ἄνασ-
σ' ἵλαος, Ἀθανάτων,
Ἀνδρῶν τε, σὺν εὐμενείᾳ,
δέξαι στεφάνωμα. &c.

Rogo te, O SPLENDORIS AMICA,
PULCHERRIMA humanarum urbium, Proſerpinæ ſedes, quæ
ad ripas pecoroſi
inhabitas Agrigenti, bene ædificatum collem. O REGI-
NA Propitia immortalium
hominumque, cum benevolentia
accipe coronam &c.

Ad hæc Pindari addantur & Scholiaſtæ verba: *ὁ λόγος ἀπόστασις τοῦ πινδάρου πρὸς τὴν* ΗΡΩΙΔΑ ΤΗΝ ΑΚΡΑΓΑΝΤΑ, *ἢ καὶ τὴν Ακράγαντα πόλιν.* Et paulo poſt: *ἥτις ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ προβατοτρόφου Ἀκράγαντος, τὴν εὐκατασκεύαστον Ακράγαντα τὴν ὁμώνυμον σαυτῇ οἰκεῖς πόλιν.*

Hæc quam concinne opinioni faveant nemo non videt. Unicum addimus: eleganter ſcilicet Agrigentum Heroinæ, & Reginæ ſub forma ſurgere, cum Acragas fluvius ſub forma pueri, ÆLIANO teſte, fuerit effictus.

XV.
NAUPLIUS.

NOn dubito, conjecturam de *Nauplio*, quam hic in medium adducimus, primo adſpectu minus probabilem viſum iri, quòd Eubœæ ille fuerit Rex, & facinore ſibi famam circumpoſuerit, inter Græcas urbes potius abolendo, quam duraturis ad æternitatem monumentis conſecrando.

Quicquid ſit, juvabit tamen rationes pro eo militantes trutinare, libero Lectoris arbitrio, an ſatis validas, an vero rejiciendas cenſeat. Princeps argumentum, quod Nauplium arguit, eſt habitus figuræ, monti inſiſtentis, facemque præferentis; Is enim habitus planè convenit cum habitu Nauplii, quo revertentem à Troja Græcorum Claſſem ſubdola face in aſperrimos ſcopulos pellexit. Audiamus HYGINUM: *Jlio Capto*, inquit, *& diviſa prædâ, Danai cum domum redirent, ira Deorum, quod ſana ſpoliaverant, & quod Caſſandram Ajax Locrus à ſigno Palladio abripuerat, tempeſtate & flatibus adverſis ad Saxa Capharea naufragium fecerunt, in qua tempeſtate Ajax Locrus fulmine eſt à Minerva ictus, quem fluctus ad ſaxa illiſerunt, unde Ajacis Petræ ſunt dictæ. Cæteri noctu cum fidem Deorum implorarent, Nauplius audivit, ſenſitque, tempus veniſſe ad perſequendas filii ſui Palamedis injurias. Itaque, tanquam auxilium eis afferret, FACEM ARDENTEM eo loco EXTULIT, quo ſaxa acuta & locus periculoſiſſimus erat. Illi credentes humanitatis cauſa id factum, naves eo duxerunt: quo facto plurimæ earum confractæ ſunt, militesque plurimi cum Ducibus tempeſtate occiſi ſunt, membraque eorum cum viſceribus ad ſaxa illiſa ſunt; ſi qui autem potuerunt ad terram natare, à Nauplio interficiebantur.*

Ex

Ex his facem ardentem extendentis, qualiter in numiſmate cernitur, ad oculum patet habitus. Suffragatur & PROPERTIUS Lib. IV. El. I. Trojam affatus:

Nauplius ultores ſub noctem porrigit ignes,
Et natat exuviis, Græcia preſſa, tuis.

Auſonius ex montis vertice id actum, qui & ipſe in numiſmate viſitur, haud obſcurè innuit, in Monoſyll.

Ultrix flagravit de rupibus Euboicis fax

& clarius adhuc Servius L. XI. Æn. pag. 632. ad verba: Ultorque Caphareus. *Ultor*, inquit, *ideò dixit, quod Nauplius Palamedis Pater dolens filium ſuum factione interemptum, cum videret Græcos laborare, montem Caphareum aſcendit & ELATA FACULA ſignum dedit vicini portus, qua re decepti Græci inter aſperrimos ſcopulos naufragium pertulerunt.*

Sed hæc utique patent: Non æque ratio, cur Nauplius in numiſmate Buthrotiωn credi debeat expreſſus. Neq; enim Euboicorum vel coloni vel vicini fuerunt: & quid hominem jactarent toti Græciæ damnoſum? Quid facem, quam Hyginus inter ſceleratas repoſuit? Dicam quod rem eſſe exiſtimo: Buthrotum quidam à Buthroto conditore denominatam ferunt: Alii vero, ut Teucer Cyzicenus apud Stephanum, Helenum, ajunt, verſus occaſum navigantem, cum in Epiro ἀποβατήρια ſacrificaret, & bos Victimarii manus effugiſſet, & per pontum ad hunc usque ſinum perveniens, hærente in cervice vulnere eò loci moribundus procubuiſſet, velut fato quodam monitum, Buthroto nomen ex facto impoſuiſſe. OVIDIUS Helenum Buthroti *Regem* facit.

– – *regnataque Vati*
Buthrotos Phrygio.

facit & Vatem, eodem modo, quo & VIRGILIUS l. 3. cui etiam *interpres Divum* audit;

Trojugena interpres Divum, qui numina Phœbi
Qui tripodas, Clarii lauros, qui ſidera ſentis,
Et volucrum linguas, & præpetis omina pennæ.

Scilicet Helenus, qui Buthroto nomen dedit, & Vates & Rex fuit, imò & vaticinia ei Regnum peperére. Audiamus eundem Servium ad lib. II. pag. 232. *Helenus*, inquit, *apud Ariſbam captus à Græcis eſt: Et indicavit coactus fata Trojana, in*

 qui-

quibus etiam de Palladio. Unde dicitur à Pyrrho regna meruiſſe: quanquam præſtiterit Pyrrho, ut rediret per terram, dicens, omnes Græcos (quod & contigit,) naufragio eſſe perituros. En Helenum Vaticiniis regna merentem! En regna merentem à Pyrrho! an quod fata Trojana, & inter ea quoque de Palladio prodiderit? Atqui hoc Diomedem potius, aut Ulyſſem concernit, qui Palladium abſtulêre: An quod Pyrrho præſtitit, ut rediret per terram, dicens, omnes Græcos, quod & contigit, naufragio eſſe perituros? Id non abs ratione crediderís; Vita enim regno carior eſt. Regnum igitur, & in eo Buthroti poſſeſſionem vaticinio obtinuit, non quovis, ſed eo, quo Naufragium, Nauplii aſtu Græcis exitioſum prædixit, Pyrrhum ſervavit, & immenſam ſpiritus fatidici ſibi gloriam circumpoſuit.

Hæc cum ita ſint, jam adeò abſurdum non erit, ſi Nauplium in Buthrotiωn numiſinatibus fateamur; Licet enim fax ejus ſcelerata fuerit, Buthrotii tamen non notiore ſigno gloriam Conditoris ſui adumbrare potuerunt, quam vulgato ſcelere, cujus effectum prædicendo, & gloriam meruerat, & regnum: Eodem plane modo, quo in Corinthiorum numiſmatibus non tantum Bellerophontem Chimeram debellantem conſpicimus, ſed & Chimeram ſolam, licet monſtrum hoc non minoribus à Corintho ſpaciis abfuerit, quam abfuit ab Eubœa Buthrotus.

Hæc dum dico, nummumque juxta conſidero, ſubit conjectura, mera illa quidem, ſed tamen forſitan non reſpuenda: Scilicet, annon Buthrotii credendi ſint, non tantum Numiſmate Nauplium vulgâſſe, ſed & ipſius ſtatuam monti ſuo cum face impoſuiſſe, eaque Phari inſtar uſos eſſe? Id ut arbitreris, Buthroti ſitus poterit ſuadere, de quo VIRGILIUS

Celſam Buthroti adſcendimus urbem.

& Interpres ejus SERVIUS: *Poſita eſt*, inquit, *Buthrotus in ſaxo, quod mari cingitur:* Poterit ſuadere columna, quam non tantum monti impoſitam, ſed etiam, cui Nauplium acclinem & innixum cernimus, quod in coloſſis ſolet, ne pondere corruant.

Sed hæc, ut dixi, mera conjectura ſunt, & ſi nec in ſuperioribus fidem fecero; attamen rem ulterius examinandi ſubminiſtravero occaſionem.

XVI.

XVI.
ΚΥΘΝΙΟΙ ΤΥΡΟΙ
CASEI CYTHNII.

FOeminam in Siphniorum numiſmate cum facula & cane gradientem Rev. HARDUINUS Dianam venatricem facit,& rectè. Eadem omnino facula, idemque canis Venaticus occurrit etiam in propoſitis, unde neſcio an errare poſſim, ſi caput muliebre eidem Dianæ adſcribam; Licet enim aperto idonei Authoris ſuffragio hactenus deſtituar, mirum tamen videri non debet, Inſulam divinis incunabilis vicinam, Deæ honorem habuiſſe, cùm & cæteræ Cyclades id fecerint, cùm & Jupiter Pater, apud CALLIMACHUM, *Tredecim Urbes, & turrim non unam, Dianæ ſe daturum*, polliceatur: *Tredecim urbes, quæ ſolam Dianam invocant: Urbes multas, tam mediterraneas, quàm inſulas, communiter cum aliis dimetiendas, in quibus omnibus Dianæ aræ & nemora ſint.*

Sed de his præcipuus nobis ſermo non eſt. Caſei in mentem veniunt, qui apud Cythnios tantæ præſtantiæ fiebant, ut non abs ratione Doctiſſimus BOCHARTUS inde Nominis Etymon deduxerit. *Cythno*, inquit, *videri queat nomen feciſſe* קטנות *Katnuth PARVITAS, nam exigua eſt inſula. Tamen aliud ſuccurrit, quod licet minus obvium, fortaſſe multò eſt verius.* Κύθνιος πρὸς

CYTHNIUS CASEUS fuit olim valdè celebris. Ita obſervant Stephanus & Euſtathius, ubi de Cythno. Et à Polluce lib. 6. cap. 10. Τυρὸς κύθνιος τε καὶ Σικελικὸς, *Caſeus Cythnius & Siculus cenſentur inter* Τὰ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐδέσματα εὐδόκιμα *cibos apud veteres maxime probatos;* & paulò poſt: *Propter Caſei dotes Cythnus phœnicice, ut ſuſpicamur, dicta eſt Inſula* גובנא *Gubna vel Guphno, quomodo Syri hanc vocem efferunt, id eſt Inſula Caſei.*

Quorſum hæc, inquis? Non ut Etymologiam defendam, cum alii à Cydno conditore eam deducant; ſed ut oſtendam, Caſeos Cythnios in propoſitis nummis effigiatos nobis non abſurde videri. Caſeos quinq; ſub quinq; minutis circulis intelligimus, ſub circulo majore intelligimus orbem ſive pateram, quibus Caſei imponi ſolent. Minuti proculdubio erant, utpote ex lacte ovium, quod ex Vicina Cio intelligas, cujus caſei non minus ac Cythniorum eodem ſub nomine, venibant, de quibus Ælianus lib. 16. cap. 32. de animalibus, ex Æſchylidis libris de re ruſtica memorat, *oves in ſolo ſterili Cytiſo, ficus & oleæ foliis, ſiliquis & ſpinis nutritos lac emittere, ex quo fiat CASEUS PRÆSTANTISSIMUS, vocari autem CYTHNIUM, ejusque Talentum venire Drachmis centum & nonaginta.*

De Cythno notum eſt, eſſe Inſulam juxta Atticam ſub Eubœa, Ceæ vicinam, Dianæ fano memorandæ, uti apparet, ex ANTONINO LIBERALI Metam. fab. 1. Notum eſt, antiquitus habitatam, utpote quam Amphitruo everterit, unde poſtea proverbium Κυθνώδεις Συμφοραὶ *Cythniæ calamitates*, de quo SUIDAS & ERASMUS. Notus eſt & Cydnius pictor, apud STEPHANUM BYZANTINUM, quem Cydiam dictum, cujusque tabulam *Argonautas* Hortenſium Oratorem mercatum, eique ædem in Thuſculano ſuo feciſſe, PLINIUS Author eſt; ſed inter alios Græcos ad Plateam contra Mardonium etiam Cythnios ſtetiſſe, quod Pauſanias refert: Sed Ariſtotelem *Κυθνίων πολιτείαν* ſcripſiſſe, quam Harpocration citat, haud forſitan adeò vulgare arbitraberis. Utrumque ſane documento eſt, etiam de hac Inſula poſſe dici, quod Callimachus in Delum cecinit:

> Ἅπασαι κυκλάδες αἳ Νήσων ἱερώταται ἐν ἁλὶ κεῖνται
> Εὔϋμνοι.

> *Omnes Cyclades, quæ ſacratiſſimæ in mari jacent, laudibus refertæ ſunt.*

XVII.

XVII.
HYDRIA ARGENTEA.
Opuntiorum donum.

VAſculum, quod hoc in nummo occurrit, GOLTZII interpres ſilentio præterit. Rev. HARDUINUS Cantharum interpretatur, aitque, argumento eum eſſe, quod Libero Patri ager ille ſacer fuerit, & Vini ferax, eo quod uva & hedera ex vaſe hoc emergant. Mihi *Hydria* videtur, & ea quidem, quam ex collecta Tyrannorum Phocenſium, qui ſacra Apollini donaria conflaverant, pecunia argenteam Opuntios feciſſe, Deoque rurſus conſecraſſe, apud Plutarchum de Pythii oraculis legimus. En verba! Ἄξιον δὴ καὶ τῶν πόλεων εἶλε τοιούτων ἐστιν ἀνάθημα λιμᾶν καὶ ἄγασθαι, οἷον τὸ Ὀπουντίων. ἐπεὶ γὰρ οἱ Φωκέων τύραννοι πολλὰ τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν ἀναθημάτων συγχέαντες ἔκοψαν νόμισμα καὶ διέσπειραν εἰς τὰς πόλεις, Ὀπούντιοι συναγαγόντες ὅσον ἀργύριον, ὑδρίαν ἀνέπεμψαν ἐνταῦθα τῷ θεῷ καὶ καθιέρωσαν. *Dignum eſt etiam urbium, ſi qua ſunt talia donaria, ea venerari. Quale imprimis eſt Opuntiorum. Cum enim Phocenſium tyranni multa aureorum & argenteorum donariorum conflaviſſent, & ex ea maſſa cuſam monetam per urbes diſperſiſſent, OPUNTII tantam collegêre, ut HYDRIAM ex ea ARGENTEAM conficerent, eamque heic dedicaverunt.* Hæc quam apposite numinum noſtrum explicent, nemo non videt. Neque enim dubium ab *uva* & *hedera* deduces, quòd vas vinarium ea videantur deſignare, cum hydria ex Etymologia potius aquaticum ſit. Conſtat enim non tantum aquis, ſed etiam aliis liquoribus inſerviiſſe. Unicum teſtimonium, ſed quod rem proxime tangit, ex JULIO POLLUCE adjicimus: Ἐν δὲ τοῖς ἀγγείοις κότυλος ἂν καὶ ἃς εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν ὁλκάσιν ὁλκὰς οἴνου. ἐν δὲ τῷ γήρᾳ

Ἐφ' ὑδρίαν δανείζειν πεντάχουν, ἢ μείζονα,

ὡς τὸ

ὥςτε οὐ μόνον ὕδατος, ἀλλὰ καὶ οἴνου ἀγγεῖον ἡ ὑδρία ἦν. hoc eſt interperte Rod. Gualthero: *Inter vaſa quoque referantur, quas* Aristophanes, *in Holcadibus, HOLCAS VINI vocavit, & in Senectute*

> *Urnam mutuo dare quinque chus capientem*
> *aut majorem.*

adeo, ut HYDRIA non aquæ modo, ſed & VINI VAS fuerit.

XVIII.
MINERVA HIPPIA.

Figuram galeatam, & cum jaculo juxta Equum, ſtantem Lud. Nonnius Militem interpretatur, eo quod Equeſtri gloria Biſaltæ floruerint, valdeque fuerint bellicoſi. Gloriam Equeſtrem non negabo. Mos Equis propriis venam incidendi, ſanguinemque cum lacte concreto bibendi, cujus Virgilius III. *Georg.* teſtis eſt, rem abunde demonſtrat. Si vir in numiſmate eſſet, adducerem & Livium, qui *Biſaltas fortisſimos viros* facit; Sed fœminam habitus prodit, idem plane, qui Amazonum ſolet eſſe: Idem, qui & Romæ terrarum Dominæ, gentiumque Deæ, quæ Claudiano teſte

> *Innupta ritus imitata Minervæ*
> *dextrum nuda latus niveos exerta lacertos*
> *audacem retegit mammam -- --*
> *-- -- galeaque minaci*
> *flava cruentarum prætenditur umbra jubarum.*

Quæ verba non tantum Romæ quadrant, ſed & figuræ in numiſmate Biſaltarum expreſſæ; adeo, ut vel hinc conjectura ſubeat, non tam virum, quam fœminam eo exhiberi. Si vir eſſet, haud forſan abſurdè *BISALTEN* ſtatuerem, Solis & Terræ filium, à quo Biſaltiæ nomen deſcendere, *STEPHANUS* Author eſt; Sed cum fœmina

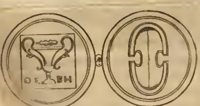
ſit,

virum, quam fœminam eo exhiberi. Si vir eſſet, haud forſan abſurde *BISALTEN* ſtatuerem, Solis & Terræ filium, à quo Biſaltiæ nomen deſcendere, STEPHANUS Author eſt; Sed cum fœmina ſit, *Minervam* arbitror, non quamvis, ſed *Hippiam*. Cùm Ill. PATINUS, & poſt eum Rev. HARDUINUS in hoc Gortyniorum numiſmate

Minervam hippiam agnoverint, galeâ abſente, multò magis in numiſmate Biſaltarum agnoſcenda erit eadem, cum non tantum ſolitis inſignibus, Caſſide & haſtili, fulgeat, ſed & adumbret originem coloniæ ab Athenienſibus in Biſaltiam deductæ. Minervam Hippiam Athenis cultam, luculentus Author PAUSANIAS tradit. Biſaltam Athenienſium coloniam eſſe, docet PLUTARCHUS in Pericle. Χιλίυς μεν ἔξειλεν εἰς χεῤῥόνησον κληρέχυς, εἰς δὲ Νάξον πεντακοσίυς, εἰς δὲ Ἄνδρον ἡμίσεις τύτων, εἰς δὲ θρᾴκην χιλίυς Βισάλταις συνοικήσοντες. *Mille colonos cherſoneſum miſit: Naxum quingentos: Andrum ejus dimidium. In Thraciam mille adſcripſit BISALTIS, &c.*

XIX.
THEBANI
Scutiferi.

SCutum in Thebanorum, imò & reliquorum Bœotorum Numiſmatibus Nonnius ad Herculis factum refert, quo arma ex

tem-

templis auferens Thebanos ab Ergini & Minyarum dominatu in libertatem legitur vindicaſſe; Lectorem tamen diſpicere jubet, ſi quid certius occurrat. Rev. Harduinus ad Thebanorum fortitudinem reſpicit, quod Epaminondas aliique vulgò noti ſint. Forſan ad Scutum Herculis reſpicias, quod elegantiſſimo carmine celebravit Heſiodus, præſertim cum clava impoſita id determinare videatur; Sed figuratum id erat, & Poëtico magis, quam hiſtorico cælatum genio. Tutius Thebanos Scutis hujusmodi uſos aſſerueris, non vana conjectura, ſed idoneo nobiliſſimi Authoris teſtimonio. Cadmeos ſive Thebanos *Φερεσσάκεας*, *Scuta ferentes* appellat idem Poeta, v. 13:

Ἐς θήβας ἱκέτευσε Φερεσσάκεας καδμείους,

Thebas venit ſupplicans SCUTATIS CADMEIS.

Ubi Joh. Tzetz. Ἐς τὰς Θήβας προσέφυγεν ἐπὶ τοὺς πολεμικοὺς καδμείους, ἢ ἐπὶ τοὺς ἔχοντας μεγάλας Ἀσπίδας. *Thebas profugit ad bellicoſos* CADMEOS *vel ad* MAGNOS CLYPEOS HABENTES. Adde & v. 24:

Βοιωτοὶ Πληξιπποι ὑπὲρ Σακέων Πνείοντες.

Boetii Equitando inſignes ſupra CLYPEOS animum gerentes.

In tantum, ſcilicet, Scutorum apud Thebanos invaluit uſus, ut & Pindarus Thebanam urbem, cujus Statuam Pauſanias in Meſſeniacis memorat, & ipſam *χρύσασπιν*, *aureum Clypeum geſtantem*, vocaverit. in Iſtm. Od. 1. pr. adeò, ut non omninò ſatisfaciat, quod Interpretes in genere de armis id intelligant, niſi ſpeciem unam pro omnibus poſitam contendas. Cataphractos certè fuiſſe ex Homero diſcas, cui Bœotii *χαλκοχίτωνες* memorantur, Il. o. v. 330:

Τὸν μὲν βοιωτῶν ἡγήτορα χαλκοχιτώνων.

Hunc quidem Bœotiorum Ducem æreas tunicas habentium.

XX.

XX.
MERCURIUS EPITHALAMITES,
Et Galli Chalcidici.

DE hoc Caryſtiων numiſmate, inter Golziana propoſito, licet non taceat interpres Nonnius, tamen rationem, cur Mercurius & Gallus in eo fulgeant, non ſuggerit. Similiter nec Rev. Harduinus, niſi quod Gallum ad cultum Solis referat, cui hæc avis ſacra fuerit. Qvod de Gallo dicit, licet ex Pauſania aliisque Authoribus conſtet, vereor tamen de propoſito numiſmate aſſerere, cum ſi non alia ratio foret, potius ad Mercurium pertinere poſſet, Cujus in adverſa effigies viſitur; Sed de hoc priore loco dicendum. Mercurium agnoſcis ex habitu. Mercurium *Epithalamiten* conjicimus ex loco ſignaturæ & authoritate Heſychii. Locus ſignaturæ eſt Caryſtus urbs Eubœæ, & in Eubœa Mercurium Epithalamiten cultam Heſychius teſtatur: Ἐπιθαλαμίτης. Ἑρμῆς, inquit, Ἐν Εὐβοίᾳ. Quid ſub vocabulo Ἐπιθαλαμίτης deſignetur, obſcura apud Authores ratio eſt. LILIUS GYRALDUS quidem nuptialem interpretatur, & poſſet fortaſſis ei ſuccurrere MARCIANUS, qui de Nuptiis Mercurii librum inſcripſit. At *Epithalamiten*, imò vero & *Thalamitην* quis hactenus prò nuptiali poſuit? Ἐπιθαλαμίτην niſi apud HESYCHIUM, nullibi, quod ſciam, legimus. Θαλαμίτην autem ARISTOPHANIS SCHOLIASTES nō ad nuptias refert, ſed de remige inferioris ordinis interpretatur, ἦσαν Τρεῖς τάξεις τῶν ἐρετμῶν. Καὶ ἡ μὲν κάτω θαλαμία. Θαλαμίτης ὁ πρὸς

 πρώραν.

πρώρην. Tres erant Remigum ordines. Inferior θαλαμί?. Item Θαλαμίτης ad proram. Quæ tamen Bayſius, notante STEPHANO, ſecum pugnare ſcribit, ut quæ *Θαλαμίτας* ad proram collocent, & tamen Inferioris ordinis remiges eſſe velint, ideoque *θαλαμίτην* ſolum eum dicit eſſe, qui ad proram remigat; Sententiam ſi admittas, ex bonæ Compoſitionis Regula *Επιθαλαμίτην* Mercurium eum credideris, qui proræ remigibus præeſt, adeoq; Deum agnoſces non terreſtrium tantum, ſed & maritimorum itinerum Principem, id quod vel ideò forſan non adeò abſurdum videbitur, quia Aſtrorum cognitio, cujus ſecundum Manilium Cyllenius Author creditur, navigantibus maxime neceſſaria eſt, & tantum non unica viarum maritimarum Cynoſura eſt. Sed hæc politiori judicio relicta ſunto.

De Gallo adhuc dicendum; Mercurio ſacrum, ejusque Aſſeſſorem eſſe, ipſe Gallus apud Lucianum fatetur. Rationem tradit Mythologia, quod Literati & negotiatores, quorum Deus Mercurius eſt, Vigilare neceſſe habeant. In numiſmate non Mythica tantum, quæ & in aliis Antiquitatis monumentis, quorum haud rara paſſim exempla proſtant, ſed concurrit etiam hiſtorica, cùm Galli Chalcidici in Chalcide Eubœæ urbe, haud procul à Caryſto diſtante, frequentes, & ob pulchritudinem pugnacitatemque celebres memorentur, licet ad prolificationem fuerint ineptiores. M. Varro Lib. III. de Re ruſtica aſſerti Author eſt: Nec tamen ſequendum in Seminio legendo tanagricos, inquit, ac Medicos ac Chalcidicos, qui ſine dubio ſunt pulchri, & ad præliandum inter ſe maximè idonei, ſed ad partus ſunt ſteriliores.

XXI.
VENUS DEXICREONTIS.

Sami

SAmi nomen cum tribus inſulis urbique Elidis commune fuerit, forſitan haud abs ratione quæſiveris, ad quam referendum ſit, quod proponimus, Samiorum numiſma. Goltzius, eumque ſecutus interpres Nonnius Inſulæ addicit, & Hic quidem ei, quæ vulgò Jonica dicitur, Junonique ſacra fertur. Judicium fulcit Junonis effigie & Junonia ave, in eo, meâ quidem opinione, nimius, quod & effigiem numismatis hujus Junoni addixit, cum tamen nec Sceptro ea, nec corona, imò nec ullo alio Junonis ornatu inſignis ſit. Averſæ avem & ſceptrum minus rectè in ſubſidium adduxerit, cum Sceptrum, ſi effigiem Junoni vindicet, procul dubio ei affixum fuiſſet, ut etiam in nummo ſequenti. Et quid? Nonne & caduceus Mercurii præter Pavonem & Sceptrum in averſa viſitur? Hic ſi caput adverſæ non vendicet Mercurio, quî Pavo & Sceptrum eam vendicabit Junoni? Pavo & Sceptrum *Junonis* honori fulgent, cujus cultus in hac Inſula, ut vulgo notum, celeberrimus fuit. Caduceus fulget honori Mercurii, quem ſub *Charidota* cognomine in Samo cultum, ex Plutarcho, in Quæſt. Græc. conſtat. At Caput adverſæ ſerto redimitum, mea quidem Sententia, aliud non eſt, quàm Veneris Myrto revinctæ. Veneris certè ædem in arundinibus & Paluſtribus dictam, Sami fuiſſe Athenæus Author eſt: Et de Venere Dexicreontis memorat Plutarchus. Utriusq; Verba ſubjicimus, ut rei fides pronior ſit: Athenæi hæc ſunt: Ἄλεξις ὁ Σάμιος ἐν δευτέρῳ ὅρων Σαμιακῶν τὴν ἐν Σάμῳ Ἀφροδίτην, ἣν οἳ μὲν ἐν καλάμοις καλοῦσιν, οἳ δὲ ἐν ἐλαιαλικοῖς φησιν, ἑταίρας ἱδρύσαντο αἳ συνακολουθήσασαι Περικλεῖ, ὅτε ἐπολιόρκει τὴν Σάμον, ἐργασάμεναι ἱκανῶς ἀπὸ τῆς ὥρας. *Alexis Samius libro ſecundo de Samiorum finibus ſcribit*, ÆDEM VENERIS IN SAMO, *quam* IN ARUNDINIBUS *quidam vocant*, *alii* IN PALUSTRIBUS, *meretrices Periclem ſecutas, cum obſideret Samum, ædificaſſe, ingenti quæſtu proſtituta forma ditatas.* Hæc apud Athenæum lib. XIII. Plutarchi ſequentia ſunt: Τίς αἰτία δι' ἣν ἐν Σάμῳ τὴν Δεξικρέοντος Ἀφροδίτην καλοῦσι; πότερον, ὅτι τὰς γυναῖκας αὐτῶν ὑπὸ τρυφῆς καὶ ὕβρεως ἀκολάστας ποιούσας, Δεξικρέων ἀνὴρ ἀγύρτης καθαρμῷ χρησάμενος ἀπήλλαξεν; ἢ ὅτι ναύκληρος ὢν ὁ Δεξικρέων ἔπλευσεν εἰς Κύπρον ἐπ' ἐμπορείᾳ, καὶ μένοντα γεμίζειν, τὴν Ἀφροδίτην κελεύειν ὕδωρ ἐμβαλόμενον, καὶ μηδὲν ἄλλο πλεῖν τὴν ταχίστην. Πει-

θεὶς δὲ καὶ πολὺ ὕδωρ ἐνθέμενος ἐξέπλευσεν, εἶτα νηνεμίας καὶ γαλήνης ἐν τῷ πελάγει καταχύσης, διψῶσι τοῖς ἄλλοις ἐμπόροις καὶ ναυκλήροις ὕδωρ πιπράσκων, ἀργύριον πολὺ συνήθροισεν ἐκ δὲ τούτου κατασκευάσας τὴν θεὸν, ἀφ' ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν. *Cur in* SAMO DEXICREONTIS VENEREM *invocant, an quod Samias mulieres, cum præ luxu & luxuria libidini indulgerent, Dexicreo Circulator, piacularibus quibusdam ritibus adhibitis, Veſania iſta ſolvit? aut verius eſt, quod dicitur? Dexicreo cùm eſſet nauclerus Samius mercaturæ faciundæ gratia in Cyprum navigavit. Eum jam navem oneraturum Venus nihil aliud importare, quam aquam juſſit, & illico avehi. Paruit Conſilio, multaq; impoſita aquæ ſolvit. Mox cum altum ventorum ſilentium & tranquillitas in mari obtinuiſſet, reliquis mercatoribus & naucleris ſitu laborantibus, aquam divendens multum corraſit argenti. Itaque Deæ ſimulacrum à ſe nominatum dedicavit.*

XXII.
VENERIS CUM ANCHISE
CONCUBITUS.

DE Venere Samiorum modo diximus; de Veneris cum Anchiſe congreſſu, quem in propoſito eorundem, uti ex adjecta Junone patet, intuemur numiſmate, paucis adhuc dicendum. Idem planè trium figurarum habitus etiam, in Juliorum numiſmate proſtat: Nec hactenus dubium fuit, quin in honorem Cæſaris, ex *Julo* Veneris Nepote oriundi, Veneris cum Anchiſe, ut diximus, congreſſus, iis adumbretur, adeò, ut de re ipſa, tanquam nota,

ta, laborandum non videatur, ſed potiùs diſpicienda ratio, Cur Samii numiſmate eam expreſſerint? An ut & ipſi Cæſaris Gloriæ litarent? Atqui vix id egerint eo typo, qui nihil ad ſe pertinebat? An Trojanorum conſuluerint memoriæ? Sed quid Samo cum Troja? Dicam quod ſentio; Vel hoc numiſma Samo-Thracum eſt, vel Samii Samo-Thraciæ decora, ut ſuam gloriam extollerent, ſimulq; Romanis adularentur, mutuati ſunt. De Samo-Thracibus docet Servius lib. 3. Æn. ad verba, *Penatibus & magnis Diis*, Deos magnos cœlum & terram putari; ac per hos Jovem & Junonem Deos Penates à Samothracia ſublatos, & ab Ænea in Italiam advectos eſſe, Indeque *Samothraces Cognatos Romanorum* dici. En Samothraces Cognati Romanorum! quid mirum ergo, ſi divinam Romanorum originem eo typo celebraverint, qui cognationis Romanos admonere poterat? quique ſimul & Regionis ſuæ ſitum indicaret?

> Ἐντεῦθεν γὰρ Ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἴδη,
> Φαίνετο δὲ Πριαμοῖο πόλις καὶ νῆες Ἀχαιῶν.

> *Inde Ida videbatur tota & Priameia tecta,*
> *Et Grajûm naves.*

Ida tota, in qua Venerem cum Anchiſe concubuiſſe Poëtarum aſſertum eſt, Ovid. in Epiſt.

> *Phryx erat Anchiſes volucrum cui Mater Amorum*
> *Gaudet in Ideis concubuiſſe jugis.*

Et quid ſi Trojanorum etiam cum Samothracibus cognatio in mentem veniat? Jaſion & Dardanus fratres, Strabone teſte, Samum Thraciam habitarunt, quorum ille ob peccatum in Cererem, fulmine cum periiſſet Dardanus, ἀπάρας, ἐκ Σαμοθρᾴκης ἐλθὼν ᾤκησεν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς Ἴδης τὴν πόλιν Δαρδανίαν καλέσας. Καὶ ἐδίδαξε τοὺς Τρῶας τὰ ἐν Σαμοθρᾴκῃ μυστήρια. *Ex Samothracia profectus in vicinia Idæ Dardaniam Urbem ædificavit, Trojanos Samothracum Myſteria docuit.*

Sed ais, in numiſmate non Samothracum, ſed Samiorum nomen occurrere, adeoque numisma horum potius videri? Reſponderi poſſet ex eodem Strabone: Sami nomen etiam Samothraciæ olim

olim datum eſſe, ſed ſi quis ob Junonis caput, Samiq́ue Jonicæ celebritatem, non Samothraciæ numiſma tribuat, ſed Samo, nec huic refragabimur, modo agnoſcat, notiſſimum Samothraciæ decus, non minore audacia ſuæ gloriæ Samios attexuiſſe, quam attexuerunt Vetuſtatem & ortum, Samothraces à Samiis oriundos mentientes, quos tamen Geographus lib. 10. graphicè refutat.

PRIMUM

PRIMUM hactenus Viridarii noſtri exegimus ſegmentum, recenſendo Numiſmata qvædam, quorum interpretatio haud adeò videbatur apparere. Nunc ad SECUNDUM tranſimus, contemplaturi *Gemmas*, numero quidem paucas, ſed vel raritate ſpectabiles, cùm pars *ex Theſauro*, heu quondam! *Palatino* deprompta, hactenùs autem vulgata non ſit; vel denuò interpretationis novitate, quæ ab aliis jam vulgatas in Theatrum rurſus adducere jubet: Palatinas præmittimus.

I.
PEGASUS,
Hippocrenen in Helicone aperiens.

In Cameo.

PEgaſum, Neptuni & Meduſæ Filium, inde dictum, HESIODUS ait, quòd ad Oceani fontes natus ſit. BOCHARTUS ab Ebraico vel Syriaco פג *Pag*, vel *Paga*, quod *frenum* ſignificat, & סוס *Sus*, quod *equum* ſonat, compoſitum *Pegaſus* de-

ſcendere arbitratur, eò quod ἵππος χαλιναγωγούμενος is fuerit. Frenum Pegaſo Minervam injeciſſe, indeque χαλινῖτιδα dictam, ex PAUSANIA conſtat. An autem inde nomen ipſius Pegaſi deſcendat? haud forſan abs ratione dubitaveris; neq; enim ab eo demùm tempore nomen ſuum accepit, quo freno domitus eſt, neque deinceps frenum patienter tulit. A fonte ἀπὸ τῆς πηγῆς dictum, vel ideo potiùs credas, quòd non tantùm ad Oceani fontes natus ſit, ſed & aperto in Helicone fonte, quem ab eo *Hippocrenen* dixère, ortum ſuum denuò inculcaverit. Res in Gemma noſtra ad oculum patet, nec deſunt Poëtarum teſtimonia. Aratus in Apparentib. verſ. 215. ſeqq. ἱερὸς ἵππος.

> Κεῖνον δὴ καὶ φασι καθ' ὑψηλοῦ ἑλικῶνος
> Καλὸν ὕδωρ ἀγαγεῖν εὐαλδέος ἵππου κρήνης
> Οὐ γάρ πω ἑλικὼν ἄκρος κατελείβετο πηγαῖς,
> Ἀλλ' ἵππος μιν ἔτυψε τὸ δ' ἀθρόον αὐτόθεν ὕδωρ
> Ἐξέχυτο πληγῇ προτέρου ποδός. Οἱ δὲ νομῆες
> Πρῶτοι κεῖνο ποτὸν διεφήμισαν ἵππου κρήνην.

Sacer equus.

> *Hunc etiam ajunt in excelſo Helicone*
> *Pulchram aquam produxiſſe largi Equi fontis;*
> *Nec unquam enim Helicon ſummus deſtillarat fontibus,*
> *Verùm Equus ipſum feriit, atque copioſa inde aqua*
> *Effuſa eſt ictu prioris pedis; Paſtores autem*
> *Primi hunc potum appellarunt* EQUI FONTEM.

Ictu prioris pedis, inquit, & in eo cum Gemma noſtra non convenit. Latini pedem non determinant. Apud OVIDIUM Metam. 15. Tritonia

> *Virgineum Helicona petit, quo monte potita*
> *Conſtitit, & doctas ſic eſt affata Sorores:*
> *Fama novi fontis noſtras pervenit ad aures,*
> *Dura Meduſæi quem præpetis ungula rupit.*

Cui Urania:

> *Vera*, inquit, *fama eſt, & Pegaſus hujus origo*
> *Fontis, & ad latices deduxit Pallada ſacros,*
> *Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas, &c.*

Adda-

Addamus & Hyginum in Poët. Aſtron. II. de Equo, *Hunc*, inquit, *Aratus & alii complures Pegaſum Neptuni & Meduſæ Gorgonis filium dixerunt, qui in Helicone Bœotiæ ungula ſaxum feriens, fontem aperuit, qui ex ejus nomine* HIPPOCRENE *eſt dictus.* En Saxum! quod apprimè cum gemma noſtra convenit; forſitan & tempus facti deſideres. Pelignus Poëta & hoc ſuppeditat.

Jamq́, indignanti nova frena receperat ore,
Cum levis Aonias ungula fodit aquas.

Quid? an frena receperat? utique nec hæc in Gemma noſtra apparent? Receperat, ſed ore indignanti: imò & rurſus excuſſerat, ſi eos ſequaris, qui inde in cœlum avolaſſe ajunt; inter ſigna enim cœleſtia etiam apud antiquos freno caret, quanquam alii frena eum poſt apertum demum fontem recepiſſe arbitrentur. Sed de his ſuum cuique placeat. An autem fictum animal Pegaſus ſit, an verum, de eo haud forſan abs re quæſieris, cum Plinius author ſit, Pegaſos, Pennatos Equos, & cornibus armatos, in Æthiopia naſci: Imò & alio loco Pegaſos Equino capite inſignes inter aves numeret fabuloſas. Fabuloſum, ut alios taceam, facit & Fulgentius in Myth. lib. I. ubi elegantem rei ſenſum ſuppeditat, *De Sangvine Meduſæ*, inquit, *naſci fertur Pegaſus, in figuram famæ conſtitutus; Virtus enim, dum terrorem amputaverit, famam generat, unde volare dicitur, quia fama eſt volucris. Ideò & Muſis fontem ungula ſua rupiſſe fertur, quod Muſæ ad deſcribendum, famam Heroum aut ſequantur priorum aut indicent antiquorum.* Et iterum Lib. III. *Bellerophon, id eſt bona conſultatio, qualem Equum ſedet niſi Pegaſum? quaſi Pegaſeon, id eſt fontem æternum. Sapientia enim bonæ conſultationis æternus fons eſt. Ideo pennatus, quia univerſam mundi naturam celeri cogitationum Theoria colluſtrat: Ideo & Muſarum fontem ungula ſua rupiſſe fertur; Sapientia enim dat Muſis fontem.* &c.

II.
NYMPHA,
Cornucopiæ floribus replens.

VAria circumfertur de origine cornucopiæ opinio. Quidam Acheloi cornu faciunt, quidam Amaltheæ: quidam Tauri, quidam capræ. Qui Tauri fuiſſe aſſerunt, ab Hercule in pugna de Dejaniræ conjugio, Acheloo detractum arbitrantur; Qui Capræ, Jovis Nutricis ajunt fuiſſe. Non minor incertitudo etiam in reliquis eſt. Quidam ab Hercule fructibus repletum dicunt: quidam à Jove; quidam à Najadibus: alii ab Heſperidibus ſeu Nymphis. Herculis pugnam cum Acheloo Tauro, imò & Herculem cornucopiæ geſtantem, genuinæ Antiquitatis monumenta hodienũ exhibent; exhibent & capram Jovis nutricem, & cornucopiæ in caprini formam effigiatum; Sed Jovem id floribus & fructibus replentem hactenus non vidimus, imò nec Nympham, niſi in unica, quam hic proponimus, Theſauri qvondam Palatini gemma, ad quam appoſitè recitaverim terſiſſimos OVIDII verſus Faſt. V. de cornu capræ:

Lac dabat illo Deo, ſed fregit in arbore cornu,
Truncaq; dimidia parte decoris erat,
Suſtulit hoc NYMPHE, *cinxitq; recentibus herbis,*
Et plenum pomis ad Jovis ora tulit.

Sed magis quadrat, quod idem Poëta libro Metam. IX, ſub perſona Acheloi, de Hercule fundit:

Nec ſatis hoc fuerat, rigidum fera dextera cornu,
Dum tenet, infregit, truncaq; à fronte revellit.

NAJA-

NAJADES *hoc pomis & odoro flore repletum*
Sacrarunt, diveſq; meo bona copia cornu eſt.

En poma & flores! illa qualia jam intra cornucopiæ fulgent; hos, quales Nympha elevat, pomis & ſpicis, recentibusque herbis jamjam ſociatura.

Sed hæc Mythicè dicta ſunt. Si mythologicè conſideres, eadem ſententiarum diverſitas proſtat. EUSTATHIUS in Periegeſin Dionyſii, ex interpretatione Chabotii ad Horatium; *Ferunt*, inquit, *Amaltheam fuiſſe vetulam lucro deditam & Mercatricem, quæ multum indiderat monetæ in cornu, & quia homines ditaret ac vitæ multum commodaret, ſic eſt vocata. Quum autem Hercules illud abſtuliſſet pecuniæ plenum, eoq; uſus eſſet, ad voluptates perfruendas, hinc rumor facetus dilatus eſt, cornu Amaltheæ effundere Herculi omne genus bonorum.* NATALIS COMES *ab Ægyptiis*, ait, *eſt relatum, Ammonem Regem Partis Lybicæ, cum viſeret regiones ad montes Ceraunios, reperiſſe Virginem formæ egregiæ, Amaltheam nomine, cùm qua congreſſus filium genuerit, qui Dionyſius vocatus ſit, Amaltheam autem conſtituiſſe Reginam propinqui loci, cujus figura, cum eſſet cornu bovis ſimilis, dicta ſit cornu Heſperidum. Ob fertilitatem verò regionis, quæ multiplices domeſticorum fructuum arbores produceret, cornu Amaltheæ.* Alii, qui Acheloum fluvium faciunt, qualis revera fuit, ſub cornu fracto, aquas intelligunt ex Acheloo in vicinos agros deductas, quarum liquore irrigata terra uberiorem & florum & fructuum copiam produxerit, adeò ut hinc Poëtico figmento de cornu, Nympharum miniſterio floribus & frugibus repleto, non incongrua occaſio fuerit. Horum opinionem eorum eſſe, qui ex fabulis verum colligunt, Strabo arbitratur Geogr. lib. X. Quicquid ſit, abundantiam rerum cornu hoc ſignificari, abundantiæ typus in nummis evincit: imo & abundantiam verborum ſignificari evincit ſimulacrum Rhetorices, quod Amaltheæ cornu tenere, fructibus omnifariis refertum, LUCIANUS author eſt *in Rhetorum Præceptore*, cui & alibi Κέρας Ἀμαλθείας proverbii loco ponitur. Ita Horatius:

Aurea fruges
Italiæ PLENO *diffudit copia* CORNU.

III.

III.
NEPTUNUS
ΤΡΙΑΙΝΟΚΡΑΤΩΡ & ἽΠΠΙΟΣ.

NEptunum hic cernimus, ferè qualiter in numiſmate Q. TUBERONIS apud Oiſelium; Eſt tamen differentia in eo, quod apud Oiſelium & currus appareat, & Equi marini frenis coërceantur: ut taceam laciniam veſtis, quæ ventis agitata circũ caput in propoſita gemma volitat: taceam Equorum in medio ſquamas, quæ allato in authore vel ſecus ſe habent, vel omninò abſunt. Neptunum Equis per æquora vectum, non tantum ex VIRGILIO diſcimus. lib. V. Æneidos, ſed etiam ex Poëtarum patre HOMERO Iliad. XIII. verſ. 23.

> Ἔνθ' ἐλθὼν ὑπ' ὄχεσφι τιτύσκετο χαλκόποδ' ἵππω
> Ὠκυπέτα, χρυσέοισιν ἐθείρησιν κομόωντε.
> Χρυσὸν δ' αὐτὸς ἔδυνε περὶ χροΐ. γέντο δ' ἱμάσθλην
> Χρυσείην εὔτυκτον, ἑοῦ δ' ἐπεβήσετο δίφρου
> Βῆ δ' ἐλάαν ἐπὶ κύματ'.

> *Illuc* (Argos) *cum veniſſet, ſub curru junxit æreis pedibus Equos*
> *Celeriter volantes, aureis jubis comantes;*
> *Aurum autem ipſe induit circum corpus. Accepit autem ſcuticam*
> *Auream, eleganter factam, ſuumq; aſcendit currum;*
> *Cœpit autem agitare per undas.*

Quæ verba, ſi ſcuticam & currum excipias, non tantum ad gemmam noſtram quadrant, ſed & edocent equorum celeritatem, au-

reumque

reumq; jubarum fulgorem, imò & auream ipſius Neptuni veſtem, ORPHEUS in hymno etiam faciem Neptuni deſcribit, χαειώπα cū appellans, quaſi *gratioſus aſpectu* eſſet, eadem procul dubio ratione, quâ VIRGILIUS ejus caput *placidum* vocat. HOMERUS comarum colorem tangit ſub Epitheto Κυανοχαίτα *nigras comas habentis*, quod etiam LUCIANUS aſſerit. ORPHEUS de Tridente docet:

Χαλκοτόρευτον ἔχων χείρεσσι τρίαιναν.

Ferro tornatum tenens manibus tridentem.

Quanquam ARISTOPHANES & hunc aureum fecerit *in Equitibus:*

Δεῦρ' ἔλθ' ἐς χορὸν ὦ χρυσοτρίαινε, &c.

Quicquid ſit, à Tridente Neptunum cognomina meritum, & hoc evincit, & quæ apud PINDARUM occurrunt. Ὀρσοτρίαινος *tridente furens* dicitur: dicitur ἀγλαοτρίαινης, *Tridente Illuſtris*, & in Epigr. Gr. in Iſthmo Corinthiaco Τριαινοκράτωρ, *Tridentis potens.* Tridentem ob triplicem aquarum naturam & virtutem liquidam, fœcundam, & potabilem effictum Fulgentius arbitratur: Alii quod Piſcatores eo inſtrumento utantur, vel quod aptum ſit inſtrumentum ad movendam terram, uti LILIUS GYRALDUS arbitratur.

Sed ad Equos redimus. Eos ſquamis in medio contectos cernimus, quod antiquis in marmoribus vulgare eſt. Exemplum dabimus infra ex manuſcripto Pighiano, ubi & uberior erit de iis diſſertandi campus. Equorum bigas cernimus, quales & in numiſmatibus Crepereji Rochi apud URSINUM; Videtur autem numerus Equorū promiſcuus fuiſſe, cum quadrigas Neptuno tribuat ORPHEUS *in Hymno:* Τετράορον ἅρμα διώκων,

Quadrigatum currum gubernans.

Imo ex Equo Giganti infeſtum PAUSANIAS memoret: adeò ut non mirum, ſi tanquam Equorum domitor, *Equeſter* & Conſus apud Romanos; apud Græcos autem Ἵππιος & Ἱπποκούριος fuerit appellatus; Equos primùm domuiſſe, artemq; equitandi ab eo traditam, indeque cognomen eum meruiſſe, DIODORUS SICULUS Author eſt. FESTUS vel ad Pegaſum arbitratur reſpiciendum, qui ex eo natus

tus ſit, vel ad Equuleum, qui loco ejus Saturno fuerit ſubjectus, vel denique, quòd tridentis ictu percuſſa terra equum excieſit. PHURNUTUS velocitatem navigationis in medium adducit, quod naves in mari quaſi Equi viderentur. Sed hæc de Neptuno ſufficiant, ad alia tranſimus.

IV.
SEMELES TEMPLUM,
ET
Numen incognitum.

AT qua ſpe gemmam hanc Lectoris oculo ſubjiciam, cùm tamen altera ejus pars planè nobis incognita ſit? Eadem, quâ totam opuſculi compagem: ut ſcilicet, quæ vel neſciero vel perperam dixero, ab aliis docear, ſimulque deliciofæ Antiquitatis cultoribus, ſi non meo, ſaltem alieno calamo ſatisfiat. Sæculum barbarum ſapit hæc gemma. Et inſcriptio & figurarum inconcinnitas rem ſatis evincunt. Pars prior Numen aliquod exhibet, id quod nō tantùm ex calatho patet, quem cum Serapide communem habet, ſed etiam ex quadruplici capitum compage, quam cum Jano. Quale numen hoc ſit, me ignorare ingenuè fateor, neque enim vel ex inſcriptione, vel ex cætero habitu certi aliquid colligere potui, inſcriptionis exordium ΔΕΙΑΝ ΣΥΡΙΑΝ, Deam Syriam, videbatur prodere, ſed quid hoc ad rem, cum Dea Syria non habitu virili, nec tribus capitibus culta fuerit, ſed eadem cum matre Deorum & Doctiſſimo Seldeno demonſtretur, & in variis adhuc Antiquitatis reliquiis oſtendatur? Forſitan ſubſcriptas literas ΑΠ. de Apamenſibus intelligendas cenſeas, adeoque numen aliquod Apamenſium indigitare. Id per me licebit, modò juxta doceatur, quale illud numen fuerit? Sed

Sed in re obſcura ſatis erravimus. Averſa clarior eſt. Templum ea exhibet, in cujus vertice Avis. Avis, an Aquila, quales templis imponi ſolitas, ſupra oſtendimus? pronus ſum ut credam, neq; enim aliundè lux affulget. Templi ſtructura, ut dictum, rude ſæculum prodit. Cujus Templũ ſit, inſcriptio oſtendit, ΣΗΜΕΛΗΝ ΤΡΕΜΟΥΣΙΝ ΔΑΙΜΟΝΕΣ, SEMELEN *tremunt Dæmones*. Ex quibus verbis non tantùm conjicere poſſumus, SEMELES hoc eſſe templum, ſed & intelligimus Deæ potentiam.

Semele Cadmi Thebarum Regis, ex Phœnicia oriundi, filia fuit. Quæ ob inſignem formæ præſtantiam à Jove adamata, ſive ſuperbia, ſive diffidentia legitur petiiſſe, ut eo Deus habitu ſecum concumberet, quo cum Junone ſoleret. Paruit Jupiter, licet invitus, quòd humanam imbecillitatem Divinæ majeſtati imparem ſciret, id quod & eventus comprobavit. Semele fulminibus conflagravit. Jupiter exertum ex utero ejus Bacchum ſuſcepit, & ſuo femori indidit, ut Menſes compleret, Matrem autem, Junone delinita, in cœlum tranſtulit, Deabusque adſcripſit.

Hæc eſt Fabula de Semele, qualiter ferè à Mythographis & Poëtis traditur. Deabus adſcriptam *Nonnus* docet:

Φλογερὴν Σεμέλην μετανάστιον εἰς πόλον ἄστρων
Οὐρανὸν οἶκον ἔχουσαν ἀνήγαγε μητέρα βάκχου
Αἰθερίοις ναέτῃσιν ὁμέστιον, ὡς γένος Ἥρης,
Ὡς τόκον Ἁρμονίης ἐξ Ἄρεος, ἐξ Ἀφροδίτης,
Καὶ καθαρῷ λύσασα νέον δέμας ἄθοπι πυρσῷ
Καὶ βίον ἄφθιτον ἔσχεν ὀλύμπιον. Ἀντὶ δὲ κάδμου,
Καὶ χθονίου δαπέδοιο, καὶ Αὐτονόης, καὶ Ἀγαύης
Σύνδρομον Ἄρτεμιν εὗρε καὶ ὡμίλησεν Ἀθήνῃ.
Καὶ πόλον ἕδνον ἔδεκτο, μιῆς ψαύουσα τραπέζης
Ζηνὶ καὶ Ἑρμάωνι, καὶ Ἀρεϊ καὶ κυθερείῃ.

Ardentem Semelen exſulem in polum aſtrorum
Cælum domum habentem reduxit matrem Bacchi,
Æthereis incolis contubernalem, tanquam genus Junonis:
Ut partum Harmoniæ ex Marte, ex Venere
Et puro ſolvens novum corpus, nigro igne.
Et vitam immortalem habuit cæleſtem, pro vero Cadmo,

 Et

Et immortali ſolo & Autonoe & Agave
Comitem Dianam invenit, & converſata eſt cum Minerva
Et Polum nuptiale munus accepit, unam tangens menſam
Cum Jove & Mercurio & Marte & Venere.

Ex his Apotheoſis Semeles abundè licet pateat, addimus tamen & Orpheum, cui inter cœtera venuſtatis & Potentiæ elogia apertè non tamen *Dea* vocatur, ſed & *Παμβαλσίλεια omnium Regina*, ex quo teſtimonio Gemmæ noſtræ, qua Dæmones Semeles imperio ſubjectos audivimus, non exigua lux accedere videtur. Verba hæc ſunt:

Κικλήσκω κούρην καδμηΐδα παμβασίλειαν
Ευειδῆ Σεμέλην ερατοπλόκαμον, &c.

Et paulò poſt:

Νῦν σε θεα λιτομαι κούρη καδμηῒς ἄνασσα.
Voco puellam Cadmi, OMNIUM REGINAM
Formoſam SEMELEN, *comam amabilem habentem.*

Et paulò poſt:

Nunc Tibi DEA *ſupplico puella Cadmia Regina.*

Tibi Dea ſupplico, an peculiaribus ſacris? non dixero, potiùs carmine; Quanquam & ſolenne ſacrum ΣΕΜΕΛΕΙΑ memoret Heſychius, quod Semeles honori peractum Eruditiſſimus Meurſius arbitratur, in nobiliſſimo tractatu de Feſtis Græcorum. Verba hæc ſunt: ΣΕΜΕΛΗ *incertum quale Feſtum fuerit.* HESYCHIUS: ΣΕΜΕΛΗ, τράπεζα παρὰ δὲ Φρυνίχῳ, Ἑορτή. *Puto Semeles fuiſſe.*

V.
QUATUOR OCULI
Decem faciebus perfectè delineatis Sufficientes.

Elegan-

ELegantiſſimam hanc gemmam non ob hiſtoriæ, quæ nulla eſt, raritatem, ſed ob artificii & inventionis præſtantiam, *BENEVOLO LECTORI* communicandam duco. Figuras biformes, immò & quadriformes hactenus Antiquitas obtulit. Bacchum διμορφον *Biformem* appellat ORPHEUS: Idqve inde, quod, ut DIODORUS docet, duo Bacchi fuerint. Caput biforme exhibet Tenediorum nummus ob conjugum, ut alibi dictum, unitatem & concordiam. De Jano res trita eſt, quanquam non item de *quadriformi*, de quo tamen & ipſo modo vidimus, cujusque templum apud celeberrimum CHOULIUM cernimus. Sacratum à Lutatio Catulo, & à quatuor anni temporibus denominatum & effigiatum, docent & hiſtoria & ratio, quanquam alii alia comminiſcantur; Sed ecce, ſubit & ſtatua Jovis *quatuor vultus habentis*, τετραπρόσωπος, quam Manaſſes Rex Judæorum in templo Domini poni curaſſe SUIDÆ memoratur. Alii *quinqueformem* faciunt, ipſique eam Manaſſi tribuunt. Quoscunque adferas, non plures tamen effigies erunt, quam oculi. In noſtra autem gemma effigierum numerus numerum oculorum quantum excedit? nec tamen cuiquam oculum dixeris deeſſe. Ingenioſum ſanè inventum! eoque magis æſtimandum, quo concinnius quinque maribus totidem fœminas juxit artifex. Si viros reſpicias, fœminæ vicem pilei ſupplent, ſi fœminas, virorum barbæ ſupplent vicem ornatus muliebris, quem, ùt hodiè, ita & apud antiquos, luxus hominum ingenioſè variavit.

VI.
INSCRIPTIO.

ANceps & obſcurus eſt hujus Inſcriptionis ſenſus, ſive averſam conſideres, ſive adverſam; An tamen certi aliquid elici poſſit,

 ten-

tentabimus. Adverſa C. G L. C F. exhibet. Cajum aliquem & Caji filium denotari, ex aliis innumeris tam Numiſmatibus, quam Lapdibus conſtat; Quis autem ſub literis G L. intelligi debeat, ambiguum eſt. An *Glitius?* an *Glycerius?* an *Gleſidius?* Omnium horum Inſcriptiones apud GRUTERUM videas, & ultimi hujus cum C. prænomine, quamvis non C. F. ſed *Herma*. Averſa LUCUM ELECTUM arguit, idque IN ÆDIBUS FILII; An autem ſub literis VI. SACR. *Via Sacra* lateat, de qua Propertius lib. 2. Eleg. 1.

Actiaq; in SACRA *currere roſtra* VIA.

An numen aliquod, cui lucus hic electus & ſacratus fuerit, dubitari poteſt. Si primum ſtatuas, ſenſus erit, *C. Gleſidium C. F. lucum elegiſſe viâ ſacra, in ædibus filii.* Si poſterius, diſquirendum eſt, quale numen ſit, cui lucus ſacratus dicitur. An *Vibilia Dea*, de erroribus viarum liberare ſolita, cujus meminit ARNOBIUS *lib. IV?* An *Vitula* Dea lætitiæ? An *Vitunus* Deus vitæ & nativitatis? an *Virtus?* an *Vintia?* an *Victoria?* Latiſſimus hic eſt conjiciendi campus. De lucis Deo alicui ſacratis, non tantùm gentium hiſtoria, ſed etiam Sacra declarat: Non tantùm Dii magni lucos viſitabant, ſed & Manes & Heroës, qui *Lares vitales* dicebantur, notante SERVIO, habitabant, indeque VIRGILIUS:

Nulli certa Domus, LUCOS *habitamus opacos.*

Et CICERO LIBRO II. de Legib: *Lucos in agris habento. Et Larium ſedem &c.*

Sed ais, Lucos *in agris* Ciceronem ponere, inſcriptionem autem noſtram *in Ædibus?* Reſpondeo, fuiſſe non tantùm in agris, ſed etiam ipſa in urbe. *Lucus in Urbe fuit media lætiſſimus umbra* inqvit Virgilius. 1. Æn. Ita *Lucus Semeles*, fuit in Regione XI. Lucus Forinarum in XIV. adſtipulante REYNESIO: & idem CICERO *Lucum Veſtæ* à Palatii radice in novam viam devexum, Divin. lib. I. Sed hæc ad Gemmam propoſitam dixiſſe ſufficiat. Si quis certiora docere & poſſit & dignetur, habebo, quod grata mente & agnoſcam & proſequar.

VII.

VII. MARIS TERRÆQUE ET REGIMEN ET FELICITAS VIGILANTIAM requirunt.

DUas hic gemmas proponimus, duplex vigilantiæ miniſterium adumbrantes. In primo Gallus temoni inſidet, ſuppoſitis Cornucopiæ & Delphino. In ſecundo idem Gallus poculo inter duo cornuacopiæ duosque Delphinos, ſpicam item & caput papaveris inſiſtens, roſtro muris frugibus infeſti caudam invadit, perniciosſum animal à præda retracturus. Delphinem eſſe maris Symbolum, Cornucopiæ eſſe Symbolum terræ in varia fructuũ genera efferveſcentis, nemini opinor dubium eſt. Idem dixero de ſpica & de capite papaveris. Idem de temone, Symbolo regiminis: & de gallo, vigilantiæ.

Non rerum expreſſarum obſcuritas Gemmas has commendat, ſed concinna compoſitio, utilitasque virtutis, quam ſub Gallo adumbratam regimini terræ marisque, rerumq; conſervationi & neceſſariam diſcimus & utilem. Ad Gallum vigilantiæ Symbolũ in mentem venit PAUSANIAS, qui & Minervæ Galeæ affictum memorat, idque ideò, quod hæc avis omnium ſit pugnaciſſima: Vigilantiam ſcilicet non inermem, ſed armatam intelligimus, qualis Regum ſolet eſſe, Maris Terrarumq; Dominorum, quorum ex regimine & vigilantia, circumpoſitoque Martiali robore, & hoſtium terror, & ſubditorum felicitas!

VIII.

SCORPIUS
Signum Cœleſte.

DUo ad hanc gemmam veniunt conſideranda: Scorpius, & Scorpii cum Stella conjunctio. Scorpionum eſſe duplex genus, unum *terreſtre*, pedibus ingrediens, permagnum, Vertebris abundans; alterum verò *aëreum* & volatile, membraneis alis, quales ſunt locuſtis & cicadis & veſpertilionibus, LUCIANUS in *Dipſadibus* ait. Alii tertium genus *marinos* addunt. Qui in gemma viſitur ad terreſtres pertinere videretur, niſi ſtella ad cœleſtem reduceret; Sed eadem utriusq; figura. *Octo pedibus* inſignis eſt, unde in Proverb. Ὀκτώπους vocatur; *Caudam elevat*, ad ictum parata, eoq; diſtinguitur ab eo genere, quod caudam jacentem trahit, Arabibusq; indè *Gerrara* dicitur, cujusmodi qui venentur, mittere Perſarum Reges à Perſicis Suſis in Mediam iter facturos, ÆLIANUS *lib.* 15. c. 26. refert.

Cauda ex variis internodiis conſtat, uti & *chela*. Chelas βόρειας, id eſt πολυφάγους appellat NICANDER *in Theriacis*, *notante* COEL. RHOD. *lib.15.c.7.* De numero internodiorum caudæ anceps quæſtio eſt. PLINIO teſtante, pluribus ſunt *Sena*, quibusdam tamen *Septena*. Alii conſtanter Septena reperiri aſſerunt, adeoque Nicandrum, qui Ἐννεαδέσμους σφονδύλους in Scorpii cauda ponit, non *novem internodia* intellexiſſe ajunt, ſed indefinitè novem pro *multis* poſuiſſe. Aſſentirer effato, niſi appoſitè ad verba Nicandri *novem internodia* hic noſter oſtenderet. An autem Sculptoris id vitium

ſit,

ſit, an revera in quibusdam is numerus inveniatur, eorum deciſioni relinquimus, quibus teterrimos hujus inſecti exercitus penitius luſtrare, vel natura juſſit, vel nimius peregrinandi ardor licentiam præbuit.

Terræ partus eſt, id quod non Philoſophi tantùm, ſed & Mythographi teſtantur. Dum cæleſtis Scorpii Originem promunt, terrâ editum finxêre. Cùm Orion venaretur, & in eo exercitatiſſimum ſe eſſe conſideret, dixiſſetque & Dianæ & Latonæ, ſe omnia, quæ ex terra oriuntur, occidere valere, Terram, ajunt, permotam Scorpionem edidiſſe, qui eum interfecerit, ideoque à Jove, factum mirante, inter aſtra collocatus fuerit, ut ſpecies ejus hominibus documento eſſet, ne quis eorum aliqua re ſibi confideret, docente HYGINO.

Ita ad cœleſtem aſcendimus, quem in noſtra gemma ſtella unica evincit, licet omnibus inſignis non ſit. Novendecim ejus numerantur Aſtronomis, quarum binæ in unaquaque gelarum, in fronte tres, tres inter Scapulas, in ventre duæ, quinque in cauda, & in acumine, quo percutere exiſtimatur, duæ; Sed nulla inter gelas, quæ in ſitu cœleſti circuitu longo non curvantur tantùm, ſed & in diverſa abeunt. Adeò, ut hæc ſtella planè aliena ſit; Licet enim *Manilius* canat:

Æquato tum libra die cùm tempore noctis
Attrahit ARDENTI *fulgentem Scorpion* ASTRO.

Quod ad gemmam forſan quadrare arbitraberis, notandum tamen ſub voce *Aſtro* non unam ſtellam, ſed totum aſteriſmum intelligi, qui, ut dictum, ex novendecim ſtellis conſtat; niſi fortè unam reliquis ardentiorem loco omnium poſitam contendas, id quod & in aliis uſu venire ſolet. Sed hæc Seges Aſtronomorum eſt, nec quicquam pro Stella Scorpio propria ad gemmam noſtram evincit. De Stellis alienis duplex occurrit opinio. Altera *Solem* in medium adducit, altera *Martem Planetam.* Utraque ſatis probabili nititur fun-

fundamento. Solem ſub figura Stellæ antiquis præfigurari ſolitum, evincit vel unicum numiſma ſpurciſſimi Imperatoris Elagabali.

Solem, ut reliqua Zodiaci ſigna, ita & Scorpium permeare, in vulgus patet, unde & Phœbus, Phaëthontem de periculis admonens, ita inter cœtera fatur:

Per tamen adverſi gradieris cornua Tauri
Æmonioſq; arcus violentiq; ora Leonis,
Sævaq; circuitu curvantem brachia longo
SCORPION. Met. lib. 2.

Nec abs re ſolem in Scorpio cœlaverit antiquorum ſuperſtitio; Si enim MANILIO fides, tunc fœcunditatem terris ſolet immittere, eoſque, qui ſub eo nati fuerint, Martios efficit. En verba!

SCORPIUS *armata violenta cuſpide cauda,*
Qui, ſua quum Phœbi currum per ſidera ducat,
Rimatur terras, & ſulcis ſemina miſcet.
In bellum ardentes animos & martia caſtra
Efficit, & multò gaudentem ſanguine civem.

Martios efficit Martii animalis ſignum; Mars enim ei dominatur, indeque altera Stellæ inter brachia Scorpii poſitæ, ratio eſt. Quidni huc detorqueam ejuſdem Manilii effatum?

Pugnax Mavorti Scorpius hæret.

IX.

IX.
CENTAURUS.

CEntaurum, NIZOLIUS imperitè ſcripſit, eſſe monſtrum ex *homine* & *Tauro* connexum, procul dubio ſono vocis deceptus, quòd Taurum ea videatur arguere. Alii tamen, quòd non Taurum, ſed Equum in eo agnoſcant, hiſtoriam nominis rationem adferunt, quòd ſcilicet, bobus œſtro agitatis, cùm Theſſalus quidam Rex ſatellites ſuos ad eos revocandos ire juſſiſſet, illique curſu non ſufficerent, Equos aſcenderint, & eorum velocitate boves ſecuti, eos ſtimulis ad tecta revocarint, eoque habitu viſi, locum & fabulæ dederint & nomini, *ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τοὺς ταύρους* dicti, prout docet SERVIUS *ad Virgilium. Georg.* III. PALÆPHATUS Regem Ixionem facit, Centauroſque non Regis ſatellites, ſed Juvenes ex Nephele Montano pago, qui Equos primi domuerint. TZETZES *chil. VII. n. 99.* hanc Etymologiam rejicit, eò quod, ſi *εἰσακοντίζοντες ταύρους* Centauri dicti ſint, non *Centauri*, ſed *Centotauri* dici debuerint. Ita non abſurdè TZETZES, qui tamen aliam rationem ſubjungit, ſuperiore multò abſurdiorem, de ſtupro Nephelæ ancillæ ab Ixione illato, unde Centauri prodierint; quaſi verò *κεντεῖν* pro re venerea ullus ſcriptorum uſurpaverit? HENRICUS STEPHANUS à *ſtimulando calcaribus Equo* nomen deducit, indeque Hippocentaurum quaſi *Equi ſtimulatorem* arbitratur eſſe dictum, ſed formationis modum non aperit. Si me quæras, vel *κεντοταύρους* cum TZETZE, ſed inde, ob Euphoniam vocis, *Centauros* arbitraberis dictos, vel, quod novum quidem, ſed forſitan verius eſt, *ἀπὸ τοῦ κεντεῖν τὴν αὔραν*, quòd auram ſive Aerem Centauri ferire & quaſi ſtimulare viderentur, vel celeriter Equitantes, vel ex equis jacula emittentes. Hanc Etymologiam,

 neſcio

neſcio annon fulcire poſſit Gemma noſtra, in qua Centaurum cernimus, *jaculo* & *clypeo* armatum.

Jaculo & clypeo? Atqui DIODORUS Author eſt, alios *Piceis* radicitus evulſis, alios grandibus *Petris*, nonnullos ſuccenſis *facibus*, aliquos magnis *ſecuribus* contra Herculem in prælium ruiſſe. Imo & HESIODUS, Diodoro longe antiquior, *Abietes* êis tribuit in pugna adverſus Lapithas. Sed OVIDIUM in rem præſentem adducimus, qui licet in eadem pugna contra Lapithas *poculis*, fragilibus *Cadis*, Curvis *Lebetibus*, *Lampadibus*, *ara*, imo & *arboribus* & *Saxis* Centauros uſos canat, Pyracmonem ſecuriferum vocet, jaculumque primò ſolis Lapithis videatur abſcribere, tandem tamen êtiam Centauris tribuit, non tantùm Lycoten *Jaculatorem* vocando, ſed & Neſtorem a Teleboa *jaculo*, quod geſſerit, vulneratum memorando. Neſtor ipſe Met. XII.

> *Chthonius quoque Teleboasque.*
> *Enſe jacent noſtro, ramum prior ille bifurcum*
> *Geſſerat, hic* JACULUM. JACULO *mihi vulnera fecit.*

Et quid ſi eundem etiam de Clypeo teſtem vocemus? Ita ille de CENTAURO.

> *Provolat Emathii ſpoliis armatus Haleſi,*
> *Quem dederat leto membris & corpore Latreus*
> *Maximus. Huic ætas inter juvenemque ſenemque,*
> *Vis Juvenilis erat. Variabant tempora Cani.*
> *Qui* CLYPEO, *gladioque, Macedoniaque ſariſſa*
> *Conſpicuus, faciemque obverſus in agmen utrumque,*
> *Armaque concuſſit, certumque equitavit in orbem.*

Clypeum certe etiam in ſequenti Gemma apud ANGELONUM cernimus.

In qua Centaurorum ex Gente fœmina, ſimul cum Maſculo, Liberi Patris currui juncta, *Clypeum* prætendit. Centauros LIBERI

conſortio

conſortio adſcriptos, PERILL. SPANHEMIUS luculenter, & ex antiquitatum reliquiis, & ex idoneorum Authorum Teſtimoniis demonſtravit. Conſortii cauſam ebrietatem eſſe, cui impensè dediti fuerint Centauri, exemplis firmat NOB. TRISTANUS *Tom. II. p. 617.* Ubi & de fœminis plura adfert, præterque Centauros Theſſaliæ, etiam Centauros Cypri memorat, cornutos illos, qui non ex Ixione & Nube, ſed ex ſemine Jovis Venerem perſequentis prognati fuerint; imo & *Ono-Centauros* ex ÆLIANO, qui non ex hominibus & Equis, ſed ex hominibus & aſinis compoſiti fuerint. Sed neutra Obſervatio ad propoſitam noſtram gemmam quadrat, Pulcherrimus enim in eo *Equus* & *homo*, non Cornutus, ſed *Juvenis*, & ferè qualiter Cyllarum OVIDIUS deſcribit, dum canit:

Nec Te pugnantem Tua CYLLARE *forma redemit,*
(Si modo Naturæ formam concedimus illi)
Barba erat incipiens: Barbæ color aureus: aureaq;
Ex humeris medios coma dependebat in armos:
Gratus in Ore Vigor: Cervix, humeriq;, manusque,
Pectoraq; artificum laudatis proxima ſignis,
Ex qua parte vir eſt. Neque Equi mendoſa ſub illo,
Deteriorque Viro facies. Da colla caputque,
Caſtore dignus eris. Sic tergum ſeſſile, ſic ſunt
Pectora celſa toris:

Multò aliter CALLISTRATUS: *Ingreſſus in templum ingens,* inquit, *ac Venerabile, quod pulcherrimam in ſe formam continebat, veſtibulum ante ipſum, primoque in Limine, Centaurum video, non Viro ex Homerica imagine Odyſſ. Φ. Sed Belluæ Sylvicolæ aſſimilem. Homo erat usque ad Ilia, deſcendendo Centaurus, in Equi greſſum quatuor Cruribus nexum deſinebat. Etenim Equum & hominem natura à dimidio ſecans, in unum corpus compegerat, partim artibus quibusdam ſecretis, partim ſibi invicem conſonantibus fabricatis. Sed enim à forma humana, quantum à Lumbo ad imos pedes ſubtenditur, detraxit: Equino autem Corpori, ademtam reliquam partem, ab umbilico deſcendentem, humanæ effigiei contribuit: ita ut Equus Caput deſideraret, & cervicales toros, & quicquid in terga deſcendens latè extenditur;*

Homo vero ab umbilico ad Pedum usque plantam ſtabilimentum requirat. Porro, cum tale ſit corpus, videas animum in artificio eminentem, & corpus efferatum, & vultui belluinum quoddam efflorescens, & marmor Pilorum ornamentum pulcherrimè repræſentans, & omnia ad verum ſimulacrum properantia.

Hæc CALLISTRATI *in Statuis* Centaurum nobis proponunt, licet rudiorem, quam in gemma, talem tamen qualis in marmoribus frequens occurrit, qualis & infra Chiron, de quo plura ſuo loco. Memorare placuit, non quod noſtri formam, ſed quod figuræ nexum accuratius exponant.

Sed, inquis, Nomen hactenus & arma, imò & Corporis habitum exegiſti, cùm tamen incertum adhuc ſit, an unquam Centauri fuerint? Et ſi non fuerint, quidni & aperis rationem figmenti? Utrumque agam.

An Centauri fuerint, anceps apud Authores quæſtio eſt. Viſum à ſe alatum in melle Centaurum, PLINIUS *lib. 7. c. 3.* affirmat, additque, CLAUDIUM CÆSAREM ſcripſiſſe: Hippocentaurum in Theſſalia natum, eodem die interiiſſe. Imo & D. HIERONYMUS *in Vita Pauli* tradit, Antonium ad Paulum Eremitam pergentem, conſpexiſſe, ut ipſe loquitur, ***hominem equo mixtum***, cui opinio Poetarum *Hippocentauri* nomen indiderit. Hæc Teſtimonia quosdam induxerunt, ut Centauros fuiſſe non negarent.

Ego licet unum aut alterum, vel aberrante natura genetrice, vel occulto Dei Judicio, naſci potuiſſe facile credam, adeoque in tantum, qui contrarium ſentiunt, LUCRETIO, PALÆPHATO, imo & GALENO non accedam; tamen adduci non poſſum, ut integram gentem, genusque, transfuſa à parentibus in Liberos duplici forma, unquam mihi perſvadeam extitiſſe. Iis potius ſubſcribendum duco, qui Theſſalos primos Equorum domitores, inſolito habitu, Vetuſtæ ſimplicitati figmenti occaſionem dediſſe arbitrantur. Theſſalos certè Equeſtri laude celebres fuiſſe, neminem Eruditorum arbitror latere. Imò nec bello erant inertes, quod & ipſum ad Centauros quadrat, vel noſtra gemma aſſertum fulciente. Quid enim aliud jaculum & Clypeus, de quibus ſupra dictum? MANILIUS, dum horoſcopos pertractat, de eo, qui ſub Centauro naſcitur, inter cætera ita canit:

Aut

Aut onerabit Equos armis, aut ducet in arma. Id quod de Theſſalis non minus dixeris. Plura, ut dictum, videbimus inter marmora.

X.
SCENICUS BACCANALIORUM LUSUS.

QUo referrem elegantisſimam hanc GAZÆ quondam PALATINÆ gemmam, ſi verum fateri licet, diu dubius hæſi. Tres figuras in ea cernimus. Una calvo Sileni Capite inſignis eſt, dextra ſertum præfert, ſiniſtram pallio exertam prætendit, prona, & jamjam caſura, niſi ab alia juvenili, quæ retro viſitur, pellemque à tergo dependentem geſtat, retraheretur, & à caſu ſervaretur. Juvenilis hæc, figurarum ſecunda eſt; ſed cave hominem exiſtimes! Larva enim eſt, artificioſo nexu prioris tergo affixa, ut eò formidoloſiore adſpectu ſe obviis oſtenderet. Id facile colligas ex figura tertia, quæ licet nuda ſit, & ipſa tamen pellem ſiniſtra geſtat, elataq; ſupra verticem dextra, inſolito priorum viſu exterrita ſtupeſcit.

Dubitabam primo, annon *Lupercal Ludicrum* hoc ſchemate adumbraretur, quod ex Arcadia allatum, nudi juvenes, Lycæum Pana venerantes, ſimul cum Romulo per Luſum atque Laſciviam celebraſſe, Livio memorantur; *Pelles*, quas exinde Luperci geſtarunt, quibusque obvios verberabant, fœminas præſertim, fœcunditatis remedium id arbitrantes, Opinioni aliquatenus videbantur

 favere.

favere. Videbatur favere *arbor media*, cùm Ludicrum id non in urbe aliqua Romulus celebraverit, ſed in monte, qui ab initio à Pallanteo, urbe Arcadica, *Palatium*, deinde *Palatinus* dictus eſt. Et quidni figurarum etiam habitum in ſubſidium adducerem? Luſus certè & Laſcivia, quæ LIVIO apertè memorantur, etiam huic locum videbantur facere.

Hæc cum tacite mecum volverem, ſubiere *Bacchanaliorum ritus*, *ſcenicique Luſus*, Baccho dedicati, adeoque ſe inſinuarunt, ut opinione de Lupercali rejecta, *Bacchanalia Silenorum* in gemma crediderim adumbrata; Licet enim nec Thyrſi, nec Hædera, nec Pampinus, ſolita Bacchi, comitumque ejus, inſignia, in ea appareant, Unicum tamen SILENI ſimulacrum, ſive verum id ſit, ſive, quod propius, perſonâ inductum, non videtur permittere, ut aliò reſpicias. Fortè & *ſaturnalia* in mentem venient, quæ hilari feſtivitate, variisque jocis & Luſibus celebrabantur, quibusque & ipſis Silenum quadrare, vel IMPERATORIS Teſtimonio planum videbitur. Sed Silenus non tam Saturno comes fuit, quàm Baccho, indeque à JULIANO Satyræ admiſcetur, non quòd Saturni aſſecla, ſed quod Cavillarum & riſus magiſter eſſet, ideoque de ſcenicis ſilenorum luſibus, Baccho Conſecratis, magis placet, cum perſonas Libero Patri ſacras fuiſſe, facile ex JUVENALI colligas Sat. VI. v. 70. ubi perſonam & Thyrſum conjungit.

Perſonam Thyrſumque tenent. Sed apertius teſtatur CALLIXENUS Rhodius apud ATHENÆUM, Pompam recenſendo, quam Ptolemæus ſoter, in honorem Liberi & inſtruxit & duxit, ubi non tantùm *Silenos*, ſed & *Perſonas* Tragicas, Comicas & Satyricas memorat, & has quidem non tàm prælatas, quàm *circa ſimulacrum Dei appenſas*, adeò ut his præmiſſis planior jam ſit ad figurarum contemplationem tranſitus.

SILENUM perſona refert, calvum illum Liberi patris Pædagogum. SILENUM *Calvum*, pleraque Antiquorum monumenta oſtendunt: *Bacchi Pædagogum* conſenſus Poëtarum, imò & Hiſtoricorum evincit. Illa videas apud PERILL. SPANHEMIUM, *Diſſ.* V. *&* *in annotationibus ad Julianum pag. 338.*

De

De hoc præter ORPHEUM etiam DIODORUS teſtatur. Παιδαγωγὸν ϗ τροφέα, *Pædagogum* Bacchi & *nutritorem* appellans. Nihil proinde mirum, ſi vino victus, & in caſum pronus, incedere videatur. Semper Ebrium facit VIRGILIUS, & apud Eleos *Ebrietatem ei vinum è poculo porrigere*, *PAUSANIAS* memorat, ut taceam alia, quæ paſſim proſtant, gravisſimorum Authorum teſtimonia, quæ licet planum faciant de Φιλοινίᾳ, parum tamen de corona, quàm manu præfert, parum de figura juvenili, quæ à tergo lapſurum retrahere videtur. Equidem non dubito, quin figura hæc juvenilis, juvenem aliquem Silenum adumbret, qualiter etiam in numiſmate Alexandri Severi apud ILL. SPANHEMIUM *ad Cæſ. Juliani pag. 393. & in Toreumate pag. 432.* Licet enim PAUSANIAS ſcribat: *Maximos natu Satyrorum Silenos nuncupari*, id tamen ſuperſtite vetuſtatis ſupellectile non firmatur. Potius NONNO accedendum, qui *lib. XXIX. Dionyſ. v. 263.* tres Sileni filios memorat: aut *CATULLO*, qui & ipſe certum Silenorum genus videtur facere, dum *Niſigenos* appellat, PINDARO & PAUSANIÆ, antiquisſimum in Malea Laconum civitate natum aſſerentibus, non contrarius; quid enim obſtat, quò minus hujus poſteri in urbe Bacchi nutrice nati potuerint eſſe, cum Pater Pædagogus Bacchi fuerit? Sed de his conſtare videtur.

Corona aliquam lucem mutuat ex eodem NONNO, *Libro XIX. v. 161.* Ubi ſilenus Coronam Baccho memoratur texuiſſe. Quanquam enim ea ex hedera & vite fuerit, tamen & lauro Bacchum coronatum HOMERUS tradidit, cui arbori neſcio an vel Arbor Gemmæ noſtræ, vel etiam corona diſſimilis ſit? Arborem forſitan contra opinionem noſtram, qua luſum Scenicum in gemma præfiguratum diximus, militare arbitraberis. Sed ſi conſideres, non perſonas tantùm in Theatrum prodiiſſe, ſed & montes, & flumina, imò integras regiones & Maria per Machinas, uti adhuc hodiè, ità & Vetuſtis temporibus, fuiſſe exhibitas, non miraberis de arbore; JULIUM POLLUCEM conſule, & prolixè doceberis.

Tertia figura neſcio an Faunum aliquem, an Silenum referat. Pellis certe Bacchi aſſeclam prodit. De utroque, ſi ad conſpectum

trepidet,

trepidet, nihil mirum, cum ejuſmodi perſonæ ad Terrorem occurrentibus incutiendum induxerint. Hinc APULEJO *Perſona Minax* vocatur, & apud JUVENALEM

Perſona pallentis hiatum
in Gremio matris FORMIDAT Ruſticus infans. Hæc de Opinione noſtra ſufficiant. Sufficiant & *Gemmæ ex Theſauro quondam Palatino deſumtæ.* Aliæ ſuccedunt, Doctorum ſolertia publici quidem Juris jam dudum factæ, debita tamen luce hactenus non illuſtratæ. Apud Angelonum eſt

XI.
DÆDALUS.

DÆDALUM, decantatum illum Athenienſium Artificem, nemo ignorare poteſt, modo ſacros Caſtalidum fontes primis ſaltem deguſtaverit labellis. Ex Regia Metionidarum gente ortum, *in Atticis* PAUSANIAS memorat. Idem Palamaonis filium facit, *in Boeoticis*. Eupalemi ſive Euphemi filium teſtatur TZETZES *hiſt. 19. Chil. 1.* PHERECYDES Erechthei, viri Athenienſis, & Iphinoes. Quidquid ſit, ab eo *tribus Dædalidarum* Athenis fuit, licet Athenienſes eo diutius uſi non ſint. Cum ſororis ſuæ Perdices filium Attalum, vel Acalum, vel ut alii, Telen diſcipulum per invidiam, ob rotam figlinam, vel ut alii, ob ſerram ab eo inventam, de tecto præcipitaſſet, fugere coactus ad Minoëm abiit, extructoque Labyrintho, quem ſupra ex Gnoſſiorum numiſmate protulimus, gloriam ingentem nactus eſt. Sed nec hic ſedes ei ſtabilis fuit. Cum Paſiphaes, Taurum ardentis, libidini obſecutus, Vaccam ligneam, cui illa incluſa, votis ſuis potiri poterat,

exco-

excogitaſſet, & ipſe cuſtodiæ datus, Labyrinthum, quem fecerat, carcerem habuit. Ex eo ut ſe expediret, alas ex cera ſibi filioque fabricavit, earumque remigio in Siciliam ad Regem Coccalum avolavit.

Hæc eſt hiſtoria, an fabula? de Dædalo, qualiter ferè ab Authoribus traditur. Addi poſſent & alia, quæ paſſim de eo memorantur; A Minerva ſcilicet Architecturam & univerſam ædificandi artem eum didiciſſe: aſciam, perpendiculum, terebram, Glutinum & Lithocollum inveniſſe: Statuis oculos & crura & manus addidiſſe: Opera ejus rudia quidem & aſpectu indecora fuiſſe, attamen numen veluti quoddam præ ſe tuliſſe: Pauſaniæ ætate ex iis adhuc Herculem Thebis, Trophonium apud Lebadenſes, Britomartim ad Oluntem in Creta, & Minervam, Ariadnæque chorum ex candido lapide, apud Gnoſſios, & Venerem apud Delios exſtitiſſe. Poſſet mentio fieri Uxoris, Gortinidis filiæ, ex qua ſuſcepit Scillidem & Dipœnum, ut ait PAUSANIAS in *Corinthiacis*: Naucratis ſervæ, ex qua Icarum: & Mulieris Cretenſis, ex qua Japygum, à quo poſtea Japygiam dictam STRABO *Lib.6.* Author eſt. Sed hæc omnia extra propoſitum ſunt, nec ad Gemmam noſtram quidquam faciunt. Alam fabricantem intuemur, planè qualiter Ovidio canitur, Met. VIII. fab. III.

Ignotas animum demittit in artes,
Naturamque novat; nam ponit in ordine PENNAS
à minima cœptas, longam breviore ſequente,
Ut clivo creviſſe putes. Sic ruſtica quondam
Fiſtula diſparibus paulatim ſurgit avenis.
Tunc Lino medias, & CERIS alligat imas,
Atque ita compoſitas parvo curvamine flectit,
Ut veras imitetur aves.

Quibus ex verbis & materia alarum innoteſcit, quas inde *Ceratas pennas* HORATIUS vocat, prout ipſum *fabrum volantem* JUVENALIS *ſat. 1.* quod utique re ipſa accidiſſe non dixeris, ſed fabulam fatearis, vel inde confictam, quod vela navium & antennas invenerit Dædalus, vel quod navibus ipſe ex Creta in Siciliam fugerit. Hanc Opinionem latius deducit PALÆPHATUS in

fabuloſis narrationibus, cujus ecce verba! *Dædalum una cum Icaro filio, quandam ob cauſam in Carcerem à Minoë incluſum fuiſſe ajunt, qui quidem Dædalus cum* FICTITIAS *ſibi* PENNAS FABRE FACIENDO *aptaſſet, una cum Icaro illinc exiliiſſe fertur. Scientiam vero hanc Volantes homines faciendi, absque vel machina vel artificio, pennasque præſertim fictitias habentes, calluiſſe impoſſibile eſt. Tale igitur hoc erat, quod ab eis dictum eſt. Dædalus cum in Carcere eſſet, ac ſeſe ipſum per feneſtram quandam demiſisſet, ſcapham mare ſulcaturus inſcendit, quod ſimulatque Minos intellexit, qui illum abeuntem inſequerentur navigia mittit. Id autem Dædalus atque Icarus agnoſcentes, perſecutoresque à tergo inſtare animadvertentes, vento terribili & vehementi cum impetu flante uſi,* ADVOLANTES, *hoc eſt, navigantes circum pelagus vertebantur.*

XII.

DAPHNES
METAMORPHOSIS.

DAphne Ladonis fluvii Arcadici, vel ut aliis placet, Penei Theſſalici ex Tellure filia, tantæ venuſtatis fuiſſe perhibetur, ut Apollinem ejus conſpectus ureret: tantæ caſtitatis, ut Dei amores celeri fuga, imò &, ſi non interitu, tamen metamorphoſi ſua ſibi evitandos cenſeret. Cùm amantis vim celeritate ſe ſuperaturam deſperaret, commiſeratione matris in Laurum mutata eſt, in eamque abeuntem nequicquam complexus Apollo, qua Virgine potiri non potuit, eam arborem ſibi ſacram voluit.

Hæc

Fabulæ ſeries ex Mythographis patet. Gemma ex Angelono propoſita Daphnen exhibet in ramos jam jam excreſcentem. Aſſidet, & flebili amplexu fruſtratos amores lamentatur Phœbus. Phœbum lyra teſtatur, non fatidico pollice tacta, id quod ab hilari ſolebat, ſed humi abjecta, quod à mœrente. Lyra adjuncta eſt, inſtrumentum non ignotum amoris vel conciliandi, vel dulciter tranſigendi.

Per me concordant Carmina nervis,

Inquit, inter alia amoris delinimenta, Phœbus ipſe, Daphnem adhuc inſequens, apud OVIDIUM Poëtam elegantisſimum, qui ut totam fabulæ ſeriem eleganter expreſſit, ita nec eorum oblitus eſt, quæ ad gemmam hanc ſunt præcipua. Audi de Daphne.

Torpor gravis occupat artus,
Mollia cinguntur tenui præcordia libro,
In frondem crines, in ramos brachia creſcunt.
Pes modo tam velox pigris radicibus hæret.
Ora cacumen habent, remanet nitor unus in illa.

Audi de Phœbo!

Hanc quoque Phœbus amat poſitaque in Stipite dextra
Sentit adhùc trepidare novo ſub cortice pectus.

De Daphne elegans eſt Deſcriptio apud LUCIANUM in veris hiſtoriis, lib. I. Cum portentoſas vites memoraſſet, quarum truncus inferior à terra ramoſus eſſet & craſſus, ſuperior autem Mulieres referret, ab utero fere ſurſum omnia perfecta habentes, ſubjicit: *Talem apud nos Daphnem deſcribunt, quam cùm Apollo jam jam comprehenderet, in arborem verſa eſt.* Appoſite ad Gemmam! Truncus enim etiam in hac à terra ramoſus eſt & craſſus, ſuperior autem mulierem refert, ab utero fere ſurſum omnia perfecta habentem, adeò ut de fabula Daphnes hac in gemma expreſſa dubitari non debeat.

De origine & ſenſu adhuc dicendum. Laurus Græcis ΔΑΦΝΗ dicitur: Inde nomen. Laurus ad Peneum Theſſalicum flumen frequens naſcitur, naſcitur & ad ripas Ladonis in Arcadia, & naſcitur ex terra fluvialibus aquis impragnata: Inde Parentes. Naſcitur

 etiam

etiam Delphis, indeque ſi THEOCRITUM audis Phœbo dicata eſt, quanquam alii ad Vaticinia decurrant, quod Sacerdotes non tantùm lauro coronarentur, ſed & Vaticinaturi ejus foliis veſcerentur, imò quod & vera ſomnia exſpectarentur, ea fronde dormientis vertici ſuppoſitâ. Alii in Arboris calore, calorem ſolis aliquo modo referente, rationem ponunt, cujus intuitu & Lunæ ſimulacro ramum lauri datum legimus, ut ſcilicet pateret, calorem una cum lumine illam à ſole mutuari. Alii ad uſum medicum reſpiciunt, quod HERODIANO memorante, Lauri odores ad evitandam contagionem valeant, & rami ejus fulmine non tangantur, ſed ſemper vireant. Hæc ex tribus Apollinis officiis deſumta ſunt. Forſitan adhuc alia adduxeris. Daphnen Tireſiæ filiam apud Delphos carmine usque adeo excellenti vaticinatam, ut Homerus ipſe multa in ſuum poëma transtulerit, memorat DIODORUS. Daphnen Nympham, earum unam, quæ montem incolerent, à Tellure delectam, quæ Delphis, Oraculorum ſedi, præſideret, PAUSANIAS Author eſt. An harum ex nomine, munerisque dignitate, fabulam arbitraberis confictam? Nihil video quod obſtare poſſit; ſunt tamen qui totam ſeriem ad moralia detorquere, & ſub Daphnes in arborem ſemper virentem metamorphoſi, Virginum, quæ pudicitiam ſuam intactam conſervaſſent, malint immortalem contemplari gloriam.

XIII.
BELLEROPHON
PEGASUM DOMANS.

HAnc gemmam ex eodem Angelone eò libentius proponimus, quò apertius contra PAUSANIAM videtur militare. Ita

Ita ille *in Corinthiacis:* Ἀθηνᾶν Θεῶν μάλιϛα συγκατεργάσασθαι τά τε ἄλλα Βελλεροφόντῃ φασὶ, καὶ ὡς τὸν πήγασόν οἱ παραδοίη, χειρωσαμένη τε καὶ ἐνθεῖσα αὐτὴ τῷ ἵππῳ χαλινόν. *Minervam* ajunt *præ Cæteris Diis Bellerophonti, cum aliis in rebus opitulatam, tum verò à ſe domitum, freno jam impoſito, pegaſum dediſſe.* Freno jam impoſito? Atqui in propoſita gemma frenum abeſt, nec Minerva Pegaſum domat, ſed Bellerophon? Nihil dubita. Surgit gemmæ Patronus. STRABO *Lib. 8.* Cum de Pirene, fonte Acrocorinthi, locutus eſſet, ſubjicit: ἐνταῦθα δέ φασι πίνοντα τὸν πήγασον ἁλῶναι ὑπὸ Βελλεροφόντου *Ibi Pegaſum, cum biberet CAPTUM ajunt eſſe à BELLEROPHONTE.* Ita quod PAUSANIAS Minervæ adſcribit, STRABO & GEMMA adſcribunt Bellerophonti. An ſibi contrarii? Si corticem reſpicias, ſunt: ſi medullam, non ſunt. Bellerophontem quidam ab occiſo Bellero denominatum ajunt; ſed verius, quaſi βουληφόροντα *Conſiliarium* dictum probat FULGENTIUS *Lib. III. pr.* inde præcipuè, quod HOMERUS.

ἀγαθὰ φρονέοντα καὶ δαίφρονα Βελλεροφόντην.
Bona Conſulentem & prudentem

appellet. Hunc ſi ſequaris, jam conſtabit, idem eſſe, ſive Minervam dicas frenum Pegaſo impoſuiſſe, ſive ipſum Bellerophontem. Minerva enim aliud non eſt, quàm prudentia; & prudentia opus erat equum, alis armatum indignantemque, domanti. Indignantem Pegaſum frena recepiſſe, OVIDIUS Author eſt, verſu quem & ſupra citavimus.

Indignanti frena receperat Ore

Alas ob celeritatem ei datas, vulgò patet; Neque enim, ſi PALÆPHATUM audis, fieri poſſet, ut Equus volitet, etiam ſi omnium avium pennas ſibi junxiſſet. Ita vel ex his intelligis non tam hiſtoriam, quàm fabulam hic exhiberi: Quanquam hiſtoria ſubeſſe poſſit, ſive Bellerophontem Equi alicujus, celeritate quaſi volantis, domitorem ſtatuas, ſive navigii gubernatorem, cujus vela alarum vices impleverint. De navigio ſuggerit idem PALÆPHATUS: De Equo PLINIUS, qui Bellerophontem primum Equo vehi docuiſſe *libro 7.*

cap.56. teſtatur, & HORATIUS, qui Equeſtrem peritiam ut extolleret, Neobulen allocutus.

Eques, inquit, *ipſo melior Bellerophonte*

Accedit Bellerophontis Patria. Ephyra oriundus memoratur, propè *Argos Equis aptum.* HOMERUM audi.

ἐστὶ πόλις ἐφύρη μυχῷ ἄργεος ἱπποβότοιο.
ἔνθα δὲ Σίσυφος ἔσκεν, ὁ κέρδιστος γένετ' ἀνδρῶν
Σίσυφος Αἰολίδης. ὁ δ' ἄρα Γλαῦκον τεκεθ' υἱόν.
Αὐτὰρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα βελλεροφόντην.
Τῷ δε Θεοὶ καλλός τε, καὶ ἠνορέην ἐρατεινὴν.
Ὤπασαν.

Eſt Civitas Ephyra in receſſu Argi Equis apti
Hic autem Siſyphus fuit, qui prudentiſſimus exiſtitit
Virorum
Siſyphus Æolides. Hic vero Glaucum generavit filium.
Verum Glacus genuit inculpatum Bellerophontem;
Huic autem Dii pulchritudinem & amabilem Virilitatem
Dederunt

Quibus ex verbis ſimul & de genere Bellerophontis conſtat: Conſtat & de pulchritudine & virilitate, quas in gemma mirificè expreſſas cernimus.

XIV.

XIV.
IN FUNDAMENTIS TEMPLI CAPITOLINI. CAPUT HUMANUM repertum.

Duplex Onyx *in Dactyliotheca* ABRAHAMI GORLÆI, inter Gemmas ſolutas No. 35. & 36. hominem nudum exhibet, dextra caput humanum præferentem, ſiniſtra ligonem tenentem. Ligonem ſtatuimus, idque moniti numiſmate Cartejæ *Theſ. El. Brandenburgici*, in quo Vir quidam ſimili inſtrumento terram percutiens & fodiens cernitur. Duorum ſcilicet generum erant ligones, vel lati & quadrati, vel in acumen exeuntes, qualem in propoſito cernimus. Acumen iſtius modi COLUMELLA Ligonis dentem appellavit, & non unum interdum fuiſſe ex hoc SIDONII intelligas.

Flexi dum fortè Ligonis
Exercet dentes.

Ex quo ſimul & de forma conſtat, cujus intuitu, STATIO *lib. 3. Theb.* INCURVI LIGONES vocantur, adeo ut de ligone dubium non ſuperſit, niſi fortè ſimilem ferè figuram *falcis* in medium adducas, quam in ſequenti Ejusdem GORLÆI No. 64. *Gemmarum ſolutarum*, Saturnus præfert.

Sed longitudine ea differt & forma, licet acumine non minus ac ligo conſpicua ſit, qua ratione & ipſa *dentis* nomen meruit, apud VIRGILIUM, ſed *dentis Saturni*, qui OVIDIO *lib.1.faſt. Falcifer*, & in Ponto *falcitenens Deus* audit: alias, ut quidam rentur, vel *à ſuturando*, propter annonæ erogationem, nomen ſortitus: vel *à ſatu*, quod Stercorationi præſit, & Agriculturæ, quod officii genus in Gemma per ſpicas exprimitur, dilucidatque alias ejusdem GORLÆI *in Dactyliotheca No.117. & 175.*

Onyx incer

In Cujus prima mulier cum ligone & capite papaveris, & à tergo ſpica; in ſecunda rurſus loco capitis papaveris, caput humanum cernitur. Ligo fodiendæ terræ inſtrumentum, non tantùm in effodiendis ædificiorum fundamentis uſurpatur, ſed etiam in agricultura, adeoque facile conſtat, caput papaveris & ſpicam, ad hanc ſolam pertinere, ſpicam autem & caput humanum, non tantum Agriculturam tangere, ſed etiam hiſtoriam effoſſi Capitis humani ſimul adumbrare, quò prodigio futurus Romanorum dominatus, & ex dominatu procedens agriculturæ ſecuritas, annonæque copia Romanis innotuit.

XV.
CLOELIA.

INter Camæos, ab ANGELONE publici juris factos, etiam propoſita mulier viſitur, Equo ad Curſum incitato vecta; ſed nomen, uti nec in reliquis, adſcriptum non eſt. CLOELIAM ea adumbrari, facile opinor perſuaſero. Nota eſt Virginis Virtus, & facinus! Notum virtutis præmium! Cùm Porſenna Etruſcorum Rex, Romanis gravi obſidione Virgines obſides extorſiſſet, illa per Tiberim fugiendi reliquis & Author & Dux, adeò Regem perculit, ut Equo bellico donatam dimitteret, Romanique ſtatuâ Æneà redeuntem honorarent. An per flumen tranaverit, an equitaverit, anceps apud Authores aſſertum eſt. Secundum VIRGILIUM, *Æn. 8.*

Fluvium Vinclis INNAVIT CLOELIA ruptis.

Secundum *JUVENALEM.*

Imperii fines Tiberinum Virgo NATAVIT.

Ita & DIONYSIUS *Halicarn. A Cuſtodibus, precibus contenderunt, ut ſibi flumen adire, & ſe lavare permitterent, quum id impetraſſent, eos rogarunt, ut tantiſper à flumine recederent, donec ſe laviſſent, & Veſtes reſumſiſſent, ne ſe nudas viderent, quumque id illi feciſſent, CLOELIA illas adhortante, primaque incipiente, FLUVIO TRANATO, in urbem ſunt reverſa.* Et LIVIUS *lib. 2. cap. 13.* CLOELIA *Virgo, una ex obſidibus, quum Caſtra Etruſcorum forte haud procul ripa Tiberis locata eſſent, fruſtrata Cuſtodes, dux Agminis Virginum, inter Tela hoſtium,* TIBERIM TRANAVIT.

Multò aliter FLORUS : *per patrium flumen*, inquit, EQUITABAT : & AURELIUS VICTOR, *Porſenna* CLOELIAM *Virginem nobilem inter obſides accepit, quæ deceptis Cuſtodibus noctu Caſtris egreſſa*, EQUUM, *quem fors dederat, arripuit, & Tiberim Trajecit :* His accedit & noſtra gemma, in qua Equus poſterioribus pedibus flumen premit, adeò ut vel hinc colligas, eum habitum hinc exprimi, quo Tiberim ingreſſa eſt ; nec forſitan dubium, quin eodem & ſtatua fulſerit, quam in Via ſacra, quæ in Comitium fert, Clœliæ poſitam, DIONYSIUS *Halicarnaſſenſis* memorat. De loco audiatur & SENECA *de Conſol. Equeſtri inſidens ſtatua, in ſacra via, celeberrimo loco, Clœlia exprobrat Juvenibus noſtris pulvinum aſcendentibus, in ea illos urbe ſic ingredi, in qua etiam fœminas equo donavimus :* Quibus ex Verbis ALDUS MANUTIUS colligit, Verſum hunc apud CIC. *off. lib.* I. Statuæ inſculptum fuiſſe:

Vos etiam Juvenes animum geritis muliebrem
Illa Virago Viri !

TErtium Viridarii noſtri ſegmentem varia nobis Inſcriptiones objicit, vel cum figuris illuſtres, vel absque figuris memorandas. STEPHANUS WINANDUS PIGHIUS, nobilioris Antiquitatis ſedulus inquiſitor, non hujus tantùm, ſed & ſequentis capitis ſuppeditat divitias. Autographum ejus inter Manuſcripta Bibliothecæ Electoralis Brandenburgicæ aſſervatur, variante pulcherrimæ mercis copia refertiſſimum. Ad GRUTERUM, REYNESIUM, aliosque Authores, hoc in genere non obſcuros, id examinantes, plurima jam vulgata, pauca hactenus inedita, quædam etiam à vulgatis diverſa deprehendimus. Quæ jam vulgata, ſufficientique commentario illuſtrata proſtant, hoc volumine tangere religio nobis eſt. Quæ à vulgatis differunt, confidimus fore delectationi: Quæ nondum edita, emolumento. Utraque proponimus, non ad rationem ordinis, ſed ut quæque ſeſe obtulerunt.

I.

MEMPHIS.	MAIA
POMPEIAE LIBRARIA.	ATIAE
V. A. XX.	VALER

INſcriptio hæc eſt apud CL. SPONIUM *in Miſcell. Erudita Antiquitatis pag. 224.* Unica quidem litera diverſa, ſed quæ

 diver-

diverſum planè ſenſum inducit. Secundum PIGHIUM Memphis Libraria fuit; ſed ſecundum SPONIUM, fuit Pompeja. Si quæras utri credendum, judicium, niſi inſpectione lapidis firmetur, difficile dixerim. Senſum integrum & planum dedit PIGHIUS, innuens Memphim, Pompejæ Librariam vixiſſe annos XX. Sed planum dedit & SPONIUS, ſi Memphim Pompejæ Librariæ monumentum poſuiſſe intelligas, vixiſſe autem Pompejam Annos XX. Hæc utcunque fuerint, indicaſſe ſufficiat.

De Voce *Librariæ* major cura. SPONIUS Librarias dictas ait, quæ pondera librabant, *à Libra* ſcilicet: quod licet veterum authoritate non ſtabiliverit, & Libraria à Libra adjectivè apud COLUMELLAM legatur, tamen & ſubſtantivè, pro ea, quæ pondera librabat, & penſa ancillis diſpertiebat, JUVENALIS poſuit, Sat. VI. verſ. 475.

- - - *Nocte Maritus*
Averſus jacuit, periit LIBRARIA, *ponunt*
Coſmetæ tunicas.

quo loco vetus SCHOLIASTES *Librariam*, *Lanipendiam* interpretatur, quod ſcilicet lanas penderet, & penſa, quæ inde, à pendendo ſcilicet, dicta ſunt, ancillis diſpertiret.

Forſitan Librariam intelligas, quæ libros vel tranſcribebat, vel vendebat, idque ideò, quod Librarius eo ſenſu apud idoneos Authores legatur, priore ſcilicet apud CICERONEM, LIVIUM & HORATIUM, poſteriore apud CATULLUM ad Calvum, Epigr. 14. ſed virilia hæc officia fuere, nec ſine Veterum authoritate ad fœminas extendenda. Fœmina fuit Memphis, & fuit Libraria, id eſt Lanipendia fœminæ; Pompejæ ſcilicet, quæ an Cæſaris uxor fuerit, quam ob ſuſpicionem adulterii cum Clodio repudiavit, an Sexti Pompeji filia, pignus initæ cum Triumviris concordiæ Marcello deſponſata, ſed non deducta, quæ poſtea Scribonio nupſit, an alia, anceps & incerta diſquiſitio foret.

II.

II.

L. CORNELIVS.
L. F. GAL. CINNA.
II VIR.
MVRVM LONG. P. C I I.
EX. D.D. F.C. I.Q. P

Eſt hæc Inſcriptio apud REYNESIUM Claſſe II. Numero 19. Sed Cornelius ibi non L. ut apud PIGHIUM, ſed CN. Prænomen habet, quæ differentia cauſa eſt, ut hic denuò proponendam cenſeamus. Series ita legitur: L. CORNELIUS Lucii Filius GALLUS CINNA DuumVIR MURUM LONGUM Pedes Centum & duos EX Decreto Decurionum Fieri Curavit Idem Que Probavit.

III.

MANLIAE. IVCVNDAE. NVTRICI.

REYNESIUS Claſſe XI. No. 50. Inſcriptionem habet in Hortis Maffæorum Romæ exſtantem, quæ an cum propoſita eadem ſit, an diverſa, Lectori dijudicandum relinquimus: Ita habet:

MANLIA SEVERA
MANLIÆ SECUNDÆ
NUTRICI.

Hanc noſtra pleniorem eſſe, non diffiteor, adeoqve nomen *Manliæ Severæ* libenti animo agnoſco; An autem loco *Secundæ*, *Jucundæ*, an vice verſa legendum ſit, ipſe lapis diſcernat neceſſe eſt. Differentiam indicare volui, ut veritatis eruendæ occaſio eſſet, nec PIGHII de Nutrice ſileretur ſententia, quam ille his verbis adſcripſit: *Nutrices*, inquit, *Libertinæ ſortis erant: Puellas Virgines*,

in ludum Literarium commeantes comitabantur. LIVIUS *Lib.3. de Virgine puella, quam Appius Xvir ſervituti addicavit: Virgini venienti in forum (ibi enim in taberna literarum ludi erant, Miniſter Xviri libidinis manum injecit.* Et paulò poſt: *Pavida puella ſtupente, ad clamorém* Nutricis, *fidem Quiritium implorantis fit, concurſus.*

IV.

LIVIVS . AVGVSTI .
TABVLARIVS
ATALIANVS.

INſcriptio hæc quod ſciam hactenus vulgata non eſt. CL. SPONIUS in Miſcellaneis Tabularios intelligit Notarios ſive Scribas Publicos Rationum rerumq; Caſtrenſium: ut apud GRUTERUM *Tabularii Rationis Fiſci, Tabularii Rationis Hereditatum, Tabularii Patrimonii Cæſarum.* Ideò autem arbitratur Tabularios dici, quod Tabulis ligneis, eburneis, ferreis, marmoreis conſignarentur acta ſcriptaque, quæ nunc chartæ pergamenoq; inſcribuntur; Idem p.218. Tabularii, ait, qui tabulas publicas & Archiva curabant & cuſtodiebant, unde in Gloſs. Lat. Gr. Tabularius *Γραμματοφύλαξ, λογιςὴς* & *λογοποιός.* Videri poſſunt & SIDONIUS *ad Petrejum*, & SENECA *Ep. 89.* & addatur PANCIROLL. *de Magiſtratibus Municipalibus* c. XXI. Alio planè ſenſu, quam quo Tabellarius, de quo CICERO *ad Terentiam lib. 14. Ep. 22.* Tabellarium appellans, qui literas perfert, id quod & colligas ex Epiſtola ad Pætum *l. 9. Ep. 15.* his verbis: *Duabus Tuis Epiſtolis reſpondebo: uni, quam triduo ante acceperam à Zeto: alteri, quam attulerat Phileros* TABELLARIUS. Et hinc apud eundem: *Tabellarios mittere* & *remittere*: *Tabellarios excutere* & *ſcrutari*: *Tabellarios deprehendere* & *ſubminiſtrare*,

V.

V.

DIIS.
MANIBVS.
C. STATILI.
MAXIMI.
MENSORIS.
AEDIFICIORVM

GRUTERUS pag. 623. No. 7. fere ſimilem inſcriptionem habet, aitque, Arulæ inſcriptam, Romæ in Vinea Carpenſi exſtare. Unica differentia eſt, quem noſter *C. Statilium* vocat, Gruterus *L. Cæcilium* appellat, ſervato utrinque *Maximi* Cognomine, Servato & *Menſoris Ædificiorum* officio. Quem *Menſorem Ædificiorum* vocant lapides, eum ſimpliciter *Menſorem* appellant Authores. Erat ſub Magiſtro Officiorum, Principemque, in aliquam civitatem iturum, præibat, & domos, in quibus quisque hoſpitaturus eſſet, ſigno denotabat: diverſus à Metatore, quod hic integris Caſtris locum deligebat, ille ſingulis hominibus vel in Caſtris vel in Urbe. Plura videri poſſunt in commentariis PANCIROLLI ad Notitiam Imp. Orient. cap. LXV. & GOTHEFREDI ad Cod. Theod. Tom. II. lib. VI. Tit. 34. *de Menſoribus* & lib. VI. Tit. 8. Leg. 4. *de Metatis.*

VI.

FONTI. DIVI
NO. ARAM
L. POSTVMIVS. SA
TVLIVS. EX. VOTO.
D. D. D.

ESt Inſcriptio apud GRUTERUM unica litera à noſtra diverſa, qui PIGHIO Satulius eſt, is GRUTERO *Statulius* cognominatur. Quicquid ſit, aram ab eo erectam Fonti, ex hoc monumento diſcimus, & ne cauſa cultus deeſſe videretur, innuit, hoc ſe facere Fonti Divino. Divinis ſcilicet honoribus colebantur fontes, dice-

dicebanturque ea ſacra cognato vocabulo *Fontinalia.* VARRONEM & FESTUM teſtes apponimus. Feſtus ita: *Fontinalia fontium ſacra, unde & Roma fontinalis porta.* VARRO: *Fontinalia à fonte, quod is dies feria ejus. Ab eo autem tum, & in fontes coronas jaciunt, & puteos coronant.*

VII.

LONGINVS. C. IVLIVS. CAESARIS. L.
OSTIARIVS. DEMETRIVS.

GRUTERUS quidem aliis in inſcriptionibus Longinum & C. Julium Demetrium memorat, ſed illum Oſtiarium, hunc Cæſaris Libertum fuiſſe, non memorat. Utrumque ex Pighiana intelligimus. *Oſtiarii* officum fuiſſe portas cuſtodire & impedire ingredi volentes, ex SUIDA docet CL. SPONIUS. ILL. du CANGE in Gloſſario plura collegit, quæ honorifica tanti viri cum mentione huc transſcriberem, niſi longiora forent. Notare tamen licebit: apud antiquos Romanos ædilitiorum nomen Oſtiarios geſtaſſe: *Oſtiarium Palatii* primum inter Miniſteriales Palatinos, qui majoribus miniſtris ſuberant, fuiſſe: Goterianum *Magnificum Oſtiarium* memorari in Epiſt. Hadriani PP. 92. Codicis Carolini: Francolinum *Oſtiarium Regis* apud Odorannum in Chron. An. 1031. Gerungum *ſummum ſacri Palatii Oſtiarium* apud Frotharium Tullenſem Ep. 2. 4. *Oſtiariorum Magiſtrum* apud Eginhardum Anno 822. Athonem *Oſtiarium Caroli Imperatoris* apud Hincmarum de villa Novilliaco in Appendice ad Flodoardum: Fuiſſe & *primum gradum Ordinis Eccleſiaſtici*, ad eumque pertinuiſſe Claves Eccleſiæ, ut Clauderet & aperiret Templum Dei, & omnia, quæ ſunt intus extraque, cuſtodiret, fideles reciperet, infideles & excommunicatos rejiceret. Authores prædicta confirmantes videri poſſunt apud Eundem ILL. *Dominum* Du CANGE. Nobis ſufficit notaſſe differentiam inter *Oſtiarium Palatii* & *Eccleſiæ*; Notaſſe & dignitatem, ne aliquis Oſtiarii munus inter vilia & abjecta fors per imprudentiam reponat.

VIII.

VIII.

PARTHAS.	ΙΟΥΛΙΑ ΑΝΘΟΥ.
CAESARIS.	ΣΑΜΙΑ ΩΝΟΣΑ
VNCTOR.	ΔΕΛΦΗ ΧΑΙΡΕ.

DUæ hæ inſcriptiones uno ſecundum PIGHIUM continentur lapide. GRUTERUS priorem tantum exhibet, eâ tamen cum differentia, quod non *Partham*, ſed *Pantham* hunc Cæſaris Unctorem appellat. *Unctores* erant qui Unguentis Odoribusque variis balneum ingredientes, aliosque ungebant. Unctor *ſordidus* vocatur Martiali; ſed noſtro elevatioris fortunæ umbram circumfundit appoſitum Cæſaris nomen. Græca inſcriptio per ſe patet. Latinè ſic redderes. *Julia Florens, Soror Milonis, Vale!*

IX.

ANVS. AD.
DVOMVIR.
CONLEGI.ANVLARI.
LOCVM.SEPVLCHRM
IN.FRONTE.PEDES.XXV.
IN.AGRO.PEDES.XXV.
DE.SVA.PEQVNIA.
CONLEGIO.ANVLAR
IO
DEDIT.

CUjus honori propoſitum Marmor erectum fuit, ejus nomen mutilavit injuria temporis, adeo ut temerè acturus ſit, qui ſine veterum authoritate id reſtituere præſumſerit. Duumvirum *Collegii Annulariorum* fuiſſe, locumque ſepulchralem collegio

legio dediſſe, ex reſiduis clarum eſt. Collegium Annulariorum hactenus inter Antiquitatis reliquias, quod ſciam, non apparuit. Fuiſſe Annulorum artifices, qui Græcis *Δακτυλιογλύφοι* vocantur, HENR. STEPHANUS ait, allegato in rei fidem CICERONE 4. Acad. *An tibi erit quærendus ANNULARIUS aliquis?*

X.

M. VLPIVS. AVG. LIB. PLOCAMVS.
EX DOMV. AVG. SCASOR.
ET IVLIA. CHELIDO CONTVBER.
EIVS C. IVLIO. RVFO. FIL. PIISSIM.
FECERVNT. ET. SIBI. ET. POSTERISQ.
SVIS. VIXIT. ANN. XVIIII. MEN. V. D. XV.

REYNESIUS claſſe IX. No. 66. ubi hanc inſcriptionem proponit, loco vocis SCASOR, legendum arbitratur STATOR, remittitque Lectorem ad alias inſcriptiones, in quibus Statoris mentio occurrit. Sed SCASOR, & non STATOR, in propoſita legendum eſſe, CODEX THEODOSIANUS perſuadet *Lib. 2. de Excuſat. Artificum*, ubi inter eos, qui ab univerſis muneribus vacare jubentur etiam SCASORES nominantur. GOTHOFREDUS legendum arbitratur *Scanſores*, eò quod GLOSSA: *ſcanſor καταςεωτης*: vel *Stratores*, qui pavimenta ſternebant: vel *Scanſores*, qui circa gradus ſeu ſcalaria occupati eſſent, per quos ſcanditur. Sed fruſtra laborat, ſi non de ſenſu, tamen de voce, cum *ſcaſores* legendum eſſe, noſtrum marmor liquidò evincat.

XI.

CHARACTERI.
TI.CAESARIS. AVG.
PEDISEQ.PRIMIANO.

DE *Pediſſequis* variæ ſunt apud GRUTERUM inſcriptiones ſed de *Pediſſequo Primiano* res non adeò trita eſt. Pediſſequi ex ipſa vocabuli notatione ſunt ii, qui Dominos à pedibus ſequuntur. Ita apud PLAUTUM: *Pediſſequus Tibi ſum*, & CICERO ad Atticum: *Mihi videtur una conciuncula, clamore pediſſequorum noſtrorum eſſe peritura*; & pro domo: *Conculcari hunc à Pediſſequis juſſit*.

XII.

MARII.MAXIM
PRAEF.VRB
PROCOS.V
SVFFRAGAT

MArium Maximum, qui hic nominatur eundem eſſe, cum L. Mario Maximo, cujus infra mentio habebitur, vix dubitari poteſt. Utrinque enim *Præfectus Urbis* dicitur, utrinque *Proconſul.* Ultima Vox SUFFRAGATOREM prodit, ſed nomen ejus injuria temporis abolevit. Suffragatores antiquitus erant, qui ſuffragabantur, ſive ſuffragio ſuo, aliquem in petitione honoris juvabant, Græcis ψηφοφόροι: Ita CICERO pro L. Murena ad Ser. Sulpitium: *Tua Nobilitas, tametſi ſumma eſt, tamen hominibus literatis & hiſtoricis eſt notior, populo vero & SUFFRAGATORIBUS obſcurior.* Et PLAUTUS in Caſina Act. 2. ſc. 4. *Ego Te & ſuffragatores ulciſcar Tuos.* Poſte-

rioribns

rioribus temporibus idem ſignificabat; quod vulgo *Suffraganeus*. *Suffraganei* autem erant Epiſcoporum adjutores. De quibus plura apud DOM. DU CANGE in Gloſſ. med. Lat.

XIII.

HAnc inſcriptionem & GRUTERUS & BOISSARDUS exhibuerunt uterque non exigua à PIGHIO cum differentia. GRUTERUS, pro ΕΩΟΣ, habet ΕΩΣ: pro ΤΕΙΜΙΩΤΑΤΗ, ΤΕΙΜΙΩΑΡΑΙ: *Rotam*, figurarum alteri à tergo appoſitam, omittit, aitque, *baculum ſupra Gryphum* demitti; BOISSARDUS, loco literarum Θ. Η. ſubſtituit Θ. Κ. loco ΚΗΝΣΩΡΕΙΝΑ legit ΚΗΣΩΡΕΙΝΑ, in voce ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΑ loco Θ. literam Τ. venditat, ſuppreſſoque ſpei ſimulacro, alteri, loco baculi, palmam appingit, omiſſa denuo rota, & aſſurgente coram non Grypho, ſed cane: Quæ omnia in

pro-

propoſita ſecus ſe habent, adeò ut hæc differentia ſufficiens mihi cauſa ſit, ut crambenbis coctam denuò recoquere ſuſtineam.

Quod inſcriptionem attinet, procul dubio GRUTERUM errasse fateberis, procul dubio agnoſces BOISSARDUM loco Θ.H. literas Θ.K. recte ſubſtituere, cum ſtatam & uſitatam formulam. ΘΕΟΙΣ ΚΑΤΑΧΘΟΝΙΟΙΣ *Diis manibus*, iis credi debeat expreſſiſſe artifex, quam plena literarum ſerie apud eundem BOISSARDUM parte V. p. 94. & parte VI. pag. 144. legimus.

Sed in his ut BOISSARDUM amplectimur, ita non probamus omiſſam literam N. in voce ΚΗΣΩΡΕΙΝΑ, pro ΚΗΝΣΩΡΕΙΝΑ. Cenſorina notiſſimum nomen eſt; at Ceſorina nullibi, quod ſciam, legitur: ſimili modo in voce ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΑ, non literam T. ſed Θ. agnoſcendum arbitramur, tum genuina vocis Etymologia moti, tum duplici, GRUTERI ſcilicet, & PIGHII Authoritate.

His ita præmiſſis de ſenſu inſcriptionis laborandum. Gruterus ΕΛΠΙΔΙ ΕΩΟΣ *ſpei reſurrectionis*, videtur interpretari, an autem Vox ΕΩΣ pro reſurrectione ponatur, haud abs re fortaſſe dubitaveris. Auroram ea ſonat, non reſurrectionem. Si dicas, reſurrectionem mortuorum, venturæ diei æternæ quaſi auroram eſſe, reſpondeo: in inſcriptionibus vocabula propriè eſſe intelligenda, unde etiam ſimulacra propriam ſignificationem, ut ΕΛΠΙΔΟΣ *ſpei*, ita & ΕΩΟΣ *Auroræ* ſtabiliunt, id quod infra pluribus docebimur.

Hæc dum dico, ſubit dubium, an voces, ΕΛΠΙΔΙ ΕΩΟΣ, Nomina Appellativa ſint, an Propria? Pro propriis militat copula ΚΑΙ. Quæ ut poſt ſe nomen proprium habet, ita & ante ſe videtur requirere. Non refragatur vox ΕΛΠΙΔΙ, quæ non tantùm ſpem ſignificat, ſed & variis in inſcriptionibus nomen proprium eſt. Ita apud GRUT. pag. 788. No. 5. & BOISSARDO Parte IV. pag. 138.

DIS MANIBUS
HELPIDI CONJUGI
HELIUS
B. M. F.
V. A. XXXV.

Ut alias taceam, quæ videri poſſunt apud Eundem pag. 97. No. 11. pag 479. No. 4. pag. 613. No. 5. pag. 319. No. 4. pag. 632. No. 8. & apud BOISSARDUM variis in locis: Ne autem adſpirationem H. conjecturæ obſtare arbitreris, audi iterum GRUTERUM pag. 930. No. 10.

L. STRATONICUS ELPIDI EARINÆ
CONJUGI, &c.

Et denuo pag. 973. No. 1. eadem pagina, qua & Pighianum.

ELPIS AMPELI
CONSERVA.

Ut proinde abſurdum non ſit, ſi vocem ΕΛΠΙΔΙ nomen proprium ſtatuamus, & ΕΛΠΙΔΙ ΕΩΟΣ non *ſpei Auroræ*, aut cum Grutero, *reſurrectionis* interpretemur, ſed ΕΛΠΙΔΙ ΕΩΟΣ filiæ, adeoque totam Inſcriptionem hoc modo vertamus.

D. M.
ELPIDI EOI F.
ET CENSORINÆ
HONORATISSIMÆ
LIBERTA
POSUIT.

Sed, inquis, adjunctæ figuræ, *ſpes* ſcilicet & *Aurora* evincunt, non Nomina Propria hæc eſſe, ſed Appellativa? Facilis eſt reſponſio: Nomina Propria eſſe non negant; ſed appellativorum ſenſum ſimul involvere, id eſt, quod juxta indigitant. Res in lapidibus inſolita non eſt: Monumentum T. STATILI. VOL. APRI. teſtem ſe ſiſtit. In eo *aper mortuus* exprimitur, non ut Apri cognomen nomen proprium negetur, ſed ut ambiguitas vocis *Apri* inſinuetur: Siſtit ſe teſtem, Patrem, Matrem, & Liberos lugens, lacrumisque confecta CYPRIS, quæ tanquam altera Cypris ſive Venus, venuſtate haud vulgari inter duas Cypariſſus aræ adſtat, defunctisque juſta ſolvit. Utrumque videas apud BOISSARDUM. Taceo numismata, ubi Acilii Æſculapium cum ſalute & valetudine: L. Antonius Pietas, Pietatem: Lucretius Trio, Triones: Manlius Torquatus, Torquem: Poblicius Malleolus, Malleum: Alii alia expreſſere:

omnes

omnes ad indicandum vel Nominum vel Cognominum ſuorum ſive originem, ſive ſignificationem. In monumento noſtro *ſpem* cernimus & Auroram. De Spei ſimulacro omnia plana ſunt. De ſimulacro Auroræ res obſcurior. Cephalum rapientis meminit PAUSANIAS, *tam in Atticis, quam in Laconicis:* Jovi pro filiis cum Thetide ſupplicantis, *Eliac priore*; Sed utrinque de habitu tacet. Poetarum Elogia eam aliter deſcribunt, quam in noſtro monumento deſignatur; HOMERUS ei *Auream ſedem* tribuit Ὀδυσ. κ. 541. Et alibi tribuit *equos, Lampum* & *Phaëthonta* Odyſſ. 23. ψ. 256. Quibus alii *Pegaſum* ſubſtituunt, quem poſt Bellerophontis caſum à Jove Aurora impetraverit. Equos habet & THEOCRITUS Id. β. ψ. 148.

Ἵπποι

Αῶ τὰν ῥοδόπηχον ἀπ᾽ Ὠκεανοῖο φέρουσαι.

Equi

Auroram roſeam ab oceano ferentes.

Sed in propoſito monumento nec Equus nec Aurea ſedes, nec denique Pegaſus;. *Rota* adeſt & *Gryphus*, illa procul dubio, quod vias Aurora aperiat; hic ad indicandam arctiorem cum Phœbo neceſſitatem, cujus ſecundum ORPHEUM ἀγγελίεια *nuncia* credebatur, quod & VIRGILIUS confirmat, *præviam flammiferi currus* appellans, in Experimentis. Gryphum certè Phœbo ſacrum, ex varia Antiquitatis ſupellectile jam dudum patet, & declarat CLAUDIANUS his verſibus:

At ſi Phœbus adeſt & frenis GRYPHA *jugalem*
Riphæo tripodas repetens detorſit ab axe.

Ex quibus lucem ſimul mutuantur quatuor Gryphi apud CL. SPONIUM currui juncti, quas apud Indos ſolem ipſum denotare ÆLIANUS prodit lib. 4. de Animal cap. 27. Ratio conſecrationis in animalium, quibus Gryphus componitur, *Aquilæ* ſcilicet & *Leonis*, dominatu ſita eſt, quod omnibus dominanti ſideri non alia magis conveniant, quam quæ in ſuo genere dominatum ſibi vindicaſſent.

Sed

Sed ad propoſitum revertimur, reliquum Auroræ habitum contemplaturi. VINCENTIUS CHARTARIUS in Iconologia Deorum, ubi Auroram currui inſiſtentem, Pegaſoque tractam exhibet, addit & averſam numiſmatis primi ſub Plautia Gente, in qua figura alata quatuor inter Equos, quos frenis dirigit, volare videtur. Procul dubio etiam hanc Auroram putavit: Et ſtabiliri poſſet opinio non ſolum, quod, ut ſupra audivimus, Aurora Solis prævia fuerit, & in averſa Solis caput exhibeatur: ſed etiam quod in noſtro monumento eadem alata occurrat; Sed dubium movet notiſſimum Victoriæ ſimulacrum, id enim non modo alatum fuiſſe, ſed etiam ſoli egregie videtur quadrare, cum hic *invictus* paſſim in antiquis monumentis nuncupetur, & apud Celeberrimum SPONIUM, loco ſupra citato, etiam à Victoria coronetur: Dubium movent Horæ, cum & has *alatas* fuiſſe vel SENECA teſte conſtet:

Volat ambiguis mobilis ALIS Hora,

OVIDIOQUE canente

Jungere Equos Titan Velocibus imperet Horis.

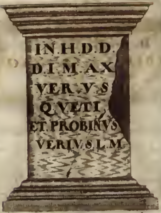
Secundum quod forſitan non erraveris, ſi horarum aliquam Equos Titani adducturam in Plautii nummo agnoſcas. Ego quid ſequendum, in medio relinquam. Bacillus in mentem venit, quem Aurora noſtra manu non ad Gryphum demittit, ſed juxtà alam elevat. Supra diximus BOISSARDUM non bacillum, ſed palmam habere, procul dubio, quod non auroræ, ſed victoriæ hoc ſimulacrum crederet; Sed bacillum agnoſcit non PIGHIUS tantum, ſed etiam GRUTERUS, Et quid ſi nec bacillus ſit, ſed *Lampas*, ſecundum SILIUM ITALICUM. lib. 12.

Atque ubi nox depulſa polo, primaque rubeſcit
LAMPADE *Neptunus*, *revocatque AURORA labores.*

Accedit & CHARTARIUS loco ſupra citato, qui Auroram & ipſe cum lampade exhibuit, unde & λαμπαδηφόρον dictam, GYRALDUS teſtatur.

XIV.

XIV.

ARam hanc Tectis, vulgo Teu, in Marchionatu Franci-montano, Diœceſi Leodienſi, inventam, & anno 1557. Menſe Auguſto exſcriptam, PIGHIUS Author eſt, qui & dextro lateri ſertum, ſemi-coronæ formâ, ex arietis capite dependens; lateri autem ſiniſtro, quædam militum ſimulacra, vetuſtate adeò attrita, ut vix agnoſcerentur, inſculpta fuiſſe, memorar. De loco ita ſcribit. *Teu*, inquit, *Tectum ſonat lingua Leodienſi; Eſt autem Tectis nunc pagus, quem ſepulcra veterum Romanorum illic inventa, ædificia quoque & Numiſmata, nec non aliquot ſaxa, Latinis antiquis literis inſcripta, præter ipſum nomen, antiquam appellationem vulgo ſignificans, Civitatem Romanis non ignotam teſtantur. Quia & Jul. Cæſar* Tectoſagorum *populorum Belgicæ, à* Tectis *civitate meminit.* Hæc PIGHIUS. Inſcriptionem ita legimus: *In Honorem Deorum Deo Invicto Mithræ Axſius Verus Q. Veti & Probinus Veri filius* (ſcilicet, poſuerunt) *Voto Soluto Libenter Merito.* Quinti Vetii Ingenui meminit inſcriptio Gruteriana pag. 567. No. 9. vocaturque Veteranus cohortis III. Prætoriæ ex Provincia Germania Inferiore, quæ utique ad noſtrum aliquid lucis aſpergere videbuntur, convenientibus non nomine tantùm, ſed & loco militiæ, cum loco inventæ aræ: imò & militia ipſa, cum militibus in aræ latere expreſſis.

XV.

D . I . M . A . P . P .
FREIO . ET . FRIATTO .
V . S . L . M .

EOdem, quo ſuperior, etiam hæc ara inventa eſt loco, eodemque anno & menſe exſcripta. Ita legimus: *Deo Invicto Mithræ Aram poſuerunt FREIO ET FRIATTO voto Soluto Libenter Merito.* Nomina *Freio* & *Friatto* hactenus quod ſciam, non apparuerunt. Forſitan à Dea *Frea* ſive *Fria* deduxeris, quæ veteribus Germanis *Venus* fuit, & à qua hodienum dies Veneris, non Germanis tantum, ſed & Belgis, & Anglis aliisque denominatur.

XVI.

ΔΑΙΜΟΝΙ . ΠΕΡϹΕΙΗ . ΠΟΛΥΜΟΡΦΩ . ΜΕΙϹΟΠΟΝΗΡΩ.
Repertum in Capitolio ad arcem, Sub ſtatua Triformis Deæ.

INſcriptionem hanc, ſub ſtatua Triformis Deæ, in Capitolio ad arcem, repertam, ſe ipſum cum Pyrrho vidiſſe PIGHIUS noſter aſſerit. Sub Statua Triformis Deæ! Id arguit etiam Vocabulum *πολυμόρφῳ.* Quid autem Dæmon *περσεῖα*? quid *μεισοπονήρῳ*? fateor indubiè me nondum ſcire. Conjecturam adfero, an ſatis firmam, Lectoris judicium eſto! STEPHANUS ita habet: *Περσαὶ πόλις θηλυκῶς παρὰ τῷ Εὐφράτῃ καὶ Σαμοσάτοις, τὸ ἐθνικὸν περσαῖος. Perſa urbs fœm. gen. juxta Euphratem & Samoſata. Gentile Perſæus.* An hinc Dæmonem Perſeiam denominatam arbitrabimur? An quod urbs illa ad Euphratem ſita, Euphrates autem celeberrimus Meſopotamiæ fluvius fuit, ſub vocabulo *μεισοπονήρῳ Heroem Meſopotamiæ* intelligemus: Nihil video quod propius accedat. Infirmitate tamen ſua conjecturam laborare, haud invitus agnoſco.

XVII.

XVII.

SIMVLACRVM.MINERBAE.
ABOLENDO.INCENDIO.
TVMVLTVS.CIVILIS.IGNI.
TECTO.CADENTE.CONFRACTVM
ANICIVS.ACILIVS.AGINATIVS.
FAVSTVS.VC.ET.INL.PRAEF.VRBI
VIC.SAC.IVD.IN.MELIVS.
INTEGRO.PROVISO.PRO.
BEATITVDINE.TEMPORIS.RESTITVIT

In vinea Pontif.

GRUTERUS pag. 1064. ſuperius tantùm hujus marmoris fragmentum habet. PIGHIUS habet & poſterius, utrumque in Vinea Pontificis ſpectandum. An Anicius Acilius Aginatius Fauſtus, idem ſit cum Anicio Fauſto, Boethii ætate Conſule, dubitari poteſt. Quicquid ſit; Virum Conſularem & INLUSTREM, Præfectumque urbi viceque ſacra judicem fuiſſe, ſimulacrumque Minervæ, abolendo incendio Tumultus civilis, igni tecto cadente confractum, reſtituiſſe: & reſtituiſſe integro proviſo, & pro beatitudine temporis, ſi non aliunde, certe ex marmore docemur. B. pro V. in voce Minerbæ novi nihil eſt: Ita in nummis Beneri pro Veneri, ut taceam exempla apud GRUTERUM frequentiſſima. Ignis tumultus Civilis, incendium abolendum nuncupatur, ut ejus enormitas pateat, eodem modo, quo LUCANUS bella Civilia, ***plus quam bella*** vocavit. De Conſulari dignitate & Præfectura urbis res trita eſt. *Vice ſacra judicans* ſæpius occurrit apud GRUTERUM, idemque ſonat, ac *Vice Imperatoris*, id quod ex alia Gruteri Inſcriptione pag. 168. No. 4. clarum eſt: VICE M. AUREL IMP. SACRA BETICAM GUBERNANS &c.

 Beati-

Beatitudo temporis in Magnentii nummo *Publica* dicitur, ita & *beata tranquillitas*, in nummo Conſtantini M. & *Beatiſſimi Cæſares*, apud eundem GRUTERUM.

XVIII.

MARTI . SERGOMONI . SACRVM
Q . ADCINNIVS
VRBICI . FIL . MARTINVS
SACERDOS . ROMAE . ET . AVG
MVNATIO . . . PANSA . . . COS
II VIR . IN . CIVITATE . SEQVANORVM .
III PROVINCIAE . GALLIAE . HONORES .
SVIS . DECREVERVNT .

Est etiam hæc inſcriptio apud GRUTERUM; ſed *Marti Segomoni* habet, cum noſter *SERGOMONI* legat, ut taceam lineam ſecundam, ubi GRUTERUS *Annua* legit, cum PIGHIO Q. ADCINNIUS appareat. Taceo II. *virum* quem GRUTERUS omiſit & numerum III. loco cujus literam E. poſuit. Sed punctis à Vertice linearum adjectis inſcriptionem mutilam haud obſcurè ſignificat, proindeque fragmentum aſſerit, Lugduni in turre S. Petri Monialium ſpectandum. Locus etiam in PIGHIANO adſcriptus eſt, & fragmentum evincit verbum *decreverunt*, niſi loco MUNATIO PANSA *Munatius Panſa* legendum ſit, quo poſito ſenſus planus foret: ſcilicet ut marmor Marti Sergomoni ſacrum eſſe, Quintumque Adcinnium, Urbici filium, Martinum, Sacerdotem Romæ & Auguſti, & Munatium Panſam Conſulem Duum virumque in Civitate Sequanorum Tertiæ Provinciæ Galliæ, honores ſuis decreviſſe intelligamus.

XIX.

EX PRAE
CEPTO
I. O. MD
PER
ACACI
VM
NOTARI
VM
ET
OLYMPI
VM
PATREM
ANTONII. MARIANI. PATER. ET. FILIVS
SIMVLACRVM. APOLLINIS
STATVERVNT.

NAPOLI

XIX.
ACACIUS NOTARIUS.

MArmoream hanc Apollinis, cum baſi & Inſcriptione, ſtatuam, Romæ in Hortis Card. Cæſii olim exſtantem, deſcribit, ut ſolet, Celeberrimus GRUTERUS; Quod ille deſcribit, nos cœlo expreſſum ſiſtimus, non mutilum, ſed, fide PIGHII noſtri, integrum. Acacium Notarium legimus. Notarium GRUTERUS omiſit. Ita ex GRUTERO quidem, ſtatuam hanc ab *Antoniis Marianis, Patre & filio, erectam*, & ab *Acacio & Olympio Patre* dedicatam diſcimus, *idque ex præcepto Jovis Optimi Maximi;* Sed ex PIGHIO etiam diſcimus, *Acacium* hunc vel *Notarium* fuiſſe officio, vel *Notarii* cognomen geſtaſſe.

Notarios fuiſſe officio eos, qui per notas quàm celerrimè ſcribebant, adeò, ut linguam loquentium non aſſequerentur, ſed præverterent, ex variis Authorum deſcriptionibus patet. AUSONIUS Ep. 137. *Puerum Notarum præpetum* vocat; *Notarium velocem* vocat MARTIALIS L. 10. 62. qui & alibi;

Nondum lingua, ſuum dextra peregit opus.

HENRICUS STEPHANUS, in Theſ. Linguæ Latinæ; Notarium Græcè γραμματέα & Σημειογράφον vertit; ſed differebant γραμματεὺς & Σημειογράφος, non officio tantùm, ſed etiam dignitate. Γραμματεὺς ſcribam denotat, ſive qui literis ſcribit, Notarius aut Σημειογράφος, eum, qui ſignis. Scribæ apud Romanos, ſecundum quosdam, ad dignitates non aſſurgebant, quanquam aliter apud Græcos, id quod ex CORNELIO NEPOTE probant *in Vita Eumenis*, ubi ſcribarum munus apud Græcos multo honorificentius fuiſſe, quàm apud Romanos ſcribit; Græcos enim admiſiſſe eos tantùm, qui honeſto loco nati, & exploratæ induſtriæ eſſent, Romanos autem eos Mercenariorum loco habuiſſe: addunt etiam PLUTARCHUM in *Catone*, ubi Cato Scribas, ad altiora adſpirantes, in ordinem redegiſſe legitur: Notarios autem, pergunt, à Cicerone Originem habuiſſe, teſte PLUTARCHO in *Vitis Illuſtribus:* Imò ſecundum DIONEM CASSIUM, ad Mœcenatem inventum referri: Certè uſum eo Ciceronem, ipſo teſte *Lib. 15. ad Atticum* conſtare: De dignitate teſtari Antiquitatis reliquias:

 Clau-

Claudianum Poëtam apud GRUTERUM *Tribunum* & *Notarium* vocari, qualiter & Petronius Maximus apud Eundem pag. 449. No. 7. Hæc & ſimilia pro Notariis adferuntur, quod quidem refellere animus non eſt; an autem ſupra Scribas eos evehant, dubitari adhuc poſſet. Scribas certè ordinem obtinuiſſe Equeſtri proximum, diſtinctosque per decurias, TORRENTIUS *ad Suetonii Claudium* ait, ubi *capite 1.* Druſi corpus per Municipiorum Coloniarumq; Primores, ſuſcipientibus obviis SCRIBARUM DECURIIS, ad Urbem devectum, memoratur.

XX.

DE priore hujus Inſcriptionis, ſanè quam brevisſimæ, vocabulo duplex poteſt eſſe ſenſus. Alter figuris quadrat, alter Inſcriptionum genio, imò & ipſis literarum apud Antiquos figuris, propior eſt. De utroque dicendum libero Lectoris arbitrio, utri ſubſcribere dignetur. Vel ΑΥΣΟΝ legere potes, vel ΛΥΣΟΝ; Si ΛΥΣΟΝ, idem erit ac *Solve*, *Animam* ſcilicet *à Corpore*. Θεοὶ λύσιοι apud Pollucem lib.V. cap.26. Quos in Saxo Auguſtodun. apud GRUTERUM pag. MCLIX. No.12. tanquam Manium Cuſtodes, Curatoresque, accipit REYNESIUS CL.1. No. 23. Plutonem hos inter fuiſſe, Veterum Theologia abundè teſtatur. NICANDRI interpretes,

pretes, εὔξυλον, εὔξυλιον & εὐξυλέα cognominatum ajunt, quod mortalibus conſulere credatur, finemque curis ac laboribus, cæteriſque morbis afferre, mortis enim vitæque dator Gentilibus erat. Parca apud CLAUDIANUM.

O Maxime noctis
Arbiter, umbrarumque potens, cui noſtra laborant
Stamina, qui finem cunctis & ſemina prabes,
Naſcendique vices aliena morte rependis,
Qui vitam letumque regis; nam quicquid ubique
Gignit materies, hoc te donante creatur,
Debiturque Tibi certis ambagibus Ævi.

ALBRICUS *de Imaginibus Deorum* Plutonem Deum animarum, juſte decedentium: ſimulacrumque ejus, hominem terribilem, in ſolio Sulphureo ſedentem, dextraque manu ſceptrum tenentem, & ſiniſtra animam conſtringentem, antiquis aſſerit fuiſſe. Ejus ex Mente dubitares, an propoſito in marmore Proſerpinam, annon potius animam ſub umbras Pluto duceret? Aut quod forſitan propius eſt, annon Proſerpinæ raptus occulto ſenſu mortem hominum denotet? Et is, qui lapidem poſuit, Plutonem invocaverit, ut ſe ſolveret, aut tanquam juſte decedentem ſuſciperet, eodem modo, quo apud GRUTERUM pag. DCCLXIX. No. 4. Conjux ad Chreſtam uxorem Εὐψυχει, καμὲ μένει τὸ θανεῖν, *bono animo eſto, & duc me etiam ad mortem.* Quæ formula miſeriarum cumulo feſſis inſolita non eſt, ideoque precatio apud SOPHOCLEM:

Κακῶς ὄλοιο μηδὲ σ' γόων ποτὼ
Τῶν νῦν ἀπαλλάξειαν οἱ κάτω θεοὶ

Perdare peſſime, e malis præſentibus
Nunquam Dii te liberent opto inferi.

Ubi non Plutoni tantùm, ſed in genere Diis inferis ea liberandi poteſtas tribuitur: quanquam illi, tanquam inferorum Regi, hoc præcipuè conveniat, qui inter cætera poteſtatis inſignia, ſi PAUSANIAM audis, etiam *clavem* geſtavit: ſecundum quoſdam, quod non daretur reditus ejus regiam ingreſſis; Sed ſi rationem ex hactenus deductis

deductis attendas, etiam quod per mortem, ſquallidum animæ carcerem recluderet, animaſque inde educeret, ac ſimul à miſeriis liberaret. Quicquid ſit, figura Proſerpinæ raptum exprimit. Proſerpinæ, de qua ORPHEUS *in hymno.*

> Ζωὴ καὶ Θάνατος μόνη θνητοῖς πολυμόχθοις
> Φερσεφόνεια φέρεις γὰρ ἀεὶ καὶ πάντα φονεύεις.

Quibus in verbis Proſerpinæ tribuitur, quod hactenus Plutoni, ſed id mirum non eſt, cum, ut modo diximus, de Diis inferis in genere id affirmetur. Proſerpinam Pluto in Quadrigis memoratur rapuiſſe. Equorum nomina ſunt apud CLAUDIANUM:

> ORPHNÆUS *crudele micans* ÆTHONQUE *ſagitta*
> *Ocyor*, & *Stygii crudelis gloria* NYCTEUS
> *Armenti*, *Ditisque nota ſignatus* ALASTOR.

Sed de priore inſcriptionis noſtræ ſenſu hæc ſufficiant. Alterum licet obſcuriorem, tamen veriorem arbitramur. Fulcit eam exigua literæ Λ. interjecta Virgula, quæ eam in A. mutat, id quod ex lapide apud BOISSARDUM Parte VI. pag. 54. abundè patet, adeò ut inſcriptionem noſtram jam non *λυσων* ſed ΑΥΣΟΝ legere debeamus, quod procul dubio nomen proprium ejus eſt, cui marmor poſitum, quemque ex communi formula *ευψυχεῖν bono animo eſſe* aut *Valere* jubet is, qui marmoris author eſt. Ἔυφυχι GRUTERUS *Concorditer* vertit, ſed REYNESIUS pro *Vale*, *bono animo eſto*, aut ſimili, Romanis Quadratariis ſolenniter poſitum, latius docet adductis exemplis, ΕΡΩΤΙ ἘΥΨΥΧΙ *Erotion Vale* & ΕΥΨΥΧΕΙ ΤΕΚΝΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ *bono animo eſto fili. Nemo immortalis eſt.*

XXI.

XXI.

GRUTERUS ad hoc marmor pag.34. No.6. ſequentia habet: *Romæ*, inquit, *ſub Ara Cœli, in ea Capitolii parte, quæ Aquilonem ſpectat, templum ſubterraneum eſt, ubi Mithræ ſimulacrum perelegans eſt & magnificum. Stant utrinque viri duo, ſupra quos ſtellæ ſingulæ, oriens ſcilicet & Occidens. In collo Tauri* NAMA SEBESIO, *lingua Perſica, ut opinor. In ventre autem hæc:* DEO SOLI INVICTO MITHRÆ, *in infimo ſolo - - NAR - - NE - - CS.* Ex quibus, præter locum marmoris,& jam mens GRUTERI de *Nama Sebeſio* eluceſcet. Non item inſcriptio baſis, nec figurarum ſufficiens notitia. PIGHIUS in utraque ſuccurrit. Marmoris delineationem ſuppeditat, & Inſcriptionem. C. C. AUFIDII JANUARIUS in ea legitur, quod nomen procul dubio eum denotat, cujus auſpiciis marmor dicatum fuit. Aufidii & Hiſtoricis & Poëtis celebrantur. Celebrantur & ſuperſtite nobilioris Antiquitatis copia. *C. Aufidius* eſt in inſcriptione Lugdunenſi, apud GRUTERUM pag. 721. No. 5. qui an *C. Aufidii Januarii*, cujus Marmor meminit, Pater fuerit,

N dubitari

dubitari poteſt. Quicquid ſit: *Mithram* veneratur, & ne neſcius eſſes, quis ſub eo lateret, adjecit *Deum ſolem:* DEO SOLI INVICTO MITHRÆ. Solem *Mithram* vocabant Perſæ, eodem modo, quo Ægyptii *Oſirim*, id quod ex STATIO palam eſt:

Seu Te roſeum Titana vocari
Gentis Achæmeniæ ritu, ſeu præſtat Oſyrim
Frugiferum, ſeu Perſei ſub rupibus antri
Indignata ſequi torquentem cornua MITHRAM.

Mithræ habitum deſcribit LUCIANUS in Concilio Deorum: *Mithras ille Medus, qui indumento Perſico amictus, ac Tiara redimitus eſt.* Hæc cum ita ſint, facile patet, varias Solis Actiones hoc ſchemate præfigurari, duasq; figuras, à latere ſtantes, eundem Mithram repræſentare: alteram orientem, alteram occidentem, appoſite ad mentem GRUTERI, id quod in alio PIGHII noſtri, quod & ipſum infra ſiſtimus, indubiè patet; Duæ enim illæ figuræ facem, altera elevat, altera deprimit: eodem habitu inſignes, quo Mithram LUCIANUS deſcripſit. De figura Taurum proſternente, & cultro fodiente, varia Opinio circumfertur. Communior &, me judice, verior Taurum terræ Symbolum ſtatuit, Mithramq;, Taurum fodientem, Symbolum Solis, radio ſuo in terræ viſcera penetrantis, eoque fertilitatem adjuvantis. Id videntur adumbrare ſpicæ, in ſequenti marmore ex Tauri cauda exſurgentes: Id Scorpius ad membrum genitale, quod ex iis conſtat, quæ inter gemmas de Scorpio diximus: Eodem & ſerpens & Leo; Serpens enim Terrigena & Cereris aſſecla fertur, & Leo Matri Deorum ſacer eſt, quæ & ipſa pro terra ponitur. Forſitan Leonem & Canem ad Solis vehementiam retuleris, eò quod in Leone ferveat, & Caniculæ vis noxiſſima ſit. Id Opinioni noſtræ non refragatur. Sunt tamen, qui aliam foveant. Audiatur LUTATIUS Statii interpres: *Mithræ ſimulacrum*, inquit, *fingebatur reluctantis tauri cornua retentare, quo ſignificabatur, Lunam ab eo lumen accipere, cum cœperit ab ejus radiis ſegregari.* Ita & LEONHARDUS AUGUSTINI, cum ſuperiora notaſſet, ſub Mithra taurum fodiente, ſolem in Tauri ſigno intelligit, menſe ſcil Aprili, quo gravidam terram aperire, & calore ſuo ſemina rerum protrudere ſolet. Idem Scorpium juxta genitalia, ad ſolem in Scorpio refert, menſe ſcil. Octobri, quo

ſemina

ſemina amiſſo vigore propter frigus concluduntur, ad colligendam in viſceribus terræ fœcunditatem: quod inſinuet & Cancer, cum Sol in eo ſigno deficere incipiat. Hæc licet à noſtra opinione diverſa, ſatis tamen probabilia agnoſcimus, qualia & ſunt, quæ à PIGHIO dantur. Ita ille ad marmor Borgeſianum

Deſignatio picturæ hieroglyphicæ,
OFFICIUM BONI COLONI
Exprimentis, ex antiquâ marmorea tabula, quæ Romæ aſſervatur, in ædibus Octaviani Zini, prope theatrum Pompeji & Campum Floræ.

(A) Sol oriens. (B) Natura rerum Solis comes. (C) Tria Solis tempora. (D) Luna occidens. (E) Natura rerum velox, Lunæ celeri adjuncta. (F) Quatuor Lunæ tempora, nova, ſemiplena, plena, & iterum ſemiplena. (G) Dies facem extollens. (H) Nox facem dejiciiens.

 (I) Cor-

(I) Corvus diligentiam notans. (K) Terræ Colonus, optimus & diligens Agricola. (L) Bos ſive taurus,terram deſignans. (M) Gladius tauro infixus, laborem arationis, foſſionis oſtendens. (N) Sanguis, terræ fructus innuens. (O) Canis, amoris & fidei Cignũ. (P) Serpens, providentiæ Icon. (Q) Leo, quo robur ſignificatur. (R) Cancer, qui creationem. (S) Scorpius, qui generationem demonſtrat. (T) Spicæ, terræ fructus indicantes. (V) Arbor nocturna, cũ Scorpione generationis. (X) Arbor diurna cum bovis capite, labores notans. Adducit hanc picturam D. Joachimus Camerarius I. F. Medicus Norimbergenſis in libello de re ruſtica excuſ. Norib. 1577. in quarto. Hæc PIGHIUS.

XXII.

C. CAVARIVS. SEX. F. TERRI
APVLVS. IIIIVIR. I. D. PONTIFEX. PR
PATRONVS. MVNIC
CORNELIAE. P. F. INSTAR. MATRIS. NO
AQVAM. SALVTAREM. IMPENSA. SVA

AQuæ variis, inter vetuſtatis reliquias, cognominibus diſtinguuntur: Apud GRUTERUM eſt *aqua Auguſta*, eſt *Carulia* eſt *Claudia*, eſt *Curtia*, eſt *Martia*, eſt *Trajana*, eſt *Virgo*: Apud REYNESIUM ſunt *Aquæ Urbis Romæ*, eſt *Aqua Anienis*, Aqua *Appia*, Aqua *Tepula*; Sed Aquam *ſalutarem* quis hactenus exhibuit? Equidem apud REYNESIUM Claſſe VII. No. 3. neceſſe eſſe dicitur, aliquam partem aquæ ex Caſtellis effluere, quod hoc pertineat ad Urbis *ſalubritatem*; Sed *ſalutaris* elogium, quod propoſito fragmento, aquæ tribuitur, non hoc tantum innuere, ſed & ipſam aquæ Virtutem videtur celebrare, quod ſcilicet ſalutem reſtituat, id quod hodie in Thermis, aquisque mineralibus uſu venit. Talem aquam C. CAVARIUS SEXTI Filius TERRItorio APULUS, IV. VIR Juris Dicendi, PONTIFEX

&

& Prætor, PATRONUSQUE & Municeps, CORNELIÆ Publii Filiæ INSTAR MATRIS NOminandæ, SUA IMPENSA, dicitur, an aperuiſſe an muniviſſe?

XXIII.

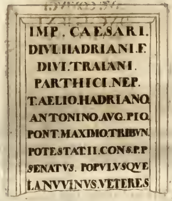
CORNELIAE.
SALONINAE.
SANCTISSIMAE.
AVG.CONIVGI.
DN.GALLIENI.
INVICTI.AVG.
FERENTINATES.
NOVANI.DEVOTI.NVMI
NI.MAIESTATIQ.EIVS.

PLures Inſcriptiones, variis à Civitatibus Saloninæ Aug. dicatæ, ſunt apud GRUTERUM; Sed à *Ferentinatibus* poſita, hactenus non apparuit. PIGHIO eam debemus, cui & reliquas omnes. Ferentinates à Ferentino, nobili Hernicorum oppido, dictos ex LIVIO Conſtat Lib. VIII. Ubi hæc: *Hernicorum tribus populis, Alatrinati, Verulano, Ferentinati, quia maluerunt, quam civitatem, ſua legis reddita.* Ab initio Ferentinum, oppidum Volſcorum erat, ideoque apud eundem LIVIUM Lib. 4. *Adverſus Volſcos, populantes Hernicorum fines, Legiones ducta à Furio Cos. Quum hoſtem ibi non inveniſſent, Ferentinum, quo magna multitudo Volſcorū ſe contulerat, cepere. Minus prada, quam ſperaverat, fuit, quod Volſci, poſtquàm ſpes tuendi exigua erat, ſublatis rebus, noctu oppidum reliquerunt. Poſtero die propè deſertum capitur. Hernicis ipſe ager dono datus.* Et poſtea Volſci queruntur: *Nec ipſos modo Romanos ſua diviſa habere, ſed Ferentinum etiam de ſe captum Hernicis donaſſe.* Erat adhuc aliud Ferentinum, Etruriæ ſcilicet, apud Ptolemæum aliosque, corruptè nunc *Fiorentino* dictum. Quod probè à Fe-

 rentino

rentino Hernicorum diſtingui debet; Sed de his conſtat: Non item ratio, cur Ferentinates *Novani* dicantur. Eſt apud GRUTERUM pag. 1115. No. 6. Inſcriptio, in qua etiam Fabraterni *Novani* audiunt. Alibi iidem etiam vocantur *Novi*, Et in Inſcriptione ſequente Lanuvini *Veteres*. An ex priorum ſynonymia, & ex poſterioris oppoſitione, conjicere liceat, Novanos eos eſſe, qui noviter in civitatem, vel per Coloniam adducti, vel aliunde aſſumti erant?

XXIV.

DE *Novanis* modo dictum. Propoſitum marmor etiam *Veteres* objicit. GRUTERUS alterum tantùm fragmentum exhibet. PIGHIUS exhibet utrumque; an integrum? dubitari poteſt. GRUTERUS enim poſt lineam quartum interſerit NERVÆ PRONEP. & linea octava habet Coſ. II. Quicquid ſit, Senatûs Populique Lanuvini Veterum, erga Antoninum Pium Pietatis, egregium hic cernimus monumentum. Et memorabile eſt, quod Juliuſ Capitolinus ait: *Lanuvina Templa Antonium Pium reſtituiſſe.*

XXV.

XXV.

CALLISTENES.CHRESTVS.
CAESAR.ATRIE.ARCEL.
CONDISCIPVLI

EX voce *Condiſcipuli* intelligimus, duos fuiſſe, qui hoc marmore celebrantur, CALLISTHENEM ſcilicet & CHRESTUM. Ex linea ſecunda diſcimus, eos fuiſſe *Atrienſes* Cæſaris *Arcellarios.* Atrienſes dicuntur ab Atrio, quod ſcilicet in eo opus facerent, ut RHOE ATRIENSIS DE BASILICA apud REYNES. Claſſe XI. n. 39. cujus miniſterium arbitratur, *Baſilicam ſcopis mundare, purgamenta evertere, ſpongiis detergere gradus, nitidas oſtendere columnas, & prorſus facere id, quod Æſchinem cum Patre ſuo Drometo cavillatur* DEMOSTHENES, Λόγῳ περὶ τοῦ ςεφάνου. Sed *Calliſthenes* & *Chreſtus* paulò altioris fortunæ fuere. *Atrienſes* dicuntur non ſimpliciter, ſed *Atrienſes Arcellarii*, & quidem *Cæſaris.* An Cæſar pro Julio Cæſare, an pro alio, ſub quo vixerint, ſumi debeat, incerta diſquiſitio eſt. Quicquid ſit, officium Arcellariorum tali Domino aliquantiſper elevatur. *Arcellarios* ab *Arcellis* dictos arbitror, uti *Arcarios* ab *Arcis*, quas cuſtodiebant. *Arcarii* apud GRUTERUM mentio eſt pag. 103. n. 10. eſt & *Arcarii Servi* pag. 463. n. 2.

XXVI.

L.NAEVIVS.L.F.SVRDINVS.
PR
INTER.CIVIS.ET.PEREGRINOS

Lucium Nævium Surdinum, qui hic memoratur, filium fuiſſe *L. Nævii Surdini*, cujus mentio exſtat in Fragmento Faſtorum Municipaliũ, è vico S. Pauli, propè Nolam apud Gruterum pag. 1087. n. 1. evincere videntur adſcriptæ literæ L. F. Prætoris inter Cives & Peregrinos, mentio eſt in lege de Pœnis eorum, qui aquæductus violaverint, apud Reynesium Claſſ. 7. num. 10. Verba ita habent: Tum is *Prætor*, qui *inter Cives & Peregrinos* jus dicit, mulctatum pignoribus cogito. &c.

XXVII.

K.
ΦΑΥϹΤΟϹ.ΗΡΑ
ЄΙΝΗ ΤЄΚΝΩ ΖΗ
ϹΑΝΤΙ.Μ̄.ΙΗ̄.ΗΜЄΡ
Ᾱ.Ψ Є.ΜΝЄΙΑϹ.ΧΑ
ΡΙΝ.ЄΠΟΙΗϹЄΝ.

Quod nondum Vulgatum hoc marmor, ideo videtur proponendum. Nihil continet, quod Græcè Gnaris non ſtatim appareat; Latinè ita vertimus: Fauſtus Erainæ filiæ, quæ vixit menſes XVI. diem unum, horas V. memoriæ gratia fecit. An fauſtus hic ſit ille, qui apud Gruterum pag. 409. n. 5. VI. Vir & Auguſtalis inter primos Auguſtales, à Decurionibus, Auguſtalis factus, Viriæ maximæ, uxori, & Urſo, Lupo, Leoniq; Libertis futuris, monumentum poſuit, an alius? dubitari poteſt.

XXVIII.

XXVIII.

HOc marmor hactenus, quod ſciam, Vulgatum non eſt. *Alledia Marcia* id poſuerunt *Alledius Trofimianus &* *Ælia Marina.* Ælia Marina eſt in Inſcriptione apud GRUTERUM pag. 806. n. 3.

MARIO CRIS
PINO CONJUGI
KARISSIMO. QUI
VIX. ANN. XXXVIII. MES.
VIII. DIES XII. AELIA
MARINA CONJUNX
CUM QUO VIXIT ANN. I.
MENSIB. VII. DIEB. XVI.
BENE MERE
NTI FECIT.

Ex hac Inſcriptione intelligimus, Æliam Marinam Alledio non Virginem nupſiſſe, ſed Viduam, poſtquam ſc. Mario Criſpino annum unum, menſes ſeptem, & dies ſedecim cohabitaſſet. Intelligimus pietatem in Maritum priorem, uti in propoſito in filiam, quam ex Marito altero Alledio Trofimiano ſuſceperat. An Alledii iidem fuerint cum Allidiis, dubitari poteſt. Si ſtatuas, duo ſunt apud GRUTERUM. M. Allidius Comminianus, pag. 667. num. 2. & M. Allidius Fortunatus, pag. 189. Eſt & Allidia C. L. Nebris, pag. 476. n. 8. & Allidia Sedata, pag. 667. n. 2. Si non ſtatuas, attamen T. Alledium Severum non negabis, qui TACITO lib. 12. c. 7. memorante, Eques Romanus, Agrippinæ impulſus gratiâ, fratris filiam, exemplo Claudii, ſibi in matrimonium junxit.

XXIX.

GRUTERUS, qui hoc marmor deſcripſit p. 304. n. 9. numerum dierum à propoſito diverſum poſuit, XXIIII. legens, ubi in noſtro

noſtro XIIII. Idem figurarum alteram fortunam ſtatuit, alteram Genium; Cum tamen ex inſcriptione pateat, hanc *Somnum*, illam ex *Fatis* eſſe. De Fatis docebimur Capite ſequenti. Hic inſcriptio nobis curæ eſt. *M. Gavius Charinus* marmor poſuit: Poſuit *L. Cæcilio Feroci Filio*, & *Oreſtillæ filiæ*. Q. Cæcilius Ferox fuit *Kalator Sacerdotii Titialium & Flavialium*, idemque *Studioſus Eloquentiæ*, *& vixit annis XV. menſe uno, diebus XIIII.* Studium Eloquentiæ cum annis convenit. De Kalatore res obſcurior eſt. *Calatores*, inquit FESTUS, *dicebantur Servi*, ἀπὸ τοῦ καλεῖν, *quod eſt* VOCARE: *quia ſemper vocari poſſent ob neceſſitatem Servitutis.* Ego ἀπὸ τοῦ καλεῖν *Calatores* dictos facilè admiſerim, cùm etiam veſtigium originis Græcæ in litera K. appareat; an autem paſſivè, quod ſervi ſemper vocari poſſent, de eo valdè dubitaverim. *Calare* pro *Vocare* etiam Antiqui dixerunt, ſed *activè*, quod indè colligas, quod ubicunque paſſivè loquendum erat, paſſiva forma uſi ſunt. Ita *Calata Comitia*, de quibus GELLIUS lib. 15. c. 27: *In libro Lælii Felicis ad Q. Mucium primo ſcriptum eſt, Labeonem ſcribere, CALATA COMITIA eſſe, quæ pro Collegio Pontificum habentur, aut Regis aut Flaminum inaugurandorum cauſa, eorum autem alia eſſe Curiata, alia Centuriata. Curiata per Lictorem Curiatum* CALARI, *id eſt* CONVOCARI. Hæc cum ita ſint, Calatores in genere eos putamus, qui alios vocarent, id quod & Alii ſtatuunt; allegata Gloſſa, ubi *Calator* κλήτωρ. Aliter autem ſecundum eosdem, Calatores, Ἐμβιβασαὶ ἱερέων. ἐμβιβαστὴς pro *Viatore*, *apparitore*, qui vocat in jus: & denuò Gloſs. Calatores δοῦλοι δημόσιοι πρόπολοι. & Gloſſa Iſidori: *Calator Miniſter Sacrorum*, Voce generis ad ſpeciem tranſlata. Quo ſenſu & in Inſcriptionibus, *Calator Fratrum Arvalium*, *Calator VIIVIR. Epulonum*, *Kalator Flaminum*, apud GRUTERUM: & in propoſita *Kalator Sacerdotii Titialium Flavialium*.

O 2 XXX.

XXX.

L. COELIO BASS.
IVRIS. STVDIOSO.
AGATHO.. VS.
LIBERTVS.

STudioſum Eloquentiæ Superiore Inſcriptione vidimus. GRUTERUS etiam *Aſtrologiæ Studioſum* memorat; ſed *Studioſus Juris* hactenus in marmoribus, quod ſciam, non comparuit. PIGHIUS eum exhibet in marmore propoſito, quod *Agathonicus Libertus L. Cœlio Baſſo erexit.*

XXXI.

L. ATIEDIVS. L. L. DORVS.
SCR. LIBR. AED. PL.
L. ATIEDIVS HELIVS FILIVS.

DE Librariis ſupra diximus, allegato ſimul & HORATIO apud quem *Scriba Librarius* legitur. Scribam Librarium, qui juxta fuerit Ædilis plebis, propoſitum marmor exhibet. L. Atiedius *Lucii Libertus* Dorus utroque munere ſe jactat. Jactat honorem Patris etiam Filius L. Atiedius Helius, qui ſive ſolus, ſive cum Patre monumentum videtur erexiſſe.

XXXII.

Q. HERIO. Q. F. OCTAVIO. IVSTO.
PATRONO. MVNICIPI. I. L. AM. DIVI. TRAIANI.
AEDI. II. VIRO. II. VIRO. II. Q. Q. II. OB. MERITA. EIVS.
ATINATES. DEC. AVG. ARKANI. VI. VIRO. PLEBS. VTRI
VSQVE. SEXVS. EX. REDITV. PECVNIAE. LEGATAE
SIBI
L. D. D. D.

DE literis lineæ I. L. AM. dubius ſum, an ſeparatim efferendæ, an conjunctim FLAMINI legendum ſit. *Flamen Divi Aug.* Divi *Claudii*, Divi *Trajani*, *Hadriani*, aliorumque Imperatorum apud GRUTERUM memorantur. Quid vox ARKANI denotet non aſſequor, niſi ARKARIO legendum ſit. Atinates lapidem poſuerunt: Atinates erant incolæ Atinæ, Civitatis antiquæ Volſcorum. Atina, VIRGILIO lib. VII. *Potens* vocatur. MARTIALI lib. X. Ep. 92. *Priſca:* SILIUS in colle ſitam hoc verſu videtur innuere:

nec monte nivoſo
Deſcendens Atina aberat.

Incolas bello claros Vates Mantuanus teſtatur; cui duplici loco Atinas *acer* vocatur ut lib. XII.

Soli pro portis Meſſapus & ACER ATINAS
Suſtentant aciem.

Fuiſſe Municipium Romanum ex lapide, qui ibi repertus ſit, conſtare, ait PHIL. CLUVERIUS, quod in eo MUNICIPI vocabulum occurrat. An de noſtro lapide loquatur, compertum non eſt. Id autem monendum, licet vocabulum *Municipi* in noſtro occurrat,

 inde

inde tamen indubiè non evinci, Atinam fuiſſe Municipium Romanum; dupliciter enim vox ea explicari poteſt, vel Q. Herium Patronum fuiſſe Municipii, vel fuiſſe Municipem ſive Romanorum ſive Atinatium. Municipia quidem erant Urbes jure Civitatis Romanæ donatæ. Sed Municipes erant, non tantum, qui in municipio, ut eſt apud FESTUM, liberi nati ſunt, ſed etiam, qui Romam venientes munerum participes fiebant: Imò in genere, qui munera civilia capiebant; ſecundum PAULUM *in Lege* Munus De *Verborum & rerum ſignificatione*; aut ut ULPIANUS *lib. 1. ad Municipales*, ſui cujuſcunque Civitatis Cives. Secundum hæc quid obſtat, quo minus in marmore noſtro Q. Herium non tam Patronum Municipii, quam Patronum & Municipem dici arbitremur, & eo quidem ſenſu, quo Romæ Munerum particeps eo vocabulo intelligitur. Patronos Civitatum, imò & Provinciarum Romæ fuiſſe, nemo neſcit, & quidni & is poterit fuiſſe, qui fuit particeps Munerum? Sed de his conſtare videtur. Reliqua per ſe patent. Inſcriptio ita legenda. Q. HERIO, Quinti Filio, OCTAVIO JUSTO PATRONO MUNICIPI, FLAMINI DIVI TRAIANI, ÆDILI, Duum VIRO iterum, QuinQuennalitio iterum, OB MERITA EJUS ATINATES DECURIONI, AUGURI, ARKARIO, SEVIRO PLEBS UTRIUSQUE SEXUS, EX REDITU PECUNIÆ LEGATÆ SIBI. Locus Datus Decreto Decurionum.

XXXIII.

XXXIII.

M. TILLIO. M. F.
TERENTIANO. RVFO. G. LEG.
XX. VAL. VICT. EX. C C C.
COH. IIII PR. P. V. PRINCIPI.
CASTROR. EQ. P.
EXOR. ET DONIS.
DONATO. AB. IMPP. SEVERO.
ET. ANTONINO. AVGG.
HASTA. PVRA. CORONA. AV
REA. G. COH. XII. VRB. ET. I. VIC.
EVOC. AVGG. DIVOR. M. ANTONINI
ET. COMODI. PATRONO.
MVNICIPI. LIBERTI. L. D. D. D.

Quanquam apud GRUTERUM pag. 1101. No. 5. hæc Inſcriptio habeatur & quidem *ex Codice* PIGHIANO, ut ait, deſumpta, tamen proponendam arbitramur, ob aliqualem inter utrumque differentiam. Loco G. quod linea ſecunda Legioni præponitur, apud GRUTERUM eſt ſignum 7. idemque iteratur linea decima. Loco G. COH. IV. Linea quarta, eſt COH. III. & loco PR. ſimplex litera P. ex quibus utique patet, PIGHIUM à GRUTERO non ſatis diligenter inſpectum fuiſſe. Inſcriptionem ita legimus: *Marco* TILLIO *Marci Filio* TERENTIANO *RUFO Geminæ LEGionis Vigeſimæ VALentis VICTricis EX Centenario, COHortis quartæ PROtectori, Præſtantiſſimo Viro, PRINCIPI CASTRORum, EQuo Publico EXORNato & DONIS DONATO AB IMPeratoribus SEVERO ET ANTONINO AUGuſtis HASTA PURA CORONA AUREA Geminæ COHortis Duodecimæ URBicæ ET InVICTæ EVOCato AUGuſtorum DIVORum Marci*

Marci ANTONINI ET COMMODI, PATRONO MUNICIPI LIBERTI. *Locus Datus Decreto Decurionum.* De vocabulo *Extercenario* per literas EX. C.C.C. expreſſo, forſan dubitaveris. Sed eſt apud GRUTERUM pag. 387. No. 8. C. CESTIO C. STELLÆ &c. *EXTErcenario.* Tercenarius REYNESIO teſte, fuit, qui Trecentos homines ducebat, uti Ducenarius, *Vegetio* docente, qui ducentos. Quanquam de Equitibus Ducenariis ex Suetonii Auguſto, & Pertinace Capitolini clarum ſit, ita dictos à modo Stipendii. Quicquid ſit, Extercenario dicitur, uti *Ex-Evocato*, *Ex Præfecto*, *Ex Conſule*, quod ſcilicet Tercenarii officio defunctus eſſet, qui eo nomine afficeretur. Legionem XX. Geminam ſeu Gemellam fuiſſe, conſtat ex eodem GRUTERO pag. 417. No. 5. Inſcriptione ſub iiſdem *Severo & Antonino* erecta, ubi *Q. Hedius*, inter Cætera, *Tercenarius Leg. XX. G. PROV. &c.* dicitur.

XXXIV.

METHYSTVS
MAEC.
MINISTR.

MIniſtrator, & Miniſtrator Cæſaris, item Imperatoris Domitiani, memorantur apud GRUTERUM; in propoſito MITHYSTUS, ſi recte auguror, vel MÆCii vel MÆCilii MINISTRATOR dicitur. Miniſtratores vocari, qui potum Dominis ſuis miniſtrabant, docet CL. SPONIUS, ex PETRONIO & SENECA. Petronii Verba adſcribimus: *Vinum Dominicum Miniſtratoris gratia eſt.* Sed non eos tantùm, qui potum miniſtrabant, hoc nomine venire, ſed in genere, qui miniſtrabant, patet ex SUETONIO *in Vitellio* his verbis: *Alterum femur ſubdebile, impulſu olim quadrigæ, quum Auriganti Cajo MINISTRATOREM exhiberet.* Ita & CICERO 2. de Oratore: *Te Sulpiti objurgabam, quod MINISTRATOREM peteres, non adverſarium.*

XXXV.

XXXV.

EVMELVS
CAES MINISTR.
ET PHARESIA
CATELLAE.

DE Miniſtratore modo diximus. Propoſita inſcriptio memorat Miniſtrum, non privati alicujus, ſed *Cæſaris*. *Eumelo* nomen eſt, quod quin Græciæ Originem debeat, vix dubitari poterit, ſive *bonum cantorem*, ſive *membris valentem* interpreteris. Eumelus inter Trojanos memoratur VIRG. *Æn.5.*

Nuncius Anchiſæ ad tumulum, cuneosque Theatri,
Incenſas præfert naves EUMELUS.

Memoratur & PAUSANIÆ Eumelus Corinthius, Patriæ Hiſtoriæ Author; Sed nihil ad propoſitum, cùm hic ſub Imperatoribus Romanis vixerit, monumentumque erexerit non ſolus, ſed cum PHARESIA & quidem CATELLÆ. De *Phareſia* non magis conſtat, quam de *Eumelo*. An *Catella* nomen fœminæ ſit, an verò diminutivum à *catulo*, incertum eſt. Illud generis noſtri nobilitas videtur ſuadere, ſed hoc perverſæ rationis ſuadet libido. Quæ infra ſe ſunt, homines perditè interdum amare, experientia teſte conſtat: Et quid ſi de Eumelo noſtro, & Phareſia, idem dixerimus, quod MARTIALIS lib. VII. Ep. 80. de Publio.

Publius exiguæ ſi flagrat amore CATELLÆ.

Quid ſi idem, quod CATULLUS de Lesbiæ ſuæ paſſere?

Lugete ò Veneres, Cupidinesque,
Et quantum eſt hominum venuſtiorum!
Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Quem plus illa oculis ſuis amabat &c.

XXXVI.

ΚΑΛΛΙΤΕΚΝΟΝ
ϹΕΜΝΗΝ ΟΔΕ
ΤΥΜΒΟϹ ΕΧΕΙϹΕ.
ΑΦΡΟΔΕΙΤΗ.

APhroditen hujus Marmoris eandem eſſe, cujus apud GRUTERUM pag. 756. No. 6. mentio exſtat, vix videtur dubium. Literarum formæ conveniunt, conveniunt & voces, & res. Eam adſcribimus, ut judicium planius ſit.

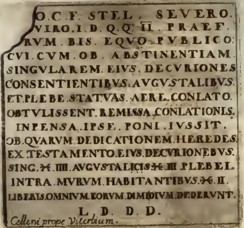
Θ. Κ.
ΤΥΜΒΟΝ ΜΗ ΠΑΡΙ
ΔΗϹ ΠΑΡΟΔΕΙΤΑ ΤΗϹ
ΑΦΡΟΔΕΙΤΗϹ ΤΟΥΤΟΝ
ΕΜΟΙ ΑΙΝΕΙΑΤΕ ΤΕΚΝΩ
ΕΠΟΙΗϹΕΝ Ο ΧΡΗϹΤΟϹ
ΣΥΜΒΙΟϹ ΕΡΜΑΓΟΡΑϹ
ΜΝΗΜΟϹΥΝΗϹ ΕΝΕΚΕΝ
ΧΑΙΡΕΤΕ
ΖΗϹΑϹΗ ΕΤΗ. ΛΕ
ΖΗϹΑΝΤΙ ΕΤΗ. Δ
ΗΜΕΡΑϹ ΙΒ.

Latine ità reddideris: *Tumulum ne negligas, O Viator, Aphrodites. Hunc mihi, & Æneæ filio, fecit Optimus Contubernalis Hermagoras, memoriæ cauſa. Valete! poſtquam Vixiſſem* (ſcilicet Aphrodite) *annos XXXV. poſtquam vixiſſet* (filius) *annos 4. dies 12.*

Diximus convenire literarum formas: Id ex litera C. quæ utrinque uſurpatur, facile adſtruxeris. Diximus convenire & voces: Utrinque enim ΤΥΜΒΟϹ & ΤΕΚΝΟΝ habetur, ut de nomine Aphrodites taceam. Quod Res attinet: utrinque Aphrodite, quam nomine præfert, *Venerem* æmulatur: Illic filiam *pulchram* & *venerandam* appellando: hic filium *Æneam* nominando, ac ſi vera Venus fuiſſet, ſtirpemque ex liberis, Romanæ gloriæ æmulam, exſpectaſſet.

XXXVII.

XXXVII.

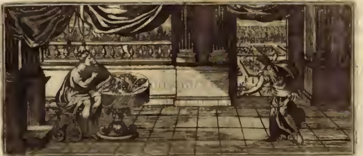

PRincipium hujus Inſcriptiones , quod injuria Temporis detraxit, forſitan ita ſuppleveris: *C.JULIO Caji Filio STELLÆ SEVERO VI. VIRO Juris Dicundi QuinQuennalitio ſecundum, PRÆFECTO FABRUM BIS EQUO PUBLICO &c.* Ex Julia familia hunc Stellam fuiſſe, inde auguror, quod C. JULIUS SEVERUS apud GRUTERUM memoratur, quanquam & in aliis idem cognomen occurrat. Notandum, qui linea ſexta AUGUSTALES vocantur, quod vocabulum apud GRUTERUM frequentiſſimum eſt ; eos linea duodecima vocari AUGUSTALICOS, quod tamen nomen in Autographo punctis ſubductum eſt.

XXXVIII.

L. MARIO. MAXIMO
PERPETVO. AVRELIANO
C. V. PRAEF. VRBIS.
PROCONSVLI. PROVINC.
ASIAE. ITERVM
PROCONSVLI. PROVINC.
AFRICAE.
M. IVLIVS. CERIALIS
MATERNVS. EX. CIVITATE
FORO. IVLIENSIVM.
PATRONO. OPTIMO.

SALMASIUS ad Lampridii verba: *Dati ſunt & Sodales, qui Alexandrini appellati ſunt &c.* Legit *Alexandriani*, additque, ita dici Sodales *Marcianos*, *Antoninianos*, *Aurelianianos &c.* GRUTERUS inter alios multos, etiam *Aurelianum* memorat, & in noſtro eſt *Aurelianus perpetuus.* Erant Sodales Auguſtorum vel Auguſtarum, à quibus denominabantur, ſacerdotes, qui inter cæteros, poſt conſecrationem, honores, non minus decernebantur, ac *Flamines* & *Salii.* Lineam tertiam *Clariſſimo Viro PRÆFecto Urbis* legimus. M. Julii Cerialis ſed Sp. F. meminit GRUTERUS pag. 878. No. 13.

QUartum Segmentum Toreumata quædam in medium producit. Sunt autem Toreumata, Tabulæ marmoreæ, Anaglyptico Opere exſculptæ: quam artem primum inveniſſe *Phidiam*, conſumaſſe *Polycletum*, PLINIUS Author eſt lib. 34. cap. 8. Magnificæ ſunt, cum aliæ hujus generis reliquiæ, tunc utraque Columna Laudatisſimorum imperatorum, Trajani & Antonini Pii, quas hodienum, magna contemplantium cum admiratione oſtentat priſca illa Gentium Dominatrix Roma. Magnifica, quæ in Arcubus Severi & Conſtantini viſuntur. Digna ubique materies, quæ non tantum, aut Romæ degentibus, aut advenis affulgeat; Sed & radiis ſuis orbem terrarum pervadat. Jam dudum ita judicarunt, quicunque vel eruditione, vel arte excelluere, judiciique illius palmas meruere PETRUS SANCTES BARTOLUS & J. P. BELLORIUS, quorum Ille Artificioſo cœlo expreſſit, hic docto calamo illuſtravit, non columnas tantùm, ſed & ea, quæ ſub elogio ADMIRANDORUM orbi literato innotuerunt: Non minutis, ut in re Nummaria, linearum ductibus contemplantium oculos fatigantia, ſed figuris, ſi non ubique integris, attamen majuſculis fulgida: Non minus ac Galeria Juſtinianea, quod opus non Toreumata tantùm, ſed & imagines exhibet, ut raritate, ita & magnificentia celeberrimum. Sed hæc & alia, quæ paſſim proſtant, dignis laudibus evehere, nec virium mearum eſt, nec inſtituti ratio permittit. PIGHIUS ſeſe offert, qui ut ſuperioris, ita & hujus Capitis materiem ſuppeditat. Hujus Gloriæ obſtetrices manus porrigimus. Procedit.

I.
JASON
Tauros Æripedes
Æetæ imperio
Sub jugum mittens.

JAſonis Expeditio Colchica Græcis Latiniſque, & Poëtis & Mythographis, luculenter deſcripta eſt. Deſcripti ſunt & Labores & Caſus, quoscunque Jaſon, Medea vel auxiliante peregit, vel adverſante ſubiit. Illius Seriem ex ORPHEO, APPOLLONIO RHODIO, VALERIO FLACCO, aliiſque, Benevolus Lector facilè petierit. Poſteriores propoſito, & ſequentibus aliquot Nobilioris Antiquitatis ex monumentis, delibare animus eſt. Jaſonem cernimus, qualiter ut aureo vellere, quod juſſu Peliæ intenderat, potiretur, Tauros Æripedes, Æetæ Colchorum Regis ex imperio, do-

muiſſe, jugoque adamantino revinxiſſe memoratur. *Tauros duos* eosque *ignivomos* faciunt Poëtæ. APOLLODORUS & *feros* & *miræ magnitudinis*, *Vulcanique munere Æete conceſſos*, ait. Ipſe Æetes apud APOLLONIUM 3. ℣. 409. *in campo Areio* ſive Martio *eos oberraviſſe*, memorat. Jaſonem *ex horrendis latebris* eos exciviſſe, idem APOLLODORUS teſtatur. Latebras unica Arbore Artifex noſter expreſſit, procul dubio, ut campum ſimul adumbraret; In tauris magnitudo evidens eſt. Feritas in dextro, quem primum domuiſſe memoratur, jam deferbuit; in altero, quanquam languido niſu, adhuc reluctatur: Quæ cauſa & videri poteſt abſentiæ flammarum, quas in neutro obſervamus. Sed hæc de tauris. Ad Jaſonem ſe confert Oratio. Hunc cernimus, qualem ORPHEUS ℣. 805. depinxit, & *forma præſtantem* & *procero Corpore*; Cernimus *nudum*, qualem APOLLONIUS, qui & *Pharmacis unctu*, indeque ineffabili robore commemorat auctum. Robur exerit utrumque taurum domando, quem actum his verſibus Poëta expreſſit.

Καὶ ῥ' ὅγε δεξιτεροῖο βοὸς κέρας ἄκρον ἐρύσσας
Εἵλκεν ἐπικρατέως παντὶ σθένει ὄφρα πελάσσῃ
Ζεύγλῃ χαλκείῃ. τὸν δ' ἐν χθονὶ κάββαλεν ὀκλὰξ
Ῥίμφα ποδὶ κρούσας πόδα χάλκεον. ὣς δὲ καὶ ἄλλον
Σφῆλε γνὺξ ἐπιόντα μιῇ βεβολημένον ὁρμῇ
Εὐρὺ δ' ἀποπροβαλὼν χαμάδις σάκος ἔνθα καὶ ἔνθα,
Τῇ καὶ τῇ βεβαιὼς ἄμφω ἔχε πεπτηῶτας
Γούνασιν ἐν προτέροισι διὰ φλογὸς εἶθαρ ἐλυσθείς.
Θαύμασε δ' Αἰήτης σθένος ἀνέρος &c.

Ac ille dextri bovis cornu ſummum apprehendens,
Depreſſit fortiter, cunctis viribus, donec admoveret
Jugo Æreo, eumque in terram ſtravit geniculatim,
Celeriter pede premens pedem æreum. Ubi verò alterum
Labefactavit geniculatim invadentem, uno percuſſum ictu,
Vaſtum abjiciens humi ſcutum, huc atque illuc,
Hac & illa parte, ambos continuit, collapſos
In genua anteriora, per flammam ex tunc liberatus.
Admiratus autem Æetes robur viri.

Ex his non tantùm Jaſonem, utrumq; taurum cornibus apprehenſum domuiſſe, ſed & *abjectis armis* eos domuiſſe diſcimus. *Scutum* ait

ait Poëta, *humi abjecit:* Imo, canente eodem, jam ante etiam ſepoſuerat & *haſtam* & *Caſsidem*.

> Χρίμψε δ' ἔπειτα κιών. παρὰ δ' ὄβριμον ἔγχος ἔπηξεν
> Ὀρθὸν ἐπ' οὐριάχῳ, κυνέην δ' ἀποκάτθετ' ἐρείσας.
>
> *Appropinquavit autem deinde eundo, juxtaq gravem* haſtam *infixit,*
> *Erectam infima parte haſta*, *ac* Galeam *depoſuit tollens.*

Adeo, ut mirum non ſit, in lapide noſtro non nudum tantum videri, ſed & armis carentem. Non mirum, videri Æeten, fortitudinem Jaſonis ſtupeſcentem; cum nudus is, & ſine armis effectui tradat, quæ vel armato gloriæ data fuiſſent.

JASON
Sopito à Medea Dracone Vigili Vellus Aureum aufferens.

DOmuerat Jaſon Æripedes Tauros. Aratro adamantino Novale Martium proſciderat, ſatiſque ex Galea Draconis dentibus, enatam

enatam inde clypeatam ſegetem virorum confecerat. Promiſſis tamen Æetes non ſtetit, imò quod filiæ veneficiis rem patratam arbitraretur, inſidiis potius & Jaſonem & Argonautas removere ſtatuit. Medea, conſilio ſubolfacto, amore & metu percita, Jaſonem ad auferendum vellus aureum ea adhuc nocte incitat, pollicita Draconem Pharmacis ſopituram, facilemque velleris potiundi, artibus ſuis ſe patefacturam tramitem. Pollicita eſt, & ſi fabulam audis, promiſſa etiam præſtitit.

Propoſitum lapidem intuere! Vellus inter duas Arbores expanſum vides: Vides ſerpentem, profundo ſopore languidum: Vides odores ſoporiferos, ex ſubjecto Vaſe, verſus ſerpentem exſurgentes: Vides Medeam aſſiſtentem, ipſumque Jaſonem vellus auferentem. Jaſon Caput galea tectus eſt; ſiniſtra clypeum gerit, à latere dependet gladius. Hæc ejus arma fuiſſe ex ſuperioribus patet. Unicum eſt, quod mihi incongruum videtur. *Barbatus* hic viſitur, qui tamen in ſequentibus *imberbis* eſt, qualem & ætas ferebat, unde OVIDIO *Æſonius juvenis* audit. *Formoſus* dicitur paſſim, & ob formam Medeæ fertur adamatus: imò & APOLLONIUS, cum arma eum induiſſe memoraſſet ſubjicit.

ἀλλὰ μεν Ἄρει
Εἴκελος, ἀλλὰ δέπυ χρυσάορι Ἀπόλλωνι.

Alia vero Marti
Similis, alia vero aureo Apollini.

Adeo ut dubitem, annon barba hic delineantis vitium ſit! De Dracone à Medea ſopito, direptoque aureo vellere, ejuſdem Poetæ teſtimonium adjicimus, ſed cum longius ſit, Calamo Romano, ne nimia Græcorum farrago Lectori faſtidium pariat: Ita ille Lib. 4.

Ille jam
Incantamentis ſopitus, prælongam extendebatur in ſpinam
Serpentina ſpira explicatus innumeris orbibus.
Veluti, quando debili volutata mari
Unda, nigra, muta, tranquillaque fit. Attamen
Alte horrendum caput tentavit attolens,
Ambos ſævis amplecti mandibulis
Hæc autem ipſum Juniperi recens ſecto ramo
Intingens, ex potione efficacia Pharmaca Carminibus
Rorabat in Oculos, circumque plurimus odor
Pharmaci ſomnum creavit, mandibulumque ipſo in loco
Demiſit innixus, immenſaque multum retro
Volumina denſam per ſylvam extenſa ſunt.
Tunc demum ille aureum à quercu diripuit vellus
Virgine jubente, hæc vero continuè ſtans
Pharmaco demulſit monſtri caput, donec eam
Ipſe ſuam ad navim reverti Jaſon
Juſſit, reliquitque umbroſum Martis nemus.

JASON

JASON
Relicta Medea
Ob Nuptias cum Creontis filia contractas Sacrificans.

UT Jaſonem hic ſtatuas, cogit omnium, & quas ſupra dedimus, & quæ proximè adhuc ſequentur, figurarum cohærentia. Eas hîc, operis modulo conſulentes, disjunximus, ſed in PIGHII Manuſcripto conjuncta eſſe, Lectori omninò eſt dicendum. Sacrificantem cernimus. Sacrificium patet ex *ara* & *puero miniſtrante*, *pateraque*, ex qua dona ſua ignibus ſacris Jaſon infundit. Quænam dona hæc ſint, meritò quæſiveris, cum Iliacis temporibus Thure nondum ſupplicari ſueviſſe, ex PLINIO conſtet, & ARNOBIUS lib. 7. adverſus Gentes λιβανοθυσίαν, ut rem novam, perſtringat. Sed ex Eodem PLINIO reſponderi poteſt,

cum Unguenta Iliacis temporibus non fuiſſe, nec Thure ſupplicatum dixiſſet, *Cedri tantùm*, inquit, *& Citri, ſuorum fructuum, in ſacris fumo convolutum, nidorem verius, quam odorem noverant, jam roſæ ſucco reperto.* Quibus ex verbis forſitan & fructus & frutices, quos puer ab altero latere miniſtrat, Cedri & Citri, imò & roſarum eſſe, eorumque loco poſterioribus temporibus Camillum acerram Thuris præferre ſolitum, facile tibi perſuadeas. Non ſufficit ſacrificium agnoſcere, niſi & ſcias, quale illud ſit? Varias ob cauſas Veteribus ſacrificatum, latius deduci poſſet; ſed cum ratio inſtituti prolixitatem excludat, paucis dicimus, Sacrificium *Nuptiale* videri: Id non tantum ex adſtantibus fœminis colligentes, ſed etiam ex membro proxime ſequente, in quo Nova Nupta ſedens, munus Medeæ ab offerentibus puerulis recipit. Nuptiale Sacrificium eſt, non ob nuptias cum Medea; Has enim ſine ullo ſacrorum ſtrepitu in Phæacia peregerat, cum inſequentibus Colchis, Alcinoum Virginem reddendam judicaturum comperiſſet; Sed ob nuptias cum Glauce, ſive Creuſa, filia Creontis, Corinthiorum Regis, quam relicta Medea, ſive vi coactus, ſive felicitatis futuræ deſiderio, duxiſſe legitur. Plena de ea ſunt Tragicorum Theatra, in monumento noſtro, tres pueros cernimus & tres fœminas. Tres Pueros, an Jaſonis ex Medea filios? tot enim, imò ſecundum alios *quatuor* fuiſſe, ad ultimum demonſtratum dabitur. Tres fœminas, an Reginam ſponſæ matrem, Sponſam ipſam, tandemque Nutricem? Sponſam velum denotare poterit, ſive peplum, quo nuptæ ſe ſe obnubere ſolebant, Regiam matrem demonſtrare poterunt & ſtolam levantes puerüli, & gladii inſigne, quod in his & Jaſon habet, & ſupra etiam Æetes prætulit: Qua ratione ad Medeæ opera ideò reſpicientem matrem arbitraberis, ut vigilem exprimat, pro filiæ felicitate & ſalute, ſollicitudinem. Forſitan hanc non Regiam matrem, ſed ipſam Medeam arbitraberis, quæ eodem cum marito ſuo inſigni utatur, ſuorumque filiorum miniſterio ſuperbiat, imo &, ad opera ſua reſpiciens, ingrato beneficia ſua quaſi exprobrare videatur. Liberrimus eſt divinandi campus!

JASO-

JASONIS FILII
Medeæ Matris
Munera
Novæ Jaſonis Conjugi
offerentes.

TAbulam, ab hac & duabus ſequentibus in pauciſſimis abeuntem, non de Jaſone & Medea, ſed de Proſerpina & Cerere interpretatur Celeberrimus PETRUS BELLORIUS *in notis ad Admiranda Romanarum Antiquitatum.* Favet ei & *pomum* prædivitis Arboris, & *Parca* blanditiis dolores levans, & *Mercurius* ſomnifer cum papaveribus adſtans: favet *Ceres* ob filiæ raptum Bacchans, & *Arethuſa* raptorem prodens, & *urna* ad Arethuſæ pedes, imò & ipſa, quæ

Orbe pererrato, curru Dea fertilis auras
Exit in athereas, magnumque adit ægra tonantem.

 An

An aliud marmor ſecutus fuerit BELLORIUS, forſitan dubitaveris; Licet enim in noſtro, quem ille *Mercurium* interpretatur, nullo omnino pileo inſignis ſit: Licet Nova Nupta nullum pomum teneat: licet inter mulierem Bacchantem & Draconibus vectam, non unam, quam ille *Arethuſam* interpretatur, ſed duas fœminas videamus: Licet etiam ſub illa fœmina non urna, ſed columnæ fragmentum ſit, reliqua tamen utrinque ſimillima ſunt. Et quid in raptu Proſerpinæ *ſenex* ille *diadematus*, qui anxia juxta aures dextra, furentem fœminam ſequitur & plangit? Anceps judicium eſt. BELLORII inter ipſos Romanarum Antiquitatum Theſauros verſantis, Sculptoriſque, procul dubio in his deliciis oculatiſſimi, fides rem ad Proſerpinam trahit. Fides PIGHII, & ipſius rerum harum intelligentiſſimi, cujus hic Autographum ſequimur, trahit ad Medeam. Sed BELLORII Gloriam intactam ſuſpicimus, & PIGHII fidem obſequioſè colimus: Diverſa marmora ſtatuentes, id quod utriusque ſitus in aprico ponit. BELLORIUS ſuum ſcribit exſtare *in Hortis Mediceis*, PIGHIUS ſuum in *foro Romano, Coſmi & Damiani ante Templum.* Sic PIGHII Veſtigia nos legere meminimus, ubi Iaſonis fata nos vocant.

Ex Euripide conſtat, Medeam, cùm non minus filiis ejus, ac ipſi exilium indixiſſet Creon, obtenta unius diei mora, ſub ſpecie parandæ filiis ſuis manendi veniæ, per hos ipſos infecta veneficiis ſuis, novæ nuptæ miſiſſe munera, Peplum & Coronam. Conſtat ipſum Jaſonem Conjugi novæ, ut ea acciperet, perſuaſiſſe. In propoſito ſegmento res ad oculum patet. Sedet nova nupta, & quidem, ut eam noscas, capite velato. Sedenti adſtat, non ut in BELLORII marmore, Parca, ſed Jaſon, cujus faciem injuria temporis ſubtraxit. Adſtat & novæ nuptæ, ut munera accipiat, perſuadet, id quod ex manus utriusque geſtu facilè colligas. Perſuaſa nova nupta, dextram extendit verſus pueros munera ferentes. Munera mirantur vel famuli vel propinqui, qui attentius ea inſpiciunt, imò & manu ſublata contemplantur. Sed ne absque baſi rem dicidi arbitreris, ſubjicimus & Euripidis verba, Quo Authore, ex interpretatione CANTERI, Medeam ita compellat Nuncius:

Poſtquam

Poſtquam gemina ſoboles tuorum Liberorum venit
Cum Patre, & ingreſſa eſt nuptiales ædes,
Gaviſi ſumus, qui tuis laborabamus malis
Famuli: per aures vero ſtatim ibat multas ſermo,
Te & Tuum Maritum diremiſſe priorem diſcordiam.
Oſculabatur autem alius quidem manum, alius verò flavum caput
Puerorum: Ego vero & ipſe præ lætitia
Simul tuos filios comitabar in conclave mulierum,
Domina verò, quam nunc pro te admiramur,
Priusquam vidiſſet par tuorum Liberorum,
Habebat promtum oculum in Jaſonem:
Deinde vero texit oculos,
Et retro avertit candidas genas,
Abominans ingreſſum puerorum: ſed maritus Tuus
Abſtulit iram & bilem puellæ,
Hæc dicens: Ne ſis inimica amicis.
Deſiſte ab ira, & huc iterum converte caput,
Exiſtimans amicos eosdem, quos maritus tuus.
Accipe verò Munera, & roga patrem,
Ut remittat exilium his meis literis in meam gratiam.
Hæc verò ut aſpexit ornatum, non continuit ſe,
Sed promiſit viro omnia. Et priusquam ex ædibus
Procul abirent Pater & Liberi tui
Acceptam variam veſtem induit,
Ponens auream coronam ſupra cincinnos.

Medeæ Vindicta.

TRes in ſegmento perſonæ ſunt, Vir nudus cum clypeo, quem *Jaſonem* interpretamur. Senex diadematus, qui *Creontem* refert, Corinthiorum Regem: & fœmina furens, quæ *Glaucen* ſive *Creuſam*, Creontis filiam. Ut ad vindictam Medeæ hæc referenda videantur, non tantum connexio hiſtoriæ evincit, non tantum ſenex Diadematus, cui in fabula Cereris locus non eſt, ſed & rudera Palatii, à Medea everſi, quæ in hoc ſegmento ſunt, & iis affiicta Jaſonis, Tauros Æripedes domantis, quæ adhuc cernimus, veſtigia. Miſerandum novæ nuptæ, Patriſque interitum deſcribit EURIPIDES. Ad Jaſonem cum clypeo adſtantem ritè retuleris teſtimonium SENECÆ, qui Jaſonem, audito novæ nuptæ caſu armigeros in ultionem convocaſſe ſcribit. Utriusque verba ſubjicimus. Ita nuncius apud Euripidem:

χρυσὸν

Χροιὰν ἀλλάξασα, λεχρία πάλιν
χωρεῖ τρέμουσα κῶλα, καὶ μόλις φθάνει
Θρόνοισιν ἐμπεσοῦσα μὴ χαμαὶ πεσεῖν

Et paulo poſt: Σείουσα χαίτην κρᾶτά τ' ἄλλοτ' ἄλλοσε,

Et iterum: πατὴρ δ' ὁ τλήμων συμφορᾷ ἀγνωσίᾳ,
Ἄφνω προσελθὼν δῶμα, προσπιτνεῖ νεκρῷ
Ὤιμοξε δ' εὐθύς. &c.

Mutato colore, obliqua retro
Cedit, tremens membris, & vix antevertit
Solio illapſa, ne caderet in terram.

Et paulo poſt: *Concutiens crines & caput huc & illuc.*

Et iterum: *Sed infelix Pater ignoratione mali*
Statim ingreſſus domum, irruit, in eam jam mortuam,
Et ſtatim cœpit ejulare. &c.

Quibus verbis, licet Poëta in quibusdam à marmore noſtro abeat, miſerandum tamen, & furentis filiæ, & dolentis patris, oportune deſcribit ſpectaculum. Jaſoni aſſiſtit SENECA, apud quem ipſe:

Quicunque Regum cladibus fidus doles,
Concurre, ut ipſam ſceleris Authorem horridi
Capiamus. Huc! huc! fortis armigeri cohors
Conferte tela!

MEDEÆ FUGA.

MEdeam bigis Draconum, à Sole acceptis, Athenas profugiſſe, conſtans Authorum commentum eſt. Audi ipſam apud SENECAM.

Sic fugere ſoleo. Patuit in cœlum Via.
Squammoſa gemini colla ſerpentes jugo
Summiſſa prabent.

Et APOLLODORO teſte, *fine libri 1.* ſumtum à Sole alatorum Draconum currum conſcendit Medea, in eoque profugit Athenas.

De *Liberis*, & adſtantibus in marmore *fœminis*, illinc dubia, hinc incerta quæſtio oritur. De his, an *Nutrix Medeæ* & *Chorus* quas ipſa, tanquam fœminas ſibi faventes, apud Poëtas frequenter, ad diſceſſum usque alloquitur: De illis, an duo tantum fuerint, an plures? An à Medea occiſi, an inter vivos relicti? Quod Liberos attinet

attinet, jam Antiquitus res dubia fuit: Quidam duos tantùm referunt, *Mermerum* & *Pheretem*. HELLANICUS etiam *Philoxenum* addit. CINÆTHON LACÆDEMONIUS *Medum* & *Eriopin* filiam nominat, uti ex PAUSANIA conſtat. Alii *Dydymiam*, *Alcymenum Therſandrum & Theſſalum* in medium adducunt. Marmor noſtrum quatuor agnoſcit, quorum primus juxta currum jacet, ſecundum Medea pede arreptum, ſiniſtroque humero injectum ſecum avehit, duos reliquos autem vivos adhuc relinquere videtur, ad mentem eorum, qui relictos quidem à Medea, ſed poſtea à Corinthiis, Lapidibus obrutos memorant, uti apud eundem PAUSANIAM videre eſt. APOLLODORUS relictos ſupplices, ait, ante Acreæ Junonis templum, ſed hic inter rudera Regii Palatii cernuntur; illud enim, cui infantes aſſiſtunt, Columnæ fragmentum eſt, non urna, qualis in BELLORII marmore.

II.
PELEI ET THETIDIS NUPTIÆ.

PElei & Thetidis hic adumbrari Nuptias, non tantum ex Deorum præſentia intelligitur, ſed vel potiſſimum ex cohærentia cum Tabula ſequente, in qua *Judicium Paridis* exhibetur,

 tanquam

tanquam actus, Nuptias has immediate ſubſecutus. Peleus Æaci ex Ægina filius, Prioribus nuptiis Antigonem Eurytionis filiam, poſterioribus autem Thetin memoratur habuiſſe. Amaverat Thetin Jupiter, ſed quod majorem Patre ex ea naſciturum ex Themide didiciſſet, non tantum ejus complexibus abſtinuit, ſed & voluit, ut mortalis ea Viri conjugio cederet. Si fabulæ fides, Thetis in varias ſe formas vertere ſolebat. Conſilio igitur Chironis eam comprehendendi ac detinendi rationem edoctus Peleus, quieſcentem corripuit, nihilque factis, nunc ignis, nunc aquæ, nunc ferarum, quos aſſumebat, vultibus, non prius bracchium dimiſit, quam priſtinam Deæ formam reſtitutam animadverteret. Ita nuptiæ in Pelio monte celebrabantur, easque præſentia ſua honorarunt & Dii. Diſcordia, quod invitata non fuiſſet, contemtum ultura, malum aureum cum lemmate, *Detur pulcherrimæ!* Cœleſti conſeſſui projecit, eoque lecto, inter Junonem, Minervam & Venerem de forma contentio orta eſt, quam Paris deinceps, ut in ſequenti dicetur, judicio ſuo legitur diremiſſe. Hæc eſt brevis totius fabulæ narratio, qualiter ferè à Mythographis traditur. Ad Ejus ſeriem marmor propoſitum exigamus! Locus ad amuſſum reſpondet. Montem eſſe nemo non videt. Montem Pelium eſſe, patet non tantum ex fabulæ contextu, ſed etiam ex medio *antro*, quod *Chironis* erat. Ita ORPHEUS in Argonauticis ℣. 375. ubi Peleus ad Heroes de Pelio monte.

Ὦ φίλοι, ἀθρεῖτε σκοπιῆς προὔχοντα κολωνὸν
Μέσσῳ ἐνὶ πρηῶνι κατάσκιον ἔνθάδε χείρων
Ναίει ἐνὶ σπήλυγγι δικαιότατος κενταύρων.

Cernitis excelſo collem ſub vertice, Amici,
In medio umbroſum ſpatio. Juſtiſſimus illic
Centaurorum habitat, ſpelunca in margine Chiron.

Quibus ex verbis ſimul palam eſt, eum, qui ex antro hoc, capite & bracchiis emicat, ipſum Chironem eſſe. Antra Chironis amœna, non minus ac ipſos Deos, nuptialem lætitiam permulſiſſe, QUINTUS SMYRNÆUS Author eſt, in eo à marmore noſtro diverſus, quod & Nymphas, & Gratias, & Muſas Lætitiæ miniſtras

fecerit,

fecerit, quæ tamen hic non apparent. Dii ex inſignibus noſcuntur. Jovem fulmen demonſtrat, Mercurium galerus, Dianam Luna falcata, Palladem Caſſis, Venerem protervitas, Martem clypeus, Solem quadrigæ. Reliquos injuria temporis incertos fecit, vix tamen dubium eſt, quin mulier ad dextram ſedens Thetis ipſa ſit, & adjacens Vir ipſe Peleus, prout & Junonem vel juxta jovem, vel quod verius arbitror, inter Palladem & Venerem quæſieris, jam tum de formæ Palma certantem. Dianam & Phœbum nuptiis his non interfuiſſe, ſcribit CATULLUS Carm. 65. Sed Juno apud *Quintum Smyrnæum* lib 3. ℣. 96. necem Achillis Phœbo exprobrans, eum in nuptiis ceciniſſe dicit:

Phœbe, quare ſcelus iſtud hoc die patraſti?
Connubii illius oblitus, quod ipſi nos Dii
Semideo Peleo conciliavimus, unaque in medio
Epulantium cantabas, quo pacto Argenteis pedibus Thetin
Peleus Uxorem duceret, cum vaſtum maris gurgitem deſerviſſet.
Et Te Citharam feriente, denſa agmina occurrebant,
Beſtiæ volucresque, & profundis ſcopulis montes,
Nec non & fluvii, & omnis opaca veniebat ſylva.

Sed quod hic Phœbo tribuit Juno, id apud Authorem eundem, Neſtor tribuit Muſis, in eo utrinque concordante Teſtimonio, quod beſtiæ cantu delectatæ dicantur, appoſite ad bovem noſtro in marmore, ad latus Thetidis, quieſcentem; Quamquam, ne quid diſſimulem, nec Phœbus nuptiis his videatur vel adeſſe, vel abeſſe: Quadrigis vehitur, id quod in Cœlo ſolet, quadrigæ tamen non ſunt omiſſæ, ut intelligas, nuptiis eum faviſſe. STAPHYLUS *de rebus Theſſaliæ* ſcribit, Chironem ſapientia, & rerum cœleſtium peritia inſignem, Peleo gloriam conciliaturum, cum filiam Actoris Myrmidonis ei collocaret, divulgaſſe, Peleum Thetidem, Jove nuptias conciliante, ducturum, Deosque cum imbre & tempeſtate affuturos: Obſervaſſe verò tempus, quo ingentes pluviæ, ventorumque turbines exiſterent, eoque Philomelam elocando, famam de Thetide Peléo collocata, Deorumque præſentia, firmaſſe. Hæc ſi ità ſint, jam conſtat, cur Phœbum nuptiis his abſuiſſe CATULLUS cecinerit.

 Alia

Alia ſubit difficultas. Duos Equites cernimus. An hos Dioſcuros putabimus? an Equos eos, quos Neptunum Peleo donaſſe apud APOLLODORUM legimus, *Balium* ſcilicet & *Xanthum*? Sed opinio de Dioſcuris prævalet, cum dimidiatus adhuc in altero pileus appareat. De Equis eſt locus Pindari Pyth.1. Ubi Tyndaridas λευκοπώλυς *albis Equis inſidentes* nominat, qualiter & innumeris in Romanorum numismatibus hodienum viſuntur.

Ad Diſcordiam tranſimus, quæ propoſito in ſegmento alata, & cum Palma viſitur, qualiter alias Victoria ſolet, cum tamen Authoribus Furiæ inſtar depingi ſoleat. PETRONIUS:

Sciſſo Discordia Crine
Extulit ad Superos ſtygium caput. Hujus in ore
Concretus ſanguis, contuſaque lumina flebant:
Stabant arati ſcabra rubigine dentes:
Tabo lingua fluens, obseſſa Draconibus ora,
Atque intertorto laceratam pectore veſtem
Sanguineam Tremula quatiebat lampada dextra.

Dextram & caput Eridi propoſitæ injuria temporis abſtulit, ideoque de iis judicare nobis integrum non eſt. Veſtis licet in pectore lacerata non ſit, eſt tamen ad femur ſciſſa, ſecundum MARONEM in Octavo Æneid.

Et ſciſſa gaudens vadit diſcordia palla.

QUINTUS SMYRNÆUS Lib.10. ✠.60. ei arma tribuit ex adamante, tabo fœdata, ſed nulli, ait, apparere, quod cruentam nubem humeris circumdatam ferat. Sed hæc deſcriptio marmori noſtro non quadrat. HOMERUS Lib.XI.✠.11. Deam appellat, qualiter & à Mythographis dicitur. Ad alas ſuccurrit HESIODUS, qui *in Scuto Herculis* Eridem ſive Discordiam *volâſſe* canit.

Ἐπὶ δὲ πλοσυρσῖο μετώπυ
Δεινὴ ἔεις πεπότητο.

JUDI-

JUDICIUM PARIDIS.

AD Paridem, Regis Priami filium, in Gargaro, Idæ montis vertice, pecora paſcentem, judicium de pulchritudinis prærogativa, à Jove relatum, Mercuriumque juſſum, & pomum perferre, & Deas deducere, ex Authoribus conſtat. In propoſito marmore, Paris habitu Phrygio ſedet, eique adſtant non Deæ tantum & Mercurius, ſed & cupido, imo & ſequitur à Dearum tergo Diſcordia. Mercurii Sermonem exprimit Lucianus: *Jupiter jubet Te, PARI, ſiquidem formoſus es, & rerum amatoriarum doctus, ſententiam ferre inter Deas, quænam illarum ſit formoſiſſima. Certaminis autem præmium, ea quæ vicerit, pomum accipiat!* Apud Eundem & Paris reſpondet: *Utra capella ſit altera formoſior, & Juvenca alia Juvenca, forſitan ex arte judicare poſſum.* Quibus ex verbis, pecorum, montis in vertice, & circa antrum quieſcentium, ratio plana eſt. Circa antrum, in quo Deæ nudæ viſuntur; Neque enim Paridi ſatis erat veſtitas vidiſſe: γυμνὰς ἰδεῖν βούλομαι, inquit; *Nudas videre volo*, id quod & jubente Mercurio factum memoratur. Sed nihil in his incognitum, neque enim vel de Paridis Juventute & formoſitate, neque de Dearum cultu quæſiêris, cum illius prædictus AUTHOR luculentus teſtis ſit, hujus autem ratio,

MYTHO-

MYTHOLOGIS jam dudum reddita proſtet. De promiſſis Dearum Veneriſque Victoria, ipſius Paridis Verba ſubjicimus: ita ille apud OVIDIUM in Epiſtolis.

Regna Jovis conjux, virtutem filia jactat.
Ipſe potens dubito, fortis an eſſe velim?
Dulce Venus riſit, nec te, PARI, munera tangant,
Utraque ſuſpenſi plena timoris, ait.
Nos dabimus quod ames, & pulchra filia LEDÆ
Ibit in amplexus pulchrior ipſa tuos.
Dixit, & ex æquo donis formaque probata,
Victorem cœlo rettulit illa pedem.

III.
INCUNABULA PYTHAGORÆ.

ELegantisſimum hoc, cum Tabula ſequente, Venerandæ Antiquitatis monumentum, INCUNABULA PYTHAGORÆ, ipſe PIGHIUS inſcripſit. Eum titulum, celeberrimi viri effato parcentes, mutandum non cenſuimus, quanquam appariturum ſit, non tam incunabula, quàm infantiam & pueritiam, imò & vitæ Virilis non contemnendum eo exhiberi documentum. Infantiam cernimus in ſegmento priore, quod hic pro-

proponimus. Sex in eo ſunt mulieres; dimidiam enim, quæ perſonam ſcenicam à tergo extendit, ad inferius referimus. Prima fœmina ſedet, eique ſecunda velata infantem adducit, vaſi cuidam pedes immerſum. Infans vaſi pedibus immerſus perſuadet, Natalitiam quandam ſolennitatem hic præfigurari: neque enim ad Expoſitionem reſpexeris, licet eam in fictilibus fieri ſolitam, ex ARISTOPHANE pateat. Potius Vaſculum hoc ad Lavacrum referas, quod infantibus adhiberi ſolitum, ex PLAUTO conſtat, cui addi poteſt & Cel. RAPH. FABRETTUS in notis ad Tabellam Iliadis, ubi ſimilem puerum cum vaſe exhibet: & Doct. CASP. BARTHOLINUS *de puerp. Vet.* Forſitan etiam reſpicias ad Luſtrationem, quæ apud Græcos vel die *decima* fiebat, unde & *Δεκάτη* vocabantur ſacrificia tunc fieri ſolita, vel die *ſeptima.* De decima teſtatur *SUIDAS*, aliique: De ſeptima ARISTOTELES. HARPOCRATION utramque conjungit. *Τοῖς ἀποτεχθεῖσι παιδίοις*, inquit, *τὰς ἑβδομάδας καὶ τὰς δεκάδας ἦγον, καὶ τά γε ὀνόματα ἐτίθεντο αὐτοῖς οἱ μὲν ἑβδόμῃ, ὡς καὶ ὁ ῥήτωρ, οἱ δὲ τῇ δεκάτῃ.* Quibus ex verbis ſimul intelligimus eo die nomen infanti impoſitum, id quod non minus & Romanis in uſu erat, quanquam hi non diem *ſeptimum*, aut *decimum*, ut Græci, obſervabant; ſed, ſi puella foret, *octavum*, ſi puer, *nonum*, uti ex *FESTO* planum eſt, & firmatur Authoritate PLUTARCHI in Quæſt. Rom. & MACROBII 1. Sat. c. 16.

Sed Romanos pauliſper ſeponimus, ad ritus Græcorum rem exigendam, memores. Apud hos non confundenda *Amphidromia*, quæ die quinto fiebant, curſim ferendo partum circa aram, id quod pluribus adſtruit MEURSIUS *de feſtis Græcorum.* Prævia hæc erant Luſtrationi, quam in monumento noſtro ſi admittas, conſequens eſt, ut ſub muliere infantem tenente *Patritam* intelligas, cujus PLAUTUS meminit, *in Milite*:

Tum PATRITAM clementer non poteſt quin munerem.

Ubi alii *Piatricem* legendum contendunt: Conſequens eſt, ut eam, quæ machinæ inſidet, Matrem ipſam ſtatuas, lecto niſi fallor, inſidentem. Sed fortius pro Die Luſtrico ſurgit argumentum ex tribus fœminis adſtantibus, quarum una ſtylum & volumen, altera volumen, tertia ſceptrum, & à tergo rotam habet. Sceptrum

 una

una ex Fatis præfert in Numiſmate *Maximiani Herculei*, quod in Eruditisſimis ad Juliani Cæſares notis PER ILL. SPANHEMIUS exhibet: Imò præter ſceptrum eodem modo Fata etiam Altheæ adſtantia delineat noſter PIGHIUS alibi, quod ideò etiam tangi meretur, quia inter *Admiranda* aliter, & quidem locò ſceptri, voluminum & ſtyli, ſtipites tenent, eos in ignem, ut videntur, conjecturæ, quod celeberrimo BELLORIO cauſa dubitandi fuit, Fata agnoſceret, an Furias? Sed habitus & inſignia omnem dubitationem tollunt. Furiarum alius planè inter Antiquitatis reliquias proſtat. Numiſmata apud Eundem PER ILL. SPANHEMIUM in laudato Opere, facibus, ſerpentibus & ſtimulis armatas exhibent, qualiter & veteribus deſcribuntur, uti ex CICERONE lib. de Legibus, & VIRGILIO patet. Multò aliter Fata; Hæc enim ut imperium in res humanas oſtendant, ſceptrum præferunt: Ut decreta ſua certa ſignificent, volumina geſtant: Ut vigentem innuant divini conſilii in humanis efficaciam, adjacentem habent rotam. Imperium exerunt in homines, non tantùm mortis tempore, prout in Meleagro videmus; ſed etiam tempore nativitatis, prout in Pythagora. Id die luſtrico potisſimum fieri, vel ideò credendum, quod tunc omina captare mos erat, vel ex nomine, vel ex Horoſcopo, aliisve, quæ ad eum diem contigerant; Ea enim omnia vocabant *Fata*, & in Tabulis deſcribebant, id quod ex CHRYSOSTOMO liquet in Epiſt. ad Galatas. Imò & Fatis Deabus arbitrabantur notari, quo pertinent illa AUSONII de Æmilio Magno Arborio.

Me Tibi, me Patribus clarum decus eſſe profeſſus
Dictaſti FATIS verba notanda meis.

Quæ appoſitè quadrant ad Fata hoc in monumento expreſſa, quibus, ut diximus, non Rota tantum & ſceptrum datum eſt, ad indicandum imperium in totum vitæ humanæ decurſum, ſed etiam Tabulæ, & Volumina, & ſtylus, quæ ſolita apud Antiquos Scribentium fuerunt inſtrumenta. Sed hæc de primo ſegmento ſufficiant! Ad ſecundum tranſimus.

In

In hoc plura veniunt accuratiore contemplatione digniſſima. Puerum videmus, cum volumine, Magiſtro adſtantem: videmus Mercurium, & duas Muſas, puerum comitantes: videmus juvenem bigis cum Aquila vectum; cujus equos fœmina humi ſuſpicit, ſervus frenis apprehenſos dirigit.

Omnia hæc indubitata ſunt Argumenta, non aliûs hîc hiſtoriam adumbrari, quàm Pythagoræ. Νέος καὶ φιλομαθὴς, *juvenis & diſcendi ſtudioſus* vocatur DIOGENI LAERTIO, quo teſte & Magiſter ejus fuit Pherecydes Syrus, id quod etiam ex ÆLIANO diſcas, *Var. Hiſt. lib. 5. c. 2.* Indeque dubium non eſt, quin Pherecydis hîc ſimulacrum exhibeatur, quo doctore in Lesbo Pythagoras rudimenta poſuit. Equidem præter hunc etiam Hermodamantem habuit, eodem DIOGENE teſte; imò & in Ægypto Sapientes, docente LUCIANO *in Auctione Vitarum*, inter quos Sonchidem memorat CLEMENS ALEXANDRINUS; ſed omnes hos poſt Pherecydis mortem, cum vel ex Lesbo in Samum regreſſus fuiſſet, vel inde in Ægyptum tranſiiſſet. De Pherecyde ejusq; ſtudiis, penitius videndum, cum ex hujus fontibus Pythagoras pleramque poſtea Italicæ Philoſophiæ videatur hauſiſſe dogmata.

Fuit Pherecydes ex Inſula Syro, teſte APULEJO *in Floridis.* Vixit Olymp. 29. ſive ſub Tullio Hoſtilio, dixitque primus, animos hominum eſſe ſempiternos, uti docet CICERO *Tuſc. Quæſt.* imò DIOGENE LAERTIO ex Theopompo aſſerente, primus itidem ſcripſit de Natura & Diis, conſtabatque ejus Theogonia Libris X. continebatque Deorum Ortum & ſucceſſum, uti eſt apud SUIDAM. TZETZES eum Crœſi temporibus vixiſſe ſtatuit, primumque inveniſſe Ecclipſes & Periodos Lunæ. Divinandi arte inſtructum

Laertius pluribus exemplis firmat, proindeque haud mirum, ſi Pythagoras, cùm ab hoc Magiſtro animorum ſempiternitatem didiciſſet, poſtea *μετεμψύχωσιν* excogitaverit: cum de Diis audyſſet, Deos ſibi comites, imò ſe ipſum Deum finxerit: cum ecclipſes & periodos Lunæ accepiſſet, Aſtrologicas ſcientias deinceps coluerit, & Veneris Planetæ, in ortu Luciferi, in occaſu Veſperi appellati, naturam, primus deprehenderit, id quod & numisma, ſupra capite primo No. 5. allatum, teſtatur. Non autem ſolam Aſtronomiam exercuit, imò & Arithmeticam & Geometriam, & Muſicam & prodigiorum ſcientiam, & præſtigiorum artem profeſſus eſt, de quibus omnibus Mercurius apud Lucianum *in Vitarum Auctione* Mercatori interroganti, quid potisſimum ſciat Pythagoras? Reſpondet: Ἀριθμητικὴν, Ἀστρονομίαν τερατείαν, γεωμετρίαν, μουσικὴν, γοητείαν, μάντιν ἄκρον βλέπεις.

Poſſem hic latius excurrere: Poſſem Μετεμψύχωσιν, nixamque ea animantium & fabarum in cibos prohibitionem deducere: Poſſem ordinem inſtitutionis Pythagoricæ; Sed cum horũ in marmore noſtro mentio non fiat, nec calamo addenda putamus: Idque eo minus, quo fœcundiorem adhuc materiam ipſa Antiquitatis ſuppeditat.

Muſæ ſe ſiſtunt & Mercurius. Mercurius? An quod animarum quæſtor eſſet? qualem, Diogene Laertio teſte, ipſe Pythagoras appellabat. Verba adjicimus, ut ſimul & appellationis ratio elucescat: Τὸν δὲ ἑρμῆν ταμίαν εἶναι τῶν ψυχῶν, dicebat, καὶ διὰ τοῦτο πομπέα λέγεσθαι, καὶ πυλαῖον, καὶ χθόνιον, ἐπειδήπερ οὗτος εἰσπέμπει ἀπὸ τῶν Σωμάτων τὰς ψυχὰς ἀπό τε γῆς, καὶ ἐκ θαλάττης. Sed alia adhuc ratio in ipſa Pythagoræ Μετεμψυχώσει latet; Mercurium enim Patrem fuiſſe Æthalidis, primi, in quo Pythagoræ anima habitaverat, filioque memoriam omnium, animæque transmigrationem conceſſiſſe, ipſe de ſe Pythagoras prædicabat. Diogenem Laertium & hic teſtem adducimus, ex quo & diſcas, Pythagoram Quintũ ab Æthalide fuiſſe, migrante anima ab Æthalide in Euphorbum, ab hoc in Hermotimum, ab Hermotimo in Pyrrhum, à Pyrrho in Pythagoram, quanquam A. Gellius ſeriem aliter ſuggerat. De Transmigratione ex Pythagora in Aſpaſiam Mileſiam meretricem, & ex hac in Craten Cynicum, inde in Regem, Pauperem, Satrapem, Equum, Graculum, Ranam, aliaque innumerabilia, & poſtremo in Gallum, videri poteſt Lucianus. Huc nihil facit. Ad Muſas tranſimus.

Muſas propoſito in monumento prodit Larva Scenica, quæ in antiquis monumentis, quibusdam Muſarum tribui ſolet. Ita in numismatibus Pomponiæ Gentis Euterpe & Thalia, quod URSINUS ideò factum arbitratur, quod illa Tragœdiam, hæc comœdiam invenerit, ſecúndum Epigramma Græcum.

Κωμικὸν εὗρε Θάλεια βίον τε καὶ ἤθεα κεδνά
Εὐτέρπη τραγικοῖο χοροῦ πολυηχέα φώνην.

Comica vita Thalia Tibi eſt moresque reperti
Euterpeque Chori Tragici reſonabile carmen.

Suffragantur & aliæ Antiquariæ ſupellectilis reliquiæ, quarum plures in ſchedis Pighii noſtri cernimus.

Sed de Muſis uitique conſtat, quid autem eæ ad Pythagoram? id paucis videtur exquirendum. Pythagoram Muſis bovem immolaſſe, cum aliquid in Geometria inveniſſet, vulgaris opinio fuit, quod tamen non credit CICERO, *de Nat. Deorum lib.3.* idque ideò potiſſimum, quòd non veriſimile ſit, eum bovem immolaſſe, qui à ſanguine animalium abſtinendum ſanxiſſet. In delubrum Muſarum Eum confugiſſe, cum Milonis domus incenſa eſſet, ibique, cum 40. dies perſtitiſſet absque cibo, defeciſſe, teſte LAERTIO, Dicæarchus Author eſt; Sed quid hoc ad Muſas Juveni adſtantes? Ex PHILOSTRATO rationem adducimus, qui non tantùm Apollinem manifeſtè, ſed etiam Palladem, & quod rei caput eſt, Muſas, non manifeſté ſecum loqui conſueviſſe, alios inſuper Deos, quorum nec facies nec nomina adhuc hominibus nota eſſent, Pythagorā tradit narraſſe, adeo, ut mirū non ſit, quòd ex PHAVORINO LAERTIUS tradit, Domū Pythagoræ Metapontinis Cereris delubrum, Vicumq; *Muſis* ſacratum audiſſe. Ad Pythagoræ ſimulacrum revertimur. Barbatum proponit URSINUS, idq; ex Numismate Samion, ubi ſenis effigies eſt, ad OVIDII effatum, cui *Samius Senex* audit; At in noſtro monumento nulla barba, nullum ſenis veſtigium apparet. Ante Magiſtrum effigies puerilis viſitur: In curru autem vel juvenilis, vel prima virilitate conſpicua; utrinque qualiter DIOGENI LAERTIO dicitur *σεμνοπρεπέστατος*, *venuſtiſſima forma.* Venuſtas ſane apud LUCIANUM Mycillo ſcommatis anſa fuit. Ita enim ad Gallum: *Σὲ οὖν φασὶ καὶ Πυθαγόραν ὄντα τὴν ὥραν λαμπρὸν πολλάκις Ἀσπασίαν γενέσθαι τῷ τυράννῳ.* *Ajunt Te etiam Tum, quum Pythagoras eſſes, VENUSTA FORMA DECORUM ſæpius Aſpaſiam fuiſſe Tyranno.*

 Ho-

Honeſtiore elogio, Mercatori, apud eundem LUCIANUM, *in auctione vitarum*, cum empturo, *forma non illiberali*, τὸ μὲν εἶδος οὐκ ἀγενὴς dicitur, uti & Jupiter ipſe κομήτην, *comatum* appellat.

Sed quid Aquila ad Pythagoram? Hæc firmiſſimum Teſtimonium perhibet, non alii marmor noſtrum eſſe addicendum. ÆLIANUM audi! Τὸν ἀετὸν τὸν λευκὸν κατέψησεν ὑπομείναντα αὐτὸν, inquit lib. IV. c. 17. AQUILAM ALBAM, *quæ volatu ſe ei* (Pythagoræ) *ſubmiſerat, contrectavit*. Hæc quam appoſitè marmor fulciant, juxta & explicent, nemo non videt. De veſtitu docet LAERTIUS: *Stola illi candida ſemper ac munda, ſtromataq; item, candida ex lana*. ÆLIANUS de veſte alba ſuffragatur, ſed addit coronam auream, & Anaxyridas. PHILOSTRATUS Veſtitum ex morticina materia eum renuiſſe Author eſt. In lapide noſtro ſtola ad oculum patet: Patet & velum divinitatis, circa caput volitans, quale in numiſmate Fauſtinæ matris Æternitas ventilat. Quid hoc indigitari credas, ſi non divinitatem, quam ſibi etiam vivus arrogabat: aſſerens, ſi PHILOSTRATUM audis, *Se interfuiſſe aliquando Concilio Deorum, atq; ab iis didiciſſe, quæ illis grata, quæ contra haberentur, imò accepiſſe & ea, quæ de rerum natura proferre conſueſſet*. LUCIANI Gallus animam Pythagoræ Initio ab Apolline profectam meminit; indeq; apud eundẽ Menippus eum allocutus: *Salve Euphorbe*, inquit, *ſive* APOLLO, *ſive deniq; quodcunq; voles*. Et Mercator alibi, *Femur eſt illi aureum*. DEUS, *non mortalis videtur eſſe*. Taceo ἱερὸν λόγον *Sacrum Sermonem*, quem ab Ægyptiis accepit; taceo πολλὰ Θεῖα καὶ ἀπόρρητα, *Divina & Arcana multa*, quæ ſecundum PHILOSTRATUM ab eo dicebantur. Taceo *tripodem Pythagoricum* teſte Cœl. Rhod. l. 19. c. 7. ideo dictum, quod nihilo ſecius, quam Apollo effari conſueviſſet; Sed quod Θεσπέσιος *Divinus* LUCIANO non uno in loco cognominetur, & PLATO eum, ut *Divinum*, miretur & ſuſpiciat; imò quod ex domo ejus Templum fecerint Metapontini, ipſumq; pro DEO coluerint, ut JUSTINUS l. 20. c. 4. memorat, id prætereundũ non eſt; luculentum enim creditæ divinitatis, quam velum adumbrat, Pythagoræ inde ſurgit teſtimonium, ſimul cum ratione Bigarum figurarumq; reliquarum, quarum altera fœmina ſub bigis jacens viſitur, altera virilis Equos frenis arreptos tenet. Fœminam Tellurem interpretamur, quam Divinitatis Vehiculo Pythagoras ſupergreſſus fingitur: figuram virilem Zamolxim Pythagoræ diſcipulum & ſervum, qui & ipſe Divinitatis famam & cultum, ſi non apud Græcos, tamen apud Barbaros obtinuit.

CEPHA-

IV.
CEPHALUS ET PROCRIS.

CEphali & Procridis fabulam hic exhiberi, facile intelliget, cui rei ſeries innotuit. Procris erat Pandionis, vel ſecundum alios

Erechthei

Erechthei Athenienſium Regis filia, & Cephali Dejonis vel Dejonei, vel, ut alii volunt, Mercurii & Herſes filii uxor. Inter hos cum pactum intercederet, ne cum aliis quibuscunque rem haberent, Cephalus quidem ab Aurora adamatus, imò & raptus eſt; Sed ut pacto ſtaret, amanti concubitum negavit. Aurora repulſæ impatiens, Cephalum quidem domum remiſit, ſed ut Procridem ei in ſuſpicionem adduceret, multis cum muneribus, & mutatâ figurâ, ut uxor, hâc decepta, & illis ſeducta, fidem prior falleret, faciliorque deinceps Cephali voluntas eſſet. Reſpondit Eventus Conſilio. Procris munerum cupidine amorem proditurá coarguitur, & pudore ſuffuſa, in Cretam abit, ubi, vel à Minoë vel à Diana & jaculo donata eſt, & cane Lelape; His muneribus regreſſa Cephali pudicitiam ignota & ipſa expugnavit, & ita marito reconciliata eſt. Gliſcebat tamen occultus Zelotypiæ fervor. Igitur cum Cephalus matutino tempore venatum exiret, verita Procris, ne cum Nympha aliqua ille concumberet, clam eum inſecuta, inter virgulta delituit, donec Cephalus Venatibus laſſus, ex conſuetudine Auram invocaret, ut ſibi vires reficeret: Tunc iniquiore Cordis æſtu ſe movens Procris, à marito feram exiſtimante, eodem jaculo, quod ei dederat, percuſſa eſt. Lethale erat vulnus, poſt extractum tamen telum infelicem maritum, moribundæque adſtantem Procris oravit, ne Auram duceret vellet, ex eaque petitione error ex nomine *Auræ* ortus apparuit. Hæc fabulæ ſeries eſt, prout fere ab Authoribus traditur. Videri de ea poſſunt Ovidii lib. 9. Metamorph. circa finem, Hyginus fab. 189. & alii.

Si propoſitum monumentum conferas, primo Cephalum videbis in ſolio ſedentem, cum adſtante à tergo milite, à latere autem ipſam Procridem, cui fidem videtur jurare. Sequitur Cephalus peregrina forma Procridem in Thalamum recipiens. Forſitan illic non Cephalum, ſed Minoëm præfiguratum, & hîc non Cephalum Procridi, ſed Procridem Cephalo inſidiantem arbitraberis, eo quod ipſa velata, adeoque ignota Thalamum aſcendat. Id per me licebit, quanquam & juxta conſiderandus ſit imberbis Cephalus, adeoque forma mutatus, cum in ſequentibus ubique barbatus ſit. Velamenta Procridis, non tam Cephali ignorantiam arguunt, quam Procridis pudorem; cum antiquitus meretrices velamentis ſe ſe operuiſſe vel exemplo ex Sacris conſtet. Sed hæc utique liquent. In ſequentibus

Cephalus

Cephalus cum jaculo, & cane Lelape, & Equo, venatum proficiſcitur. Cum Equo & cane? Atqui apud OVIDIUM ipſe:

Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
Ire canes, nec lina ſequi nodoſa ſolebant.
Tutus eram jaculo.

Sed diverſa ſunt de Cephalo commenta. Artifex aut communem venantium morem, aut alium Mythologum ſecutus, utrumque expreſſit, in ſequentibus NASONI propior.

Aura in nubibus ſedet, quam anhela voce implorans Cephalus, credulam Procridis Zelotypiam impulit. Procris inter Virgulta ſedens, & jam jam moritura, manum verſus maritum attollit, tanquam illum imploraret, ne Auram, ſe mortua, conjugem duceret. Cephalus ipſe, vultu in mœſtitiam compoſito, jaculum quidem ex conjugis pectore extractum, receptumque ſiniſtra tenet, dextra autem & ipſe elevata caſum conjugis deplorat, erroremque detegit. En pulcherrimum totius fabulæ nexum! Eoque modo artificis genio effictum, quo & ab Authoribus deſcriptum in ſuperioribus diximus.

V.
CLEOBIS ET BITON.
Matrem ad Junonis Templum trahentes.

Hiſtoria, quæ hoc & ſequentibus duobus elegantiſſimi marmoris in ſegmentis exhibetur, apud HERODOTUM exſtat, apud quem lib.1. cap.31. interprete VALLA, quum Solon à Crœſo interrogaretur, quemnam ſecundum à Tello beatum vidiſſet? reſpondit: Cleobin & Bitonem; *quippe genus Argivum fuiſſe, & victum ſuppeditaſſe Corporis, adhæc robur tantum, ut & in certaminibus ambo Victores exſtiterint:* Additque de his iſta memorari: *Quum dies feſtus apud Argivos eſſet, oporteretque omninò matrem eorum ad templum ferri bobus junctis, hique boves ex agro eis ad horam praſtò non eſſent, tunc juvenes excluſi*

excluſi tempore jugum ſubeuntes, plauſtrum pertraxerunt, quò mater vehebatur, & quinque ac quadraginta per ſtadia trahentes, ad templum pervenerunt. Quibus cum hæc feciſſent, & ab omni cœtu conſpecti fuiſſent, optimus obtigit vitæ exitus, & per hæc Deus judicavit, ſatius homini eſſe mori, quàm vivere. Nam cum circumſtantes Argivi laudibus tollerent, Viri quidem conſilium filiorum, fœminæ vero Matrem eorum, quod talibus filiis prædita eſſet: Mater gaudio perfuſa, cùm Liberorum facto, tum fama, ante ſimulacrum ſtans, precata eſt eam, ut Cleobi & Bitoni filiis ſuis daret id, quod optimum eſſet homini contingere; Poſt hanc precationem ubi ſacrificârunt, epulati ſunt, quieſcentesque in ipſo delubro, non ſunt amplius excitati, ſed hoc vitæ exitu perfuncti. Quorum effigies, tanquam Virorum, qui optimi exſtitiſſent, Argivi factas apud Delphos collocârunt.

Hæc eſt hiſtoria, ut dictum, qualiter apud HERODOTUM eam Solon enarrat. Si marmor conferas, ipſam matrem in plauſtro cernis, cernis eam capite velato; quod ſacrificantibus moris fuit, & in ſacerdote Junonis etiam Deæ memoriam renovat, quæ & ipſa interdum velata occurrit. Mater in Plauſtro vehitur, idque bobus junctis, qualiter ad Templum Junonis ſolebat; Sed bobus adſtant Filii, quod hi, bobus abſentibus, eorum vices ſubiiſſent: Adſtant nudi, idque ſecundum CICERONEM *Tuſcul. quæſt. lib. I. cap. 47.* Ubi *veſte poſita Corpora Oleo eos perunxiſſe, & ita ad jugum acceſſiſſe*, memorat. Illud fortaſſe incongruum putaveris, quod nimis juveniliter ſculpti ſint, cum tamen, HERODOTO teſte, Corporis robur tantum fuerit, ut in certaminibus ambo Victores exſtiterint, & Argivi eorum effigies tanquam Virorum apud Delphos dedicaverint: Adde, quod & PLUTARCHUS eos Viros appellavit; Sed notandum, appellationem *virorum* juventutem non tollere. Quos HERODOTUS & PLUTARCHUS *Viros* appellant, eos CICERO *juvenes* & *adoleſcentes*: & ſi robur in medium adducas, illud ſanè luce clarius eluceſcit in ſucculenta illa, qua fulgent, muſculorum craſſitie, artuumque vegeta ſtabilitate.

MATER
Junonem adorans Filiis mortem impetrat.

PIetatem Fratrum vidimus. Hic cernimus pietatem matris, pietatiſque præmium. Mater ante templum faces extollit, procul dubio, quod pro vita & felicitate filiorum oraret, & quod oraret Deam vitæ potentem. Vita veteribus ſub facis ardentis ſchemate præfigurabatur, uti mors ſub face extincta, id quod marmora ad oculum teſtantur. Forſitan quod Ilithyia, quæ eadem cum Junone fuit, in numiſmatibus facem præferat, vel etiam, quod inter ſublunaria Diis nihil magis conveniat, quam ignis; Sed Ilithyia facem præfert, quod vitam largiatur, & Deos precantes, quid adhibeant potius, quam Symbola Divinæ Naturæ affinia? Nihil hic de ſacro Dianæ, in Nemore Aricinæ, de quo OVIDIUS *in Faſtis.*

Sæpe potens voti frontem redimita coronis
Fœmina, lucentes portat ab Urbe faces.

De

De quibus videri poſſunt & PROPERTIUS & STATIUS. Nihil de facibus, novæ Nuptæ præferri ſolitis, de quibus & FESTUS & PLUTARCHUS *in Quæſtionibus Romanis.* Nihil de Feſtis Promethei, Minervæ & Vulcani apud Athenienſes, in quibus faces ferri ſolebant; Sola pietas, vitæque felicioris votum propoſitas accendiſſe videtur, ideò duas, quod de duobus filiis precatio ad Junonem, vitæ felicitatisque præſidem, tenderet. Quo ſucceſſu? Alio plane, quam ſpetaverat Mater, id precata, quod Dii judicâſſent optimum; Sed an mortem? Ita Dii judicarunt, procul dubio contra matris intentionem, quod vivos beari maluiſſet. Sed aliter res cecidit: Epulati cum matre adoleſcentes, ſomno ſe dederunt, & in tantâ gloriâ vitam cum morte, citra ullum dolorem vel cruciatum, reperti ſunt commutâſſe.

FILII ÆTERNITATIS
Participes
à Junone excipiuntur.

VItam beatam filiis ſuis precata erat mater, ſed loco vitæ eorum mortem obtinuit: ut Authores arbitrantur, quod Dea

judice

judice mors vita præſtaret, imò quod mors vitæ beatæ non finis, ſed initium eſſet. Vita noſtra quid eſt, ſi non ærumnarum concatenata ſeries, & quid homini conducibilius, quam iis ſolvi? Hæc ita ſi nulla ſpes poſt mortem ſupereſſet. Sed ſupereſſe, & quidem felicitatis perfectisſimæ, etiam Ethnicis indubium fuit. Adſpice marmor noſtrum! Juvenes, quos modo humi jacentes & mortuos vidimus, eos hic cernimus vel bigarum frena apprehendere, quibus Æternitas vehitur, vel coram Junone, an Matre? flexis genibus beatisſimæ vitæ dulcedinem agnoſcere. Æternitatem prodit velum circum Caput in circulum volitans, & quaſi in ſe reductum, nullo apparente, nec Principio, nec fine. Eo enim Symbolo uti jam ſupra diximus, etiam in Romanis numiſmatibus Æternitas præfigurari ſolet, ex quibus etiam, bigis vectam, intelligimus, exemplo exſtante apud Oiselium Tab. 104. ex nummo Fauſtinæ matris. Illud in propoſito novum eſt, quod non Æternitatis curru vehantur juvenes, ſed quod frena Equorum apprehendant, prout & ſupra Zamolxis, quaſi non tam Æternitati traditi, quam Æternitatis curſum dirigentes. ¶ Felicitas creditur terrena, ſi rerum in decurſu temporis nobis adverſantium acerbitatem, prudentia vel evitare, vel emollire poſſumus. Quidni igitur felicitas æterna, quod Æternitatis decurſus, quaſi ab arbitrio beatorum dependeat?

VI.

VI.
ROMULI ET TATII FOEDUS, CONCORDIAM CONCILIANTE HERSILIA.

HErſiliam, Tatium, & Romulum tribus his figuris deſignari, STEPHANI WINANDI PIGHII conjectura eſt, nec immeritò; Licet enim Romulus in Numiſmatibus prolixa barba conſpicuus, in propoſito monumento autem imberbis ſit, differentia tamen tanta non eſt, ut non diverſitate temporum & ætatis excuſari & poſſit & debeat. Reconciliatio cum Sabinis accidit Anno M. 2205. ab V. C. ſeptimo, Triginta annis antequam Turbine abriperetur; At Effigies in nummis ad eam formam delineata eſt, qua poſt derelictam vitæ ſtationem Proculo apparuit, ſeque in cœlis Quirinum appellari, ſignificavit

Adeò

Adeò ut planum ſit, in numiſmate ſenem, ſub reconciliationem autem cum Tatio, adhuc Juvenem, adeoque imberbem fuiſſe, qualis in propoſito monumento viſitur. De Tatio diverſa ratio: Barbatus is eſt, non minus ac in numiſmate; Sed barbatum fuiſſe etiam tempore reconciliationis cum Romulo, brevitas imperii perſuadet. Quinque annos cum Romulò cum imperaſſet, Laurenti trucidatus eſt.

Sed, inquis, Togatus is eſt, cum tamen bellica veſte indutum oporteret, non minus ac Romulum? Hoc & hiſtoriæ, & Romanæ gloriæ videtur datum. Cum poſt Romuli preces denuo concurrerent hoſtiles acies, *Res Romana*, inquit Livius, *ſuperior fuit.* Superior fuit Res Romana; quid igitur mirum, quod Sabinorum Ducem habitu pacifico, & proinde pacem petentis, cernamus? quid mirum, quod cernamus Romulum bellico, & pacis leges quaſi dictantis? Facilius Victi ad pacem inclinant, quam Victores, & hinc eſt, quod Herſilia non ad Tatium, ſed ad Romulum convertatur, manibusque elevatis eum demulceat.

Herſilia, Sabina quidem, ſed ex raptu Romuli uxor fuit, adeoque hîc omnium raptarum loco videtur concordiam ſuadere, prout Livio teſte, Duces ad fœdus faciendum prodiere, adeoque exercituum loco fidem ſanxere.

QUintum Viridarii noſtri ſegmentum, & hoc in Opuſculo Ultimum, STATUAS QUASDAM exponit, non ex earum numero, quæ ſub *Romanarum* Titulo proſtant; Sed vel hactenus non vulgatas, vel vulgatas quidem, ſufficienti autem Commentario non illuſtratas. Paucisſimæ erunt, fateor, ſed nobilitas multitudinem ſupplebit. Et Artificium in cenſum venit, & Raritas. Numiſmatum & Gemmarum Cœlatores in parvo ludunt, & facilè eſt, Artis nævos in exiguis linearum ductibus abscondere, quanquam negari non debeat, pleroſque etiam in his exactam diligentiam poſuiſſe. Toreumata mediæ ut plurimum magnitudinis ſunt, mediæ certè dignitatis, cum figuras non integras exhibeant, ſed dimidiatas tantum, dimidia earum parte rudi ſub marmore, cui affixæ, vel ex quo elevatæ ſunt, deliteſcente. Solis Statuis nobilior Gloria fulget, omni ex latere artificii excellentiam oſtentant. Hodienum miramur Opera Lyſippi & Praxitelis; Hodienum fama Meneſtrati & Myronis volitat, ſtupeſcente cum reverentiæ ſenſu vel ideò excipienda, quod non ſibi, ſed arti videantur laboraſſe. Phidias Diis, quàm hominibus efficiendis melior fertur; At Polycletus in hominum formis, ad veritatem exprimendis, excellebat. Quid dicendum? Nonne vel Naturæ luſum, vel Studii aſſiduitatem & Diis & Hominibus conſuluiſſe? ut ad poſteros, eorum notitia eo clariore radio penetraret, artisque ſimul incrementum, ad ſummum perfectionis culmen deduceretur. Sed de his alibi! Nunc ad propoſitum.

HERCULES CUM CETO.

Herculis, non minus ac reliquorum Deorum, crebra inter Antiquitatis reliquias exſtat mentio. Sed Eum cum Ceto, quis hactenus exhibuit? Statuam unum pomum manu geſtantis, Romæ in foro Boario, haud procul ab altari, inventam, Celeberrimus CHOULIUS memorat. An eadem fuerit cum noſtra, dubitari poteſt, cùm & ipſa hæc unum pomum dextra præferat. Quicquid ſit, Herculem prodit Clava & Leonis pellis, indubitata Heroici pectoris inſignia, quorum alterum Leoni Nemæo detractum, Caſſidis & Clypei inſtar Hercules prætuliſſe, alterum ab oleaſtro reciſum, armorum vice memoratur vibraſſe. De Clava conſtat, conſtat de Leonis pelle loco Caſſidis uſurpata. De clypeo res rarior; Eam tamen videas & ipſam in numiſmate Phæſtiων apud GOLZIUM, in quo non minus, ac in aliis plerisque, ne dicam omnibus, Hercules nudus, clavaque & pelle armatus viſitur, cujus rei rationem DIODORUS SICULUS ſuppeditat, id ideò factum aſſerens, quod Antiquitus arma & Veſtes nondum cognitæ eſſent: quanquam alii hieroglyphicè rem explicent, ſub Clava Leoniſque pelle & nuditate robur & virtutem intelligentes, eo quod veriſimile non ſit, Herculem nudum orbem terrarum obiiſſe, Virtus autem firmiſſimum mortalibus monumentum ſit, nullaque divitiarum peribolia in transverſum agatur, ſed nudo homine contenta vigeat.

Ad pomum, quod Hercules noſter dextra præfert, non tantùm in mentem veniunt poma Aurea Heſperidum, quæ interfecto Dracone Vigili ad Euryſtheum retuliſſe memoratur, ſed etiam ſacra ipſius, apud Melitenſes & Bæotos, Pomis celebrata, unde & Μήλων cognomen ejus fuit. De Melitenſibus audi HESYCHIUM: Μήλων Ἡρακλῆς. ὀνομασθῆναι φασὶ τὸν θεὸν οὕτως, διὰ τὸ μὴ ἱερεῖα θύειν αὐτῷ τοὺς Μελιτεῖς, ἀλλὰ τὸν κάρπον τὰ μῆλα. De Bœotiis JULIUM POLLUCEM lib.I.c.I.Sect.XXVII. Μῆλα θύουσι περὶ Βοιωτίαν Ἡρακλεῖ. λέγω δὲ οὐ τὰ πρόβατα, τῇ ποιητικῇ φωνῇ, ἀλλὰ τὰ ἀκρόδρυα, ἐκ τοιᾶσδέ αἰτίας. Ἐνειστήκει μὲν γὰρ ἡ πανήγυρις τοῦ θεοῦ, καὶ κατήπειγε τοῦ θύειν ὁ καιρός. Τὸ δὲ ἱερεῖον ἄρα, κριὸς ἦν. Καὶ οἱ μὲν ἄγοντες, ἄκοντες ἐβράδυνον, ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς οὐκ ἦν διαβατὸς, μέγας

NAPOLI

ἄφνω ῥύεις. οἱ δ' ἀμφὶ τὸ ἱερεῖον παῖδες ὁμοῦ παίζοντες, ἀπεπλήρουν τῆς ἱερουργίας τὸν νόμον. λαβόντες γὰρ μῆλον ὡραῖον, καρφη μὲν ὑπέθεσαν αὐτῷ τέτταρα, δῆθεν τοὺς πόδας. δύο δ' ἐπέθεσαν ἅμα. τὰ δ' ἦν τὰ κέρατα. καὶ κατὰ τοὺς ποιητὰς ἀποθύειν ἔφασαν τὸ μῆλον, ὡς πρόβατον: ἡσθῆναι τε λέγεται τῇ θυσίᾳ τὸν Ἡρακλέα, καὶ μέχρι τοῦδε παραμένειν τῆς ἱερουργίας τὸν νόμον. καὶ καλεῖται, παρὰ τοῖς Θηβαίοις, ἢ τοῖς Βοιωτοῖς, μήλων ὁ Ἡρακλῆς, ὄνομα ἐκ τοῦ τρόπου τῆς θυσίας λαβών. *Circa Bæotiam*, inquit interprete RUDOLPHO GUALTERO, *Μῆλα Herculi ſacrificant; Non verò, ut Poëta per μηλα* oves, *ſed* fructus *dico arboreas, hac nimirum de cauſa. Stata quadam erat Publica Dei ſolennitas, & ſacrificandi inſtabat tempus, victima autem aries erat, quem qui adducebant, inviti cunctabantur; Aſopum enim fluvium, repentinis auctum inundationibus tranſire non poterant. Juvenes verò, qui feſto ſacriſque intererant, per luſum ſacrificii ritum complevere; maturum enim MALUM arripientes, quatuor, qui pedum loco erant, bacilla ſubdiderunt, duo vero veluti cornua appoſuere, & ſecundum Poëtas malum hoc, tanquam ovem obtuliſſe dicuntur, nec Herculi ingratam fuiſſe victimam, & propterea huc usque hunc ſacrificii ritum permanſiſſe. Et Thebanis porro Bœotiſque MALORUM HERCULES, nomen hoc ex ſacrificii ritu ſortitus, appellatur.*

Hæc ex POLLUCE, quibus utique pomum, quod dextra Hercules noſter præfert, abunde illuſtratur. De corona dicendum. Populea ea videtur, ad mentem Poëtæ in 8. Æneid. quo canente.

Herculea POPULUS *umbra*
Velavitque comas, foliisque innexa pependit.

Et paulò poſt:

Tum Salii ad cantus incenſa Altaria circum
POPULEIS *adſunt evincti tempora ramis.*

De quibus omninò videri meretur MACROBIUS lib. 3. Saturn. & quis neſcit tritum illud:

POPULUS *Alcidæ gratiſſima?*

Cauſam ex PAUSANIA diſcas *El. priore*, ubi populum albam in Thesprotide ad Acherontem Hercules reperiſſe, & in Græciam intuliſſe, memoratur, unde poſtea & mos manſerit, Eleis Patrius, ut ad uſum

V 2 Olym-

Olympicorum ſacrorum ligna ex ſola populo alba, neque ex alia arbore cæderentur, id quod & ipſe Hercules egerat. Sed propius ad rem facit SERVIUS *ad dicti Poëtæ verba:* Populus Alcidæ gratiſſima, inquit, *quia EA VELATUS ab Inferis rediit, quam* HOMERUS Ἀχερωΐδα *dicit ab Acheronte ad ſuperos translata. Qua corona uſus, duplici colore foliorum, geminos labores ſuperorum inferorumque teſtatus eſt. De hac ſanè arbore fabula talis eſt:* LEUCE, *Oceani filia, inter Nymphas pulcherrima fuit. Hanc Pluton adamavit, & ad inferos rapuit, quæ poſtquam apud eum, completo vitæ ſuæ tempore, mortua eſt, Pluton tam in amoris, quam in memoriæ ſolatium, in Elyſiis piorum campis, Leucen naſci arborem juſſit; ex qua, ſicut dictum eſt, Hercules ſe, revertens ab Inferis* coronavit.

Ad Cetum properamus, qui juxta Herculem lento conamine caput elevat. Hunc fortaſſe ob colli tenuitatem, non tam Cetum quam Draconem arbitraberis. Sed Cetum evincunt, non tam fluctibus immerſi pedes, quàm figura ejus, cujus in ventre Jonas per triduum delituit. Videri is poteſt in ROMA SUBTERRANEA ARINGHI, ex antiquis Chriſtianorum Sarcophagis delineatus, ubi eadem planè colli tenuitas, iidem pedes, idemque caput viſuntur. Et quid ſi idem utrinque Cetus? SEXTUS EMPIRICUS *adverſus Mathematicos*, Herculem calvum evaſiſſe, memorat, cum à Ceto, qui in Heſionem irruebat, devoratus eſſet. Idem tangit & LYCOPHRON, *initio* CASSANDRÆ :

Τριεσπέρου λέοντος ὅν ποτε γνάθοις
Τρίτωνος ἠμάλαψε κάρχαρος κύων
Ἔμπνους δὲ Δαιτρὸς ἡπάτων, Φλοιδούμενος -
Τινθῷ λέβητος ἀφλόγοις ἐπ᾽ ἐσχάραις
Σμήριγγας ἐστάλαξε κωδαίας πέδῳ

Triveſperi (ſive Trinoctii) *Leonis, quem aliquando maxillis*
Tritonis deglutivit aſperè dentatus Canis;
Vivus autem diſſector inteſtinorum, ambuſtus
Cavo lebetis in focis ignibus expertibus
Capillos deſtillavit capitis ſolo.

Quem-

Quem in locum ita ISACIUS TZETZES *τριέσπερον τὸν ἡρακλέα λέγω καλεῖν τὸν λυκόφρονα, διὰ τὸ ἐν τῷ κήτει τρεῖς ἡμέρας ποιῆσαι ἃς ἑσπέρας καλεῖ, διὰ τὸ ἀφότιςον, καὶ σκοτεινὴν εἶναι τὴν γαςέρα τοῦ θηρίου. Trinoctium ajo Herculem vocari à Lycophrone, quia in Ceto tres tranſegerit dies, quas veſperas ſive noctes appellat, quia lucis expers & tenebroſus foret Ceti venter.* Ex quibus Doctiſſ. VOSSIUS Herculis fabulam de Ceto ex hiſtoria Jonæ ortum traxiſſe ſtatuit. Occaſionem aſſerti ex B. CYRILLO ſumſit, qui *in Jonæ cap. II.* Ἡρακλέα φασὶ τὸν Ἀλκμήνης καὶ Διὸς καταποθῆναι ὑπὸ κήτους. ἐκδοθῆναι δὲ πάλιν ἐκ τῆς ἐκφύτου θερμότητος ἐψιλωμένης αὐτῷ τῆς κεφαλῆς, καὶ μόνης τριχὸς πεπονθότι τὴν ἀπόφασιν. Μέμνηται δὲ τῆς ἱστορίας λυκόφρων. *Herculem ajunt, Alcmenæ & Jovis filium, deglutitum quidem à Ceto, redditum tamen, ab inſito Ceti calore, capite ſolum depilato. Meminit vero hiſtoriæ Lycophron.* Imò etiam ex THEOPHILACTO: *Devoratur ergo à Ceto Jonas, tresque dies, ac totidem noctes in eo permanet Vates, quæ res omnem excedere fidem audientibus videtur, maximè iis, qui ex Græcorum Scholis, ſapientique doctrina, ad hanc hiſtoriam accedunt. Quos equidem non ſatis demirari poſſum, qui fiat, quod hæc non intelligant, cum ſuis ipſorum alis capiantur. Apud ipſos enim nonnihil tale de* HERCULE *narratur, nempe quod & ipſe à* BALÆNA *devoratus, incolumis remanſerit, niſi quod tantummodo depilatus redierit, idque ob ingenitum & internum Belluæ calorem; Aut igitur noſtra ſuſcipiant, aut ſua rejiciant.* Sed hæc in medio relicta ſunt.

Nos Hercules vocat, de quo Heſionem liberante, ex interpretatione Benedicti Ægii Spoletini, Hæc ſunt APOLLODORI verba: HERCULES (devictis Amazonibus) *renavigat, & Trojam appellit. Tum fortè accidit per Apollinis & Neptuni iram, ut Civitas infeliciter ageret; Quoniam Apollo Neptunusq, Laomedontis injuriam ulciſci volentes, mortalibus aſſimilati, ac veluti mercenarii, Pergama ſe ædificaturos, paciſcuntur, quibus cum opere abſoluto conſtitutam mercedem Laomedon minime ſolveret, tum Apollo peſtem, ac Neptunus cum inundatione* CETOS *immiſit, quod quicquid mortalium in campis offendit, corripiebat; cùm vero ex oraculis malorum finem tum fore diceretur, cum Laomedon Heſionem filiam ſuam Ceto de-*

vorandam appoſuiſſet, tum ille in proximis Pelagi ſaxis alligatam propoſuit. Hanc ita expoſitam ut vidit HERCULES, *ſe ſervaturum pollicetur, ſi ſibi, quas Equas pro rapti Ganymedis jactura ei Jupiter dederat, Laomedon tradat. Hoc illi ſe daturum pollicitus eſt Laomedon.* HERCULES CETOS OCCIDIT, *& Heſionem ſervavit. Hæc* Apollodorus. HYGINUS in paucis aliter fab. 89. *Neptunus* inquit, *Cetum miſit, qui Trojam vexaret, ob quam cauſam Rex ad Apollinem miſit conſultum. Apollo iratus ita reſpondit; ſi Trojanorum Virgines Ceto religatæ fuiſſent, finem peſtilentiæ futurum. Cum complures conſumtæ eſſent, & Heſione fors exiſſet, & petris religata eſſet, Hercules & Telamon, cum Colchos Argonautæ irent, eodem venerunt, & Cetum interfecerunt, Heſionemq́ Patri pactis legibus reddunt, ut cum inde rediiſſent, ſecum in patriam eam abducerent, & Equos qui ſupra aquas & ariſtas ambulabant.* Addatur & PALÆPHATUS de incredibilibus lib. 1. *de* CETO *hæc quidem memorantur, quod Trojanos è mari exiens invadebat, & ſiquidem ei puellas aliquas Trojani obtuliſſent, ab eis recedebat: Si minus eorum totam regionem devaſtabat; Quam verò id fatuum ſit, credere Trojanos filias ſuas proprias Ceto exponere ſolitos fuiſſe, quis non videt? Virum namq́ potius magnum quendam nomine* Cetum *hunc fuiſſe, dicendum eſt, qui cum Rex eſſet, multum roboris viriumque habens, ac in re navali valdè potens, Paludem quandam in Aſia, quam Trojani poſſidebant, circa mare ſubvertit: Tributumq́ ab eis ſibi ob id perſolvebatur, quod quidam* Dasmon *id eſt* Vectigal *vocant. Argento autem ejus temporis homines minime utebantur, ſed vaſis ſolum & ſuppellectile omni alia. Imperavit ideò Rex ille, qui* CETON *nomine dicebatur, ut civitates quædam tributi nomine Equos ſibi darent, aliæ vero puellas mitterent. Hunc vero Regem, cui nomen erat Ceton, barbari Cetum vocabant. Hic circumquaq́ loca illa adibat, & debito neceſſarioq́ tempore, tributum ab iis promiſſum, exigebat. Quod ſi quæpiam civitates perſolvere recuſarent, eorum regiones & loca malè tractabat. Pervenit & is quoque ad Trojam, eo potiſſimum tempore, quando* HERCULES *illic etiam exercitum Græcorum habens, venit. Unde Herculem tunc Laomedon Rex in Trojanorum præſidium conduxit. Ceton verò exercitum ſuum cum impetu in eos duxit. Cui cum obviam Hercules & Laomedon cum copiis ſuis facti eſſent, Illum interfecerunt, quo ex facto ſermo fabuloſus confictus eſt.*

APOLLO

NAPOLI

APOLLO.

NObiliſſimus JOACHIMUS à SANDRART, inter *Admiranda Sculpturæ Veteris*, ſtatuam propoſitæ in pauciſſimis diſſimilem, Poëſin arbitratur, aitque eam exſtare in Palatio Medicæo, quod Romæ eſt. Aſſertum juvare videntur & volumen, quod apud eum dextra præfert, & Cygnus, avis ſecundum fabulam vocaliſſima, & Laurea Apollinaris, ſolitum cum hedera Illuſtrium Poëtarum præmium.

In propoſita, quam & ipſam ex MSC. Pighiano deſumſimus, idem plane habitus eſt, niſi quod, loco Voluminis, Lyram præferat, & laurea abſit. Idem eſt habitus Cygni, idemq; dependentis pallæ fluor: ut non abs ratione dubites, an non eadem utrinque ſtatua ſit? An non fractis lyræ cornibus, relicta baſis voluminis, & coma vetuſtate corrupta, laureæ ſpeciem objecerit? Quicquid ſit, Poëſin tamen in neutra ſtatueris. Genus obſtat, quod non Poëſin hoc ſenſu, ſed *Poëtam* aliquem demonſtrare videretur, in noſtra *Lyricum*, in Sandrartiana *Epicum*, & quidni ipſum Mantuanum Cygnum? Sed hunc in noſtra ut agnoſcas Cythara prohibet, ut Lyricum agnoſcas in Sandrartiana, prohibet Lyræ abſentia, & præſentia Cygni. Tertiū igitur amplectendum. Non Poëſin, nec Poëtarum aliquem noſtra ſtatua præfert, ſed Apollinem, Poëtarum, ſecundum Ethnicos, & Præſidem & Deum. Hunc lauro redimitum vel millena numiſmata exhibent, redimitum tænia, memorat PAUSANIAS *in Atticis* περὶ τὸν ναὸν ἑςῶσιν ἡρακλῆς ϗ θησεὺς καὶ Ἀπόλλων ἀναδούμενος ταινίᾳ τὴν κόμην. Idem & de Cithara in *Arcadicis*, & iterum in *Laconicis*: in portu ad Zaracam Apollinis delubrum memorans, & ſimulacrum Citharam tenentis.

Sed hæc utique vulgaria ſunt. Non item, quod Cygnus ei ſacratus erat. Cygno per aëra vectum, in ΚΑΛΧΑΔΟΝΙΩΝ numiſmatibus contemplamur, ad quæ ILL. PATINUS ſequentia MARTIANI CAPELLÆ citat: *Scandente Phœbo, Muſarum pediſſequus, adhærensque comitatus, candenti canoraque alite vehebatur. Cygnos currum Apollinis, cui ſacræ erant aves, vehere, finxerunt Poëtæ, fortaſſis ob Harmoniam, quam paulò ante obitum edunt.* Sed magis ad ſtatuam facit LUCIANUS, qui

olores

olores Ἀπόλλωνος παρέδρους *Apollinis Aſſeſſores* vocat, & CALLIMACHUS, qui à natatu Cygnorum, numerum fidium Apollinem deſumſiſſe narrat: Ita ille *in hymno in Delum* ℣. *155. ſeqq.*

Κύκνοι δὲ θεοῦ μέλποντες ἀοιδοὶ
Μηόνιον Πακτωλὸν ἐκυκλώσαντο λιπόντες
ἑπτάκις ἀμφὶ Δῆλον. ἐπήεισαν δὲ λοχείῃ
Μουσάων ὄρνιθες, ἀοιδότατοι πετεηνῶν
ἔνθεν ὁ παῖς τοσσὰς δε λύρῃ ἐνεθήσατο χόρδας
ὕστερον, ὁσσάκι κύκνοι ἐπ' ὠδίνεσσιν ἄεισαν.

Olores, Phœbi cantores modulantes,
Mæonio Pactolo relicto, cinxerunt
SEPTIES circa Delum, & accinuerunt puerperio
Muſarum Volucres, vocaliſſimi inter aves.
Atq; hinc Puer (Apollo) *TOTIDEM lyræ intendit FIDES*
Poſtmodum, quoties olores pariendi doloribus accinuerant.

De nuditate adhuc dicendum, & dependente à brachio palla. Nudum Apollinem cum dependente, quanquam aliter, palla, plurima numiſmata exhibent: Veſtitum, vix unicum Auguſti, in quo, ad mentem PROPERTII, Lib. II. El. 23.

Pythius in longa Carmina veſte ſonat;

Sed hic ad Citharœdorum habitum videtur effictus. In reliquis plerumque nudus eſt, procul dubio, quod ſub eo ſol intelligatur, apertum noſtris oculis Luminare, & cujus ſplendore totum Hemiſphærium illuſtratur, quanquam interdum pellucidæ nubes candorem involvunt, quas proinde ſub Apollinis palla tibi rite imagineris, ſuffragante HORATIO lib. I. ad 2.

NUBE Candentes humeros AMICTUS
Augur APOLLO.

BACCHUS

NAPOLI

BACCHUS
Coronam Hederaceam ſibi imponens.

BACCHI ſimulacra pluribus in monumentis proſtant. Non Statuæ tantum, ſed & Numiſmata, & Gemmæ, & Marmora ejus habitum exprimunt; pauca tamen ſunt, quæ non ab aliis differant. Ita etiam in iis, quæ vulgaria videntur, quædam tamen occurrunt noſtra contemplatione non indigna, præſertim ſi & nobilitate artificii excellant, & antiquæ ſuperſtitionis vanitatem nativis ductibus exponant. Statua noſtra ex horum numero eſt. Artificii excellentia, Genuinæque Antiquitatis genius prodeuntem adeò commendant, ut ex PIGHII delineatione eam vulgare non dubitem, licet inter *Regias Gallorum* jam vulgatam. Bacchum intueris *τὸ σῶμα οὐκ ἄμορφον*, ***Corpore non deformem***, quod de eo Pentheus dicit apud EURIPIDEM *in Bacchis Act. II. ℣. 20.* Forma Bacchum Bœoticum demonſtrat; Hunc enim juvenem, Elegantem, delicatum & adoleſcentem fuiſſe, diverſumque ab Indico barbato, DIODORUS Author eſt. HOMERO *νεανίῃ ἀνδρὶ ἐοικὼς juveni vero ſimilis* vocatur. *Ἀγλαόμορφος formoſus* POETÆ INCERTO *in Florilegio Epigrammatum lib. I. c. 38. n. II.* Formam Virgineam memorat Aletes apud OVIDIUM *Met. l. III.* quæ tamen in facie & comis præcipue elucet. De corpore reliquo ipſum de ſe apud EURIPIDEM audias:

εἶδος θνητὸν ἀλλάξας ἔχω
Μορφὴν ἐμὴν μετέβαλον εἰς ἀνδρὸς φύσιν.

Mortali ſumta imagine
Me in ora & habitum transformavi VIRI.

Artuum ſc. ſucculenta craſſities, muſculorumque nitidior exſtantia virilitati ſuffragantur; at comarum nexus, at oculorum ſcintillæ, facieique nitor cultum fœmineum evincunt. Non alio Authore hic opus eſt, ac eodem EURIPIDE, apud quem idem Pentheus:

 Πλόκα-

Πλόκαμός τε γάρ σου ταναός, οὐ πάλης ὕπο
γένυν παρ' αὐτὴν κεχυμένος πόθου πλέως
λευκὴν δὲ χροιὰν εἰς παρασκευὴν ἔχεις.

COMA tibi prolixa eſt, non ex lucta;
Formoſis diffuſa genis, delicata, plena deſiderio.
Præterea cute adornatus nites candidula.

Et iterum Πρῶτον μὲν ἁβρὸν βόστρυχον τεμῶ σέθεν
Primum quidem DELICATAM tuam abſcindam COMAM.

Cui reſpondit Dionyſius.

Ἱερὸς ὁ πλόκαμος. Τῷ Θεῷ δ' αὐτὸν τρέφω
Sacer capillus eſt. Deo ipſum nutrio.

Cæſariem *flavam* & *fragantem* ei tribuit idem Pentheus, ubi ſimul & de oculis diſcas.

Λέγουσι δ', ὥς τις εἰσελήλυθε ξένος
ξανθοῖσι βοστρύχοισιν εὔοσμος κόμην
οἰνωπὰς ὄσσοις χάριτας Ἀφροδίτης ἔχων.

Dicunt quod quidam hoſpes advenerit
Fragans coma, & flava Cæſarie,
Nigraſque habens in oculis Citheraæ gratias.

Sed de his plena ſunt Poëtarum Volumina. Pellem, quæ corpus ambit, Interpres Statuæ Regiæ non hinnuleam, ſed Tigridis ſtatuit eſſe, juvarique poſſet illo Claudiani

Parthica velat
Tigris & auratas in nodum colligit ungues.

Sed PIGHIUS, niſi fallor, pellem hinnuleam expreſſit, uſus Statua procul dubio integriore. Plura Bacchus Veſtium genera habuit. Sindonem & Mithras geſtare, unguentis & floribus tingi, Bacchicum eſſe, STRABO ait. Bacchum in antro cubantem, tunicaque talari veſtitum PAUSANIAS memorat: In propoſita ſtatua pellis hinnulea corpus ambit. Apud EURIPIDEM crebra ejus mentio eſt. Νεβρίδι ἐξάψας χροὸς *Corpore indutus Nebride* venit Bacchus Thebas, docente ipſo in Prologo Baccharum. Νεβρίδ' ἔχων ἱερὸν ἐνδυτὸν, *Sacro Nebridis indutus amictu* cantatur Choro, cujus ad imitationem etiam Tireſias:

Θύρσους

NAPOLI

Θύρσυς ἀνάπλειν ϗ νεβρῶν δορὰς ἔχειν
ςεφανῦν τε κισσίνοις βλαςήμασιν,
Thyrſos tollere, & pelles hinnuleas induere
Tempora frondibus hederaceis redimire

Se ſenem cum ſeniore conſtituiſſe jactat: & Juvenculas, Anus, Innuptas & Virgines, demiſsâ per humeros coma, *Nebridas ſubligaſſe*, Nuncius memorat. Et quid multa? Epitheton *νεβριδοπέπλυ* in Epigrammate, hinnulea pelle indutum abunde demonſtrat. *Νέβρυ δέρας ςικτὸν*, *Hinnuli pellis maculis ſparſa* alibi vocatur. Sub maculis Aſtra intelligi NONNIUS *l. 14. Dionyſ.* Author eſt, quod ſi verum, utique ſub pelle Cœlum, & proinde ſub Bacchi ſimulacro ipſum Deum intellexeris, quem ideò nudum ut plurimum effinxerit Gentilium ſuperſtitio, quod exſertis in genus humanum divinæ bonitatis radiis ſe conſpiciendum præbere ſoleat: Talis Jupiter omnium Deorum Rex, talis Apollo Lux mundi, & in propoſita ſtatua Bacchus, *Vini* ſecundum DIODORUM *inventor*, & OVIDIO teſte,

Genialis Conſitor Uvæ,

Quam ſiniſtra contrectat, & à qua apud Homerum *πολυςάφυλος Uvis abundans* vocatur: honeſtiore elogio, quam in Epigrammate *κωμαςὴς Ebrius*, quo habitu currui inſidentem ATHENÆUS memorat, apud quem & faciem ejus ex ligno Vitis reperias, non adeò abſurdè ad vitem, arboris trunco, hoc in *κειμηλίῳ*, circumvolutam. Arboris trunco: An quod Vites ulmis antiqui adjungerent, quod ex Virgilio palam eſt? An quod Bacchus etiam Arborum curam geſſerit, docente PLUTARCHO? Prius forſitan prætuleris, quod poſterius non truncum requirat, ſed arborem & foliis & fructibus divitem, ut Dei poteſtas ſimul eluceſcat. De vite ſuccurrit etiam Elogium *εὐαμπέλυ vitibus abundantis;* Bacchus enim non vino tantum ſe ingurgitare, adeoque potantibus favere, ſed & vinum producere, vineasque curare credebatur. Coronam, quam Capiti videtur imponere, interpres Regius *Pampineam* facit; Mihi hederacea videtur. Equidem *πολυςέφανος Variè coronatus*, in Epigrammate vocatur. Uvis coronatum ibidem Epitheton *βοτρυχαίτυ* indicat.

X 2 Corona-

Coronatum & hedera & lauro Homerus teſtatur. Et quod accedit, omnia proſtant in ſuperſtitibus Antiquitatum theſauris. Sed inficias ire non poſſumus, communiorem Baccho fuiſſe coronam hederaceam, unde κισσοστεφάνου elogium meruit. HOMERUS κισσοκόμην, & PINDARUS κισσοφόρον appellat. Clarius adhuc NICERATUS Epig. l. 1. c. 59. No. 7. Bacchum allocutus de Cratino

εἶχε δὲ κισσῷ
Μέτωπον, ὥσπερ καὶ σὺ, κεκορωνωμένον.

Habuit hedera
Frontem, ut & Tu, redimitam.

Hedera Bacchum delectari, ut Capella delectatur Jupiter, incertus author eſt alibi. PLINIUS *Bacchicam* dictam ſacrisque Bacchi apud Thraces adhibitam, imo & Thyrſos Galeas & ſcuta eâ ornata memorat: Rationes Conſecrationis variæ ſunt: vel quod Bacchus ea in arbore fuerit occultatus: vel quod racemos Uvarum hedera imitetur: vel quòd ſemper ſit viridis & juvenis, qualis Deus ipſe fingebatur: Vel quòd, cum frigida ſit arbor, ob inſitum frigus, adjumento ſit contra Ebrietatem: vel quod Ciſſus Bacchi comes, cum inter ſaltandum periiſſet, Bacchi juſſu in hederam fuerit mutatus. Sed hæc apud Mythographos exſtantia, latius hic examinare haud arbitror operæ pretium. Unicum adjicimus ex PLINIO, ſed quod propoſitæ Statuæ apprimè videtur quadrare. Ita ille Lib. XVI. c. 4. *Antiquitus corona nulla niſi Deo dabatur; ob id Homerus Cælo tantum eas & Prælio univerſo tribuit, viritim verò ne in certamine quidem ulli. Feruntque* PRIMUM OMNIUM LIBERUM PATREM IMPOSUISSE CAPITI SUO EX EDERA.

JULIA AUGUSTA.

DUm Statuam contemplor, ex Regiis apud Gallos ædibus depromptam, ſubit ecce & alia, nec ipſa, ſi mihi credas, ſatis dilucidata. Interpres generali vocabulo FOEMINAM inſcripſit, aitque quibusdam Deam Cererem eſſe viſam, idque quod altera manu præferat papaver. Sed difficile eſſe judicium, cum temporis injuria nitor evanuerit; figuram tamen pulcherrimam eſſe, & antiquisſimam, vereque Romani artificii, id quod ex Veſtimento appareat, cum Græci ſtatuas ut plurimum nudas exhibuerint.

Romanum artificium eſſe mihi facile perſuadeo, Romanam enim, ſed non de plebe, mihi videor intueri fœminam. Ornatus Capitis idem planè eſt, qui eſt in numismatibus Juliæ Auguſtæ, Uxoris L. Septimii Severi, Bellicoſisſimi Romanæ Gloriæ Imperiali in faſtigio Reſtauratoris. Eadem ſunt & inſignia; ſiniſtra enim non papaver, ſed ſpicas præferre videtur, quas & Julia apud TRISTANUM in numismate ΔΑΛΔΙΑΝΩΝ, quas & Ceres in numismatibus Juliæ apud ILL. MEDIOB. ex quibus ſimul conſtat, Cereris habitu ipſam Juliam adulatoribus olim fuiſſe effictam. Accedit formæ, quam ſtatua exhibet, præſtantia, cum Juliam *pulcherrimam* SPARTIANUS afferat in Caracalla, cum talem & hodienum numismata præferant, in quibus, niſi me acies fallit, & facierum quædam convenientia deprehenditur, quo argumento facile reſponderis, ſi quis aliam, eodem capitis ornatu inſignem, puta Juliam Mæſam, aut Soæmiam adduxerit.

De Julia Severi conſtat, eam Syram fuiſſe: conſtat, horoſcopum Regium habuiſſe, quo impulſus Severus eam duxerit. De eo SPARTIANUS. *Cum amiſſa Uxore, aliam vellet ducere, genituras ſponſarum requirebat, ipſe quoque Matheſeos peritisſimus: & cum audiſſet eſſe in Syria quandam, quæ id genitura*

haberet, ut regi jungeretur; eandem uxorem petiit, Juliam ſcilicet, & accepit interventu amicorum: ex qua ſtatim Pater factus eſt. Pater eſt factus, genito ſcilicet Caracalla: tantum abeſt, ut Julia vel Caracallæ noverca fuerit, vel etiam poſt Severi mortem inceſtas cum filio nuptias inierit. Fabulam graphice refutat TRISTANUS, quanquam negari forſitan non debeat, Juliam haud ignavam Veneris ſatellitem fuiſſe: *Adulteriis famoſam* ÆL. SPARTIANUS teſtatur & in numismatibus nihil frequentius venditat ipſa, quam Venerem vel *felicem* vel *victricem*, vel *genetricem*.

Equidem non dixero, turpitudini hæc accenſenda, quanquam quis turpe reputaſſet adulterium exemplo Deæ commiſſum? potius formam & fœcunditatem adduxeris, qua Veneri vel par vel ſuperior erat: Uti & Matrem Deorum adulatio finxit, quod Caracallam & Getam peperiſſet: Junonem, quod imperium in terris obtineret, ut Juno in Cœlis: Dianam, quod imperatorium jubar, poſt Severum, unica orbi Romano impertiret: Et denique in noſtra Statua Cererem, quod ipſius donum videretur, qua Severus Rempublicam beaverat, nobilioris annonæ abundantia. Severi Numismata rem confirmant; ea præſertim, quibus vel Annona Auguſti cum Cerere conjungitur; vel Ceres frugifera cum ſpicis & haſta exhibetur. Spicis & haſta? an hinc, quem dextra adhuc tenet Julia noſtra, bacillum haſtæ fragmentum arbitraberis? per me id licebit, quanquam & facis reliquiæ eſſe poſſint; quæ & ipſa Cereri affingi ſolet, eam potiſſimum ob cauſam, quod accenſis in Ætna facibus, Proſerpinam filiam, a Plutone raptam, quæſierit. Quicquid ſit, Liberalitatem Severi & Juliæ, qua annonæ proſpexerunt, felicitatique conſulverunt, his Schematibus celebrari, non alia ratione evinceris arctius, quam eo numismate Severi, quo figura Stolata ſtans ſiniſtraque cornucopiæ tenens, dextra autem frumentum quinque puerulis diſtribuens, SÆCULI FELICITAS inſcribitur. Adeò mirum non eſt, Juliam Cereris & habitu & inſignibus adornatam occurrere, cujus, in reliquis, &

luctui

luctui propior fuit. Sub Severo, Plautiani calumniis laceſſita: Severo mortuo, Caracallæ parricidio læſa, tanto acerbius doluit, quantò occultius debuit. Philoſophia tamen, qua non minus ac Aſtrologia & Geometria excellebat, doloris aſylum erat, quouſque ambitioſiſſimæ fœminæ Imperialis faſtigii jubar relinqueretur. Eo Macrini indignatione negato, ſupremum Ethnicæ ſtoliditatis ſolatium à ſe impetravit, ut ſimul cum Imperii Decore, ipſam etiam vitam videatur amiſiſſe.

Errores Correcti.

IN Dediç. p. 2. l. 19. lege *tenebroſas.* p. 14. l. 19. *venerabantur.* p. 16. l. 3. *Proceres.* p. 20. l. 10. ὕδως. p. 32. Lineæ tres ultimæ omittantur. p. 37. l. 34. lege χρησίμενος. p. 38. l. 4. κατασκευάσαι. p. 42. l. 7. *potius.* p. 44. l. 19. *illa.* p. 50. l. 7. παμβασίλεια. p. 52. l. 2. *Lapidibus.* p. 57. l. 10. *velocitate.* p, 63. l. 2. παιδαγωγόν. pag. 80. l. 13. *officium.* p. 85. l. 29. BOISSARDUM. p. 87. l. 16. *Oceano.* l. 28. *quas.* p. 82. l. 3. & p. 93. l. 19. ROBERTUS STEPH. p. 95. l. 11. *debeturque.* l. 27. τῶν. p. 97. l. 9. *etiam.* p. 113. l. 2. pro *Miniſtrum*, lege: *eundem.* pag. 129. l. 5. συμφορᾶς. p. 140. l. 10. *praſtigiarum.* p. 150. l. 1. *vita.*

VA1
1546353

XXIVX
D
18